Ljubljana, nedelja, 10. marca 1957

LETO XXIII. Štev. 58

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

»LJUDSKA PRAVICA« USTANOVLJENA 6. OKTOBRA 1934 — MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 14-DNEVNIK IN TEDNIK — OD OSVOBODITVE DO 1. JULIJA 1953 KOT DNEVNIK. NATO PA KOT TEDNIK — OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

OB ZAKLJUČKU XI. ZASEDANJA GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Trdnjava mednarodnega miru

na temeljih načel ustanovne listine in ne oportunizma

Skupščina z zadovoljstvom ugotovila pomirjenje na Bližnjem vzhodu, vendar se bo nemudno znova sestala, če bi nastale spet kakšne nove težave

New York, 9. marca (AP) — Generalna skupščina OZN se je sinoči sestala, da bi proučila vprašanje sprejema nove afriške države Gane, zaključila debato o Bližnjem vzhodu in začasno zaključila svoje zasedanje.

V začetku seje je predsednik skupščine Vajtajakon poudaril, da so članice OZN z zadovoljstvom sprejele vest o soglasnem predlogu Varnostnega sveta, naj bi Gano sprejeli v članstvo mednarodne organizacije. Po govorih delegatov dežel Commonwealtha in še nekaterih dežel je skupščina soglasno sprejela Gano v OZN. Delegat Gane Seta Kobla Antoni je takoj potem zasedel svoje mesto v skupščini. Gana, ki je bila 6. marca razglašena za neodvisno državo, je 81. član OZN.

Potem je začela Generalna skupščina obravnavati položaj na Bližnjem vzhodu. Hammarskjöld je poročal, da je Izrael umaknil svoje čete za demarkacijsko črto in tako v celoti izpolnil zahtevo Generalne skupščine z dne 2. februarja. Hkrati je opozoril skupščino na naslednji ukrep za stabilizacijo položaja, da bi tako ustvarili pogoje za mir na Srednjem vzhodu. Storjeno bo vse, kar je potrebno, da bodo mednarodne čete prevzele kontrolo nad področjem, ki jim je zaupano. Ko je govoril o funkcijah komisije za nadzorstvo nad premirjem na področju Gaze, je poudaril, da bo njeno sodelovanje z OZN odslej bolj neposredno, da pa se status komisije ne bo spremenil. Poudaril je tudi potrebo po sodelovanju med mednarodnimi četami in agencijo OZN za pomoč beguncem.

Delegat ZDA Cabot Lodge je pozdravil izraelski umik iz Gaze in Akabskega zaliva. Zdaj je odprta pot k izpolnitvi resolucije Generalne skupščine z dne 2. februarja. Varnostne čete OZN bi bilo treba zdaj razporediti tako, da bi oborožene sile Izraela in Egipta ločili, kakor zahteva sporazum o premirju.

Ponoči se je razprava nadaljevala. Burmanec U Pe Kin, ki je izrazil zadovoljstvo z uspehi OZN, da je zaustavila agresijo in dobila, čeprav samo začasno, pod kontrolo kraje, kjer so nastajale mnoge težave. Indonezijec dr. Sudžarno Kjondronegore je izjavil, da so bile varnostne čete OZN sredstvo za dosego cilja in da lahko ostanejo v Gazi in Akabi samo s privolitvijo Egipta. Kanadec Mackay je pojasnil gledišče svoje vlade, naj bi se Egipt in Izrael strogo ravnala po pogodbi o premirju iz leta 1949, mednarodne čete pa naj bi zasedle demarkacijsko črto na obeh straneh. Rekel je tudi, da je napočil čas, ko bi morale arabske dežele pripoznati obstoj Izraela kot naroda. Češkoslovaški delegat Ulrich je dejal, da svetovna javnost pričakuje popolno likvidacijo napada na Egipt in njenih posledic. V tej zvezi je pripomnil, da varnostne čete OZN nikakor ne smejo postati okupacijska sila in da je nujno potrebno vrniti Egiptu vse njegove suverene pravice. Jordanec Abdel Monem Rifaj je opozoril na stališče nekaterih delegacij, da bi v prihodnje uveljavili spremembe v upravnem mehanizmu Gaze. Nobena teh sprememb pa ne bi smela presegati okvirov sporazuma o premirju.

Jugoslovanski delegat dr. Djura Ninčić je izjavil, da mora ostati uporaba mednarodnih čet OZN strogo v okviru resolucije Generalne skupščine in da bi lahko te čete uporabili samo s privolitvijo tiste dežele, na katere ozemlju naj opravljajo svojo nalogo. V tej zvezi je poudaril, da te čete nikakor ne bi smele prevzeti vloge okupacijskih čet.

Danec Karl Eskelunde je izrazil upanje, da bodo sporazum o premirju odslej strogo izpolnjevali in omogočili svobodno plovbo skozi Tiransko ožino in po Sueškem prekopu. Izraelec Aba Eban je izjavil, da pomeni umik izraelskih čet konec izraelske akcije, začete pred 4 meseci »za obrambo in suverenost Izraela«. Znova je razglasil, da bodo Izrael in ostale pomorske dežele uveljavile svojo pravico do svobodne plovbe skozi Tiransko ožino in po Akabskem zalivu. Izrael nikoli ne bo zahteval nobenega egiptskega ozemlja in tudi ne ogroža koristi Egipta. Zahvalil se je predsedniku Eisenhowerju, zunanjemu ministru Dullesu in francoskim državnikom za njihovo pomoč in podporo Izraelu.

Egiptski zunanji minister Mahmud Favzi se je v imenu svoje vlade in ljudstva zahvalil predsedniku Generalne skupščine, generalnemu sekretarju OZN in včlanjenim deželam za pomoč. S tem je bila debata o položaju na Bližnjem vzhodu zaključena.

Potem je Generalna skupščina obravnavala osnutek resolucije šestih dežel, po kateri naj bi sklenila, da se začasno razide, predsednika pa pooblastila, da po posvetovanju z generalnim sekretarjem in člani generalnega odbora skliče novo zasedanje, če bi bilo potrebno znova proučevati vprašanje Bližnjega vzhoda in Madžarske. Sovjetski delegat Soboljev je nasprotoval delu resolucije, ki se nanaša na Madžarsko, češ da pomeni sleherna intervencija OZN v madžarskem vprašanju vmešavanje v njene notranje zadeve. Cabot Lodge pa je dejal, da se mora skupščina ukvarjati z madžarskim vprašanjem, »dokler ne bo zadovoljivo urejeno«. Tudi angleški delegat Nobel je zavrnil sovjetsko gledišče, češ da »mora Generalna skupščina nadaljevati svoja prizadevanja, dokler Sovjetska zveza ne bo razumela, da je njena politika z intervencijo doživela neuspeh«. Govorili so še francoski, irski, italijanski in češkoslovaški delegat.

Sledilo je glasovanje. Del resolucije, ki se nanaša na Madžarsko, je bil sprejet z 59 proti 6 glasovom, dve delegaciji pa sta se glasovanja vzdržali. V ostalem pa je za resolucijo glasovalo 65 delegatov in 16 se jih je vzdržalo glasovanja. Proti ni glasovala nobena delegacija.

Potem je predsednik princ Vajtajakon zaključil enajsto zasedanje Generalne skupščine z izjavo, da je skupščina zaustavila vojno in da gradi trdnjavo miru na podlagi načel ustanovne listine, ne pa oportunizma.

Ljubljana, 9. marca. Danes ob 9.20 so prispeli iz Beograda s posebnim vlakom podpredsedniki Zveznega izvršnega sveta tovariši Edvard Kardelj, Aleksander Rankovič in Rodoljub Čolaković ter zvezni državni sekretar za blagovni promet dr. Marjan Brecelj. Na ljubljanski železniški postaji so jih dočakali predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko, predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kraigher in državni sekretar za notranje zadeve Mitja Ribičič.

Razgovori v Bruslju

Uspešna izmenjava misli o mednarodnem socialističnem gibanju in mednarodnih vprašanjih nasploh

Bruselj, 9. marca (Tanjug). — Razgovori med delegacijo SZDLJ in Socialistično stranko Belgije so se danes v Bruslju nadaljevali. Udeleženci so izrazili zadovoljstvo z izmenjavo mnenj o vprašanjih, važnih za mednarodno socialistično gibanje, in so se sporazumeli, da bosta SZDLJ in Socialistična stranka Belgije tudi v prihodnje nadaljevali takšno prakso občasnih srečanj za obravnavanje splošnih problemov.

Sestanek obeh delegacij v Bruslju je četrti po vrsti, odkar so bili leta 1952 upostavljeni stiki med SZDLJ in belgijskimi socialisti. Z jugoslovanske strani so se udeležili sestanka predsednik Sabora LR Hrvatske Vladimir Bakarić, državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, predsednik OLO Beograda Miloš Minić, sekretar za mednarodne zveze SZDLJ Marija Vilfan in predsednik Ljudske mladine Milijan Negričić. Z belgijske strani so sodelovali v razgovorih predsednik stranke Buset, generalni sekretar Bary, podpredsednik stranke Van Evende in člani biroja Tielemans, Rolin in Bracops.

Včeraj so na konferenci pojasnili svoja gledišča o mednarodnih problemih predstavniki SZDLJ. Danes so v glavnem govorili predstavniki belgijske Socialistične stranke. Na konferenci so obravnavali splošni razvoj mednarodnih problemov in izmenjali zelo koristna mnenja, s katerimi so izpopolnili medsebojno spoznavanje. Kar zadeva neposredne stike SZDLJ in Socialistične stranke Belgije so na današnjem sestanku poudarili, da so bili ti stiki zmerom prisrčni in prijateljski, da pa koristna metoda občasnih sestankov nedvomno prispeva k njihovi nadaljnji krepitvi.

Jugoslovanski gostje so si danes ogledali nekaj velikih gradbišč v Bruslju.

Naše sočustvovanje z žrtvami potresa v Grčiji

Beograd, 9. marca (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal grškemu kralju Pavlu brzojavko naslednje vsebine:

»Ganjen zaradi vesti, da je potres v Tesaliji ponovno povzročil hudo razdejanje, želim izraziti Vašemu Veličanstvu svoje najiskrenejše sočustvovanje in Vas prepričati, da narodi Jugoslavije globoko sočustvujejo z bolečino prijateljskega grškega naroda.«

Potresno razdejanje med Lariso in Volosom

Atene, 9. marca (Tanjug). Kakor je objavila grška vlada, je bil v včerajšnjem potresu v Tesaliji ubit en človek, 71 ljudi pa je bilo ranjenih. Razdejanih ali poškodovanih je 3350 hiš. Brez strehe je ostalo, kakor računajo, 9850 ljudi, malone 20.000 prebivalcev pa trpi pomanjkanje živil. Največja škoda je bila prizadejana naseljem med Volosom in Lariso. Mestece Velostino je popolnoma razdejano. Od okrog 3000 hiš jih bo moč obnoviti samo kakih 1000. Celotna škoda še ni ocenjena. Oblasti so ukrenile vse potrebno za pomoč prizadetemu prebivalstvu. V prizadete kraje so poslali živila, zdravila, šotore in skupine zdravnikov.

Davi so nastali novi potresni sunki.

Poziv ameriških Alžircev Hammarskjöldu

New York, 9. marca (AFP). — Mulaj Merbah, sekretar alžirskega nacionalnega gibanja v ZDA, ki ga vodi izgnani Mesali Hadj, je poslal generalnemu sekretarju OZN Hammarskjöldu pismo, v katerem se zavzema za ustavitev vojaških operacij v Alžiru in za to, da bi se začeli pogajati o ureditvi alžirskega vprašanja. Kakor pravi Mulaj Merbah, je Mesali Hadj pripravljen takoj začeti pogajanja za ustavitev sovražnosti in za demokratično ureditev alžirskega vprašanja v duhu ustanovne listine OZN.

MAČMILLAN IN SELWYN LLOYD V PARIZU

TRI VRSTE TEŽAV

Bližnji vzhod, vojska v Nemčiji in zahodnoevropski trg

Pariz, 9. marca (AFP). Sem sta danes prispela predsednik britanske vlade Macmillan in zunanji minister Selwyn Lloyd. Na letališču v Orlyju sta ju sprejela francoski zunanji minister Pineau in britanski veleposlanik v Parizu Gladwin Jebb.

Razgovori med britanskimi in francoskimi državniki so se začeli danes popoldne. Macmillan, Selwyn Lloyd, Guy Mollet in Pineau razpravljajo o vskladitvi svoje politike v vrsti mednarodnih vprašanj. Glavno vprašanje, o katerem razpravljajo, je vprašanje trgovinske svobodne cone in njene zveze s področjem skupnega trga, ki ga nameravajo ustanoviti Francija, Zahodna Nemčija, Italija in beneluške države. Na dnevnem redu je tudi vprašanje Bližnjega vzhoda. Tukajšnji krogi se nadejajo, da se bodo sporazumeli o nadaljnji skupni politiki glede svobodne plovbe po Sueškem prekopu. Mollet je bržkone načel tudi zmanjšanje britanskih čet v Zahodni Evropi in obvestil britanska državnika o Eisenhowerjevi obljubi, da ameriške čete v Evropi ne bodo zmanjšane. Državniki so bržda podrobneje govorili o nedavnem Molletovem obisku v Washingtonu, kakor tudi o sestanku ameriških in britanskih prvakov, ki bo na Bermudskih otokih.

O razgovorih, ki bodo trajali dva dni, niso uradno ničesar objavili, vendar tukajšnji opazovalci sklepajo, da so vprašanja, ki so na dnevnem redu sestanka, precej razsežna, velike pa so tudi razlike v gledališčih o medsebojnih odnosih in o enotni politiki v Evropi in na Bližnjem vzhodu.

Francoski uradni in politični krogi so hudo v skrbeh spričo britanskih načrtov o zmanjšanju vojaške moči v Evropi za 30.000 vojakov. Na drugi strani pa so francoska prizadevanja za vključitev francoskih kolonij v Afriki v zahodnoevropski trg naleteli na ostre kritike britanskih predstavnikov, ki se s svojimi protipredlogi zavzemajo za ustanovitev trgovinske »svobodne cone« znotraj skupnosti 17 zahodnoevropskih dežel. Mollet in Macmillan si zdaj prizadevata predvsem premostiti razlike v gledališčih o tem vprašanju. Spričo belgijske zahteve, naj Belgijskega Konga ne vključijo v skupni trg, se Franciji še manj obeta, da bo prepričala svojo britansko sosedo o nujno potrebni ustanovitvi »Evrafrike«.

Britanski predstavniki so pred nekaj dnevi potrdili svoje namere, da umaknejo del čet iz Zahodne Evrope, čeprav je Zahodna Nemčija konkretno privolila, da prispeva za vzdrževanje atlantskih sil na svojem ozemlju. Menijo tudi, da bodo štirje državniki govorili o sodelovanju obeh dežel v proizvodnji usmerjevanih izstrelkov. Podobne razgovore je namreč Velika Britanija že sklenila z ZDA.

Francoski krogi izražajo prepričanje, da bodo sedanji razgovori vsekakor etapa na poti k enotnosti in prijateljskem vzdušju med tremi zahodnimi velesilami, k čemur naj bi prispeval pravkaršnji Molletov obisk v Washingtonu in bližnji Macmillanov sestanek z Eisenhowerjem na Bermudih.

Ameriški senator pri predsedniku republike

Beograd, 9. marca (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je danes dopoldne sprejel posebnega odposlanca zunanjepolitičnega odbora ameriškega Senata Allana Klinea in se z njim zadržal v razgovoru. Na sprejemu sta bila ameriški veleposlanik v Beogradu James Riddleberger in svetovalec za gospodarska vprašanja Lloyd Larson.

IZ POROČILA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA O NOTRANJI POLITIKI

Neposredno sodelovanje državljanov

v upravljanju notranjih poslov je lani mnogo prispevalo k uspešnemu izpolnjevanju nalog

Beograd, 9. marca (Tanjug) — Razen prizadevanja Zveznega izvršnega sveta, da bi na področju notranje politike zagotovil pogoje za uspešnejši nadaljnji razvoj družbene skupnosti, je bilo njegovo prizadevanje usmerjeno tudi na to, da bi se službe, ki opravljajo te posle, uveljavile kot sposoben aparat socialistične države za zaščito državne varnosti, javnega reda in miru, družbene lastnine in pravic državljanov ter da bi se v delu organov za notranje zadeve še bolj krepila zakonitost in razvilo družbeno upravljanje. Družbeno upravljanje te panoge je že rodilo lepe sadove. Neposredno sodelovanje državljanov v opravljanju notranjih poslov je lani omogočilo organom, da so še uspešneje izpolnjevali svoje naloge.

Zvezni izvršni svet je že poudaril, da je zadevala služba državne varnosti lani na razne že prej znane oblike in metode sovražne dejavnosti. Spričo notranje čvrstosti našega sistema in aktivnega sodelovanja naših delovnih ljudi v mehanizmu socialistične demokracije mora seveda ostati brez posledic sleherna dejavnost, ki je bila naperjena neposredno proti državnemu in družbenemu redu. Zato so skušali razni sovražno usmerjeni elementi izkoristiti v propagandi proti socialistični izgradnji in naši družbeni ureditvi nekatere mednarodne dogodke, ki zaostrujejo odnose na svetu ali nekatere gospodarske težave, na katere zadeva naša dežela in ki jih moramo premagovati.

Zadnje čase se je povečala tudi dejavnost nekaterih tujih obveščevalnih služb in njihovih središč, naperjena proti naši državi. Tudi del katoliške duhovščine zlorablja vero in verski čut državljanov v politične namene ter skuša pri tem širiti narodno in versko nestrpnost. K temu škodljivstvu nedvomno prispeva tudi stališče Vatikana in njegova propaganda proti naši državi.

Kakor doslej, je tudi lani naša kriminalistična služba uspešno izpolnjevala svoje naloge. Od januarja do decembra 1956 so kriminalistični organi sodelovali v 70 % vseh kazenskih postopkov. Upostavili so tesno sodelovanje tudi z ustreznimi inšpekcijskimi in drugimi kontrolnimi službami. Lani se je znatno skrčilo število kaznivih dejanj tihotapstva in razpečavanja posameznih predmetov široke potrošnje. Večja proizvodnja in večji uvoz čedalje bolj izpodrivata ilegalni trg, tako da je ilegalna trgovina z mnogimi predmeti skoraj že onemogočena. Lani smo posvetili posebno pozornost izbiranju kadrov za vzgojitelje v kazensko-poboljševalnih domovih. Uveljavili smo tudi druge ukrepe, da bi zboljšali sistem prevzgoje obsojencev. V kazensko-poboljševalnih domovih se posebni strokovnjaki, psihologi, psihiatri itd. ukvarjajo z znanstvenimi kriminološkimi raziskavami. Ti in drugi ukrepi bodo ne le znatno pripomogli k zboljšanju sistema prevzgoje obsojencev, marveč so tudi nov prispevek k humanizaciji prestajanja kazni, kar je ena glavnih značilnosti našega kazenskopravnega sistema.

V PRIHODNJE ŠE NADALJNJA KREPITEV ZAKONITOSTI

V delu zveznega javnega tožilstva in pravobranilstva si je Zvezni izvršni svet prizadeval, da bi ti pravosodni organi, ki jim daje smernice, izpolnjevali svoje naloge v skladu z zakoni ter z zaščito in krepitvijo pravnega reda, pravic državljanov, imovinskih koristi federacije in splošne družbene lastnine.

Razen nadaljnjega obravnavanja teh preventivnih in drugih ukrepov na področju notranjih zadev bo politika Zveznega izvršnega sveta tudi v prihodnje usmerjena na nadaljnjo demokratizacijo in krepitev državnega in družbenega sistema in zakonitosti v deželi. Zato bo Zvezni izvršni svet med drugim proučil in predlagal nove zakonske in druge predpise s področja združevanja in zborovanj, državljanstva, tiska, prekrškov, odnosov med Cerkvijo in državo in drugih, ki so zlasti važni za razvijanje političnega življenja.

Poročilo ZIS obsega nadalje obširen pregled o delu rednih in gospodarskih sodišč, o stanju in gibanju kriminalitete, o sodni zaščiti in civilnopravnih odnosih, o sodni kontroli, zakonitosti upravnih aktov in o delu ostalih pravosodnih organov. ZIS meni, da bi bilo treba letos revidirati kazenski zakonik ter uveljaviti nove predpise o gospodarskih prestopkih in o postopku za njihovo obravnavanje pred gospodarskimi sodišči, kakor tudi zakon, ki bo vskladil advokaturo s splošnimi načeli našega družbenega in političnega reda.

VREMENSKA NAPOVED

za nedeljo, 10. marca 1957

Ponoči pretežno oblačno z manjšimi padavinami, deloma sneg. Čez dan precej hladno z zmerno oblačnostjo. Temperature med —1 in 6, na Primorskem do 12 stopinj C.

Nove možnosti za pomoč družini

Iz govora tovarišice Vide Tomšičeve na republiškem posvetovanju o vzgajanju staršev

Pred dnevi je bilo v Ljubljani tridnevno republiško posvetovanje »O vzgajanju in izobraževanju staršev«, ki ga je organizirala Zveza prijateljev mladine Slovenije. Ob zaključku posvetovanja, na katerem so sprejeli pomembne sklepe za bodoče delo, je govorila tudi tovarišica Vida Tomšič, ki je takoj ob začetku dejala, da bi k predlaganim sklepom še nekaj dodala, čeprav je menila, da smo lahko zelo zadovoljni s podanimi poročili.

»Predlagala bi,« je nadaljevala Vida Tomšič, »da bi se v zaključkih konference odzvali pozivu resolucije Zvezne skupščine, naj družbene organizacije podpro ustanovitev stanovanjskih skupnosti. Stanovanjske skupnosti bodo lahko urejale vprašanja izboljšave življenja naših družin, ki jih sedaj ne moremo povoljno rešiti. To je važno še iz drugega razloga. Večkrat smo se spraševali, kje dobiti materialna sredstva za to. Bistveno za družbeno upravljanje je, da materialna sredstva, s katerimi upravljajo posamezni organi družbenega upravljanja, ne prihajajo od zgoraj, niso dotacije, ampak da je državljanom jasno, da imajo tem več, čim več napravijo. Tako je zamišljeno, da bi v okviru občine stanovanjske skupnosti upravljale stanovanjski sklad, da bi imele za to na razpolago del sredstev, ki ga družba za to določi. Razen tega pa bodo stanovanjske skupnosti lahko organizirale tudi samopomoč državljanov posamezne skupnosti, da se bodo dogovorili in s svojimi sredstvi uredili marsikatero stvar, predvsem za razbremenitev v gospodinjstvu, za čuvanje otrok in podobno.

STANOVANJSKA SKUPNOST — IZHODIŠČE ZA PRAVILNO GOSPODARJENJE Z DRUŽBENIMI SREDSTVI

Za materialno osnovo občinske samouprave in stanovanjske skupnosti pa bo posebej važen nov način zbiranja proračunskih sredstev. Le-ta naj bi se v bodoče stekala v določenem odstotku od dohodkov prebivalstva občine, tako da bodo večja v občinah in okrajih, kjer bo večji odstotek prebivalstva gospodarsko aktiven. Čim večja bo storilnost dela, tem večji bodo zaslužki posameznikov, pa tudi odstotki, ki jih bo na individualne dohodke posameznikov sprejemala občina v svoj proračun. Torej ne po številu prebivalstva, ampak po vloženem delu. Tako bomo imeli v gospodarsko močnejših občinah tudi večja sredstva za urejanje socialnih, zdravstvenih in prosvetnih vprašanj. Resda bodo zaradi tega gospodarsko šibkejše občine prikrajšane, zato bomo morali najnujnejše probleme reševati še z dotacijami. Toda jasno nam je, da dnevno nastajajo socialna vprašanja v gospodarsko se razvijajočih krajih — to velja tudi za večino problemov družine — in je prav, da so večja sredstva prav tu na razpolago. Prav je, da kot socialni delavci vemo za tako usmeritev našega gospodarskega planiranja, ker bomo potem laže razumeli, kako je treba usmerjati državljane na terenu: ne več na zahtevo dotacij od zgoraj, ampak na ustvarjanje čimveč v svoji tovarni in na polju, na svojem delovnem mestu, in iz tega — čimveč sredstev za občino in stanovanjsko skupnost. Stanovanjske skupnosti bodo slonele na lastnih materialnih sredstvih in na samopomoči državljanov. Tovariš Kardelj je v Skupščini obširno govoril o možnostih, ki jih za izboljšanje življenja družin nudi stanovanjska skupnost. Tu je izhod za pravilno gospodarjenje z družbenimi sredstvi in za urejanje življenjskih vprašanj družine.

IZOBRAŽEVANJE STARŠEV NAJ BO VTKANO V CELOTNO NAŠO DRUŽBENO AKTIVNOST

Želela bi reči še nekaj besed o izobraževanju staršev. Strinjam se, da so za nas starše zelo dragoceni napotki, ki jih dobivamo od zdravnikov in pedagogov za svoje ravnanje z otroki. Vendar, kakor pri vzgoji otroka odklanjamo verbalizem, velja isto za vzgojo staršev. Če ne bi cenili aktivnosti roditeljev v socialistični družbi kot dragoceno pot za njihovo oblikovanje kot staršev, bi zagrešili veliko napako. Le pod pogojem, da so starši vključeni v družbo, bo njihova beseda pri otrocih tehtna. Saj je za socializem bistvena enotnost interesov družbe in posameznika — torej družine. Imamo včasih tudi pri nas bolj ali manj glasna mnenja o tem, češ da je v družini treba najti zatočišče in uteho pred razočaranji človeške družbe. Tako pojmovanje kaj malo koristi staršem in otrokom. Danes, v možnostih, ki nam jih daje socialistična demokracija, je treba razviti boj za prave tovariške družbene odnose v javnosti, v vseh organih družbenega upravljanja. Tako bomo dnevno boljšali svoje življenjske pogoje in ne bomo dvoživke z dvojno moralo — z eno za doma in z drugo za javno življenje. Zato se mi zdi izredno važno, da Društvo prijateljev mladine ne gleda ločeno na izobraževanje staršev, ampak ga vtke v celotno našo družbeno aktivnost.

V TAM so izdelali desettisoči kamion

Maribor, 9. marca. — Danes dopoldne je bila v Tovarni avtomobilov v Mariboru pomembna slovesnost. Delovni kolektiv je proslavil izdelavo desettisočega vozila. Proslave so se udeležili član Zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, podpredsednik Izvršnega sveta LRS Viktor Avbelj, član Izvršnega sveta LRS Tone Bole, general Levičnik kot zastopnik JLA in predstavniki mariborskih političnih organizacij ter ljudske oblasti. Kolektivu sta govorila predsednik DS Srečko Ježovnik in direktor inž. Stojan Perhavc. V imenu Izvršnega sveta LRS je zbrane pozdravil tovariš Tone Bole. Gostje so se dlje zadržali v prisrčnem razgovoru s predstavniki delavskega upravljanja v tovarni ter si ogledali razstavljene kamione in avtobuse.

S POSVETOVANJA PREDSEDNIKOV OKRAJNIH KOMISIJ ZA DELAVSKO IN DRUŽBENO UPRAVLJANJE

Najvažnejše so politične priprave na kongres

V razpravi je govoril tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS Stane Kavčič

Včeraj dopoldne je bilo v Ljubljani v Klubu poslancev posvetovanje predsednikov komisij za družbeno upravljanje pri okrajnih odborih SZDL. Posvetovanju, ki ga je vodil predsednik komisije za družbeno upravljanje pri Predsedstvu SZDL Slovenije Vladimir Krivic je prisostvoval tudi podpredsednik Izvršnega sveta LRS Stane Kavčič. Razpravljali so o pripravah delavskih svetov na kongres in o ustanovitvi osrednje šole za kadre, ki delajo v organih delavskega in družbenega upravljanja.

Iz poročil predsednikov komisij povzemamo, da so delavski sveti v glavnem šele začeli s pripravami za kongres, predvsem pa, da so vse politične organizacije SZDL, ZK in sindikati vzeli priprave za kongres delavskih svetov kot svojo trenutno najvažnejšo politično nalogo. O tem so že razpravljale na svojih plenumih ali pa bodo to storile v prihodnjih dneh.

Tovariš Stane Kavčič je v razpravi opozoril na nekaj neraziščenih vsebinskih vprašanj, ki se čutijo iz poročil o pripravah, ki pa nam morajo biti jasna, če hočemo, da bodo priprave v osnovnih političnih vprašanjih tekle enotno po vseh okrajih. Predvsem nam mora biti jasno, čigavi delegati gredo na kongres, kakšne so njihove naloge, katera vsebinska vprašanja delavskega upravljanja bodo obravnavali in kako jih bodo zastavili ter kakšna je naloga Socialistične zveze v pripravah na kongres.

To so delegati delavskih svetov podjetij. Zato naj na kongresu obravnavajo probleme svojih podjetij in komun. Nikakor pa ne moremo zahtevati od njih, da bodo poznali probleme n. pr. celotnega področja industrije in dajali široke analize o tem. Delegati delavci bodo govorili na kongresu o enem problemu delavskega upravljanja v podjetju, drugi ga bodo dopolnjevali, tretji bodo nakazali nov problem in zahtevali, da ga kongres razčisti itd. Tako velikih elaboratov in analiz celotnega področja gospodarstva, kot so si jih zamislili ponekod, pa kongres sploh ne bo osvojil.

Katere probleme bodo delegati obravnavali na kongresu in kako jih bodo postavili, pa je odvisno od politične zrelosti in razgledanosti delovnih kolektivov in njihovih delegatov, je nadaljeval tov. Kavčič. Ne moremo izključevati možnosti, da bi delegati, ko bodo razpravljali o materialni osnovi za nadaljnji razvoj delavskega upravljanja, postavili zahtevo po povečanju investicijskih sredstev, zahtevo po višjem standardu, da se bodo izgubljali v tarnanju, da ni denarja za nabavo novih strojev, da so previsoki faktorji za uvoz surovin in izvoz proizvodov itd., posebno še, ker je znano, da mnoga podjetja pričakujejo zboljšanje gospodarskega stanja samo v novi delitvi dohodkov, to je predvsem od ukrepov od zgoraj, ne računajo pa na še neizkoriščene rezerve v podjetju samem. Malokateri delovni kolektiv pa gleda stvar realno in računa, da bomo imeli več le takrat, če bomo bolje gospodarili in več proizvajali. In samo tako je realno gledanje na stvar.

Drugo področje pa so notranji odnosi v kolektivih, ki so ponekod dokaj slabi. Pojavi birokratizma so bili opazni zlasti pri sprejemanju tarifnih pravilnikov in delitvi 5 do 10 % poviškov plač. Pri tem so si nekateri direktorji povišali plače tudi do 50 % za druge pa ni ostalo nič. Tu bi bilo treba postaviti širše materialne osnove delavskega upravljanja.

Glede ustanovitve šole za kadre, ki delajo v organih delavskega in družbenega upravljanja, so se vsi navzoči strinjali, da je taka ustanova nujno potrebna za nadaljnji razvoj delavskega in družbenega upravljanja. **J. C.**

LETNA SKUPŠČINA ZVEZE KOMUNALNIH BANK LRS

Okrajne komunalne banke

se najbolj smotrno prilagajajo potrebam

Celje, 9. marca. — Po enoletnem plodnem delovanju Zveze komunalnih bank LRS je bila danes v Celju letna skupščina, na kateri je sodelovalo 46 delegatov iz vse Slovenije ter večje število gostov.

Na področju LRS je zdaj šest okrajnih komunalnih bank z 42 poslovnimi enotami ter štiri neokrajne komunalne banke. V naslednjih mesecih bodo tudi nekatere podružnice Narodne banke (le-teh je v Sloveniji še 20) spremenili v okrajne komunalne banke, ozir. v poslovne enote komunalne banke. Izkušnje kažejo, da se lahko le okrajne komunalne banke smotrno prilagajajo gospodarskim potrebam okrajev. Številne odgovorne naloge lahko laže izvajajo v korist celotnega okraja.

Družbeno upravljanje v komunalnih bankah se je doslej uspešno uveljavljalo kot glavni nosilec kreditne politike. To je prav, vendar kaže v bodoče sestav upravnih odborov v komunalnih bankah nekoliko spremeniti, in sicer predlagajo, naj bi bile dve tretjini članov iz vrst predstavnikov gospodarskih organizacij, ena tretjina pa iz ostalih okrajnih združenj. S tem bodo vsestransko upoštevana načela delavskega in družbenega upravljanja.

V poročilu na skupščini Zveze komunalnih bank LRS ter v razpravi je bilo poudarjeno neurejeno razmerje med NB in komunalnimi bankami glede kreditnih odnosov. Vsekakor naj bi bil v bodoče osnova za kreditno politiko družbeni plan. Udeleženci skupščine so razpravljali še o notranjem poslovanju, o statistični službi, ki je preobilna, o vzgoji kadrov, o varčevanju itd. Omenimo naj še, da so komunalne banke na področju LRS konec lanskega leta imele v obtoku 31 milijard 280 milijonov dinarjev skupnih sredstev. Na današnji skupščini so poleg ostalega sprejeli tudi statut Zveze komunalnih bank LRS ter izvolili novo vodstvo Zveze. *F. K.*

Z OBČNEGA ZBORA DIT GOZDARSTVA IN LESNE INDUSTRIJE LRS

NAČRT ZA ORGANIZACIJO GOZDARSKE SLUŽBE

V dvorani novega Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije v Ljubljani so včeraj na občnem zboru Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije LRS razpravljali o perečih vprašanjih stroke. V ospredju je bilo vprašanje strokovnih kadrov.

Poročilo ugotavlja, da je v gozdarski in lesni stroki razmerje med strokovnjaki v osrednjih ustanovah in na terenu dokaj ugodno, saj je le 20 % inženirjev zaposlenih v centralnih ustanovah (v zveznem merilu 43 %) in le 6 % tehnikov (v zveznem merilu 25 %). Napredek je bil dosežen glede strokovne kvalifikacije logarjev, saj je v zadnjih dveh letih polovica logarjev, ki niso dovršili nižje gozdarske šole, opravilo po dovršenem tečaju predpisani izpit. Temeljito se je Društvo v zadnjem letu ukvarjalo z vprašanjem gozdnih delavcev. Z načelom, da je gozdarstvu potreben stalen in kvalificiran gozdni delavec, ne pa sezonski delavec, je Društvo v glavnem prodrlo tudi na zveznem posvetovanju v Banja Luki.

GOZDARSKO OPERATIVO NAJ BI PRENESLI NA GOZDNO GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Društvo se je lani zlasti mnogo ukvarjalo z vprašanjem bodoče organizacije gozdarske službe v Sloveniji. O referatu k temu vprašanju je Društvo razpravljalo na dveh plenumih, v ponedeljek pa bosta to vprašanje obravnavala odbor za gospodarstvo in odbor gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS. Društvo je v glavnem osvojilo teze iz referata, po katerih naj bi vso gozdarsko operativo prenesli na gozdnogospodarske organizacije. V zasebnih gozdovih naj bi gospodarjenje opravljale zadružne gozdarske poslovne zveze, ki bi izvajale zlasti pospeševalne in gojitvene ukrepe. Okrajne uprave za gozdarstvo bi tem poslovnim zvezam prepustile velik del svojih kadrov, same pa bi postale čisto upravno inšpekcijski organi.

V diskusiji je član Izvršnega sveta LRS Jože Ingolič med drugim ugotovil, da so dosedanji ukrepi za zaščito naših gozdov pokazali že vidne uspehe. Samo z večjo potrošnjo premoga in elektrike namesto drv za kurjavo prihranimo zdaj letno nad 400.000 m³ lesa. Največje uspehe smo dosegli v državnem sektorju, v privatnem pa smo obvladali sečnjo. Zdaj gre za to, da organiziramo pospeševanje gozdarstva prenesemo tudi v privatne gozdove, kar bo terjalo še več sodelovanja strokovnjakov.

V zvezi s pomanjkanjem strokovnih kadrov je bilo v diskusiji ugotovljeno, da ima lesna industrija v Sloveniji komaj enega inženirja na tisoč delavcev, medtem ko odpade v gospodarsko razvitih državah en inženir na 40 do 100 delavcev. Za lesno industrijo je pomanjkanje inženirskega kadra največji problem, ki ga bo moč rešiti šele v daljši dobi. Občni zbor je precej razpravljal tudi v problematiki lesnega trga, o presežnih kapacitetah, načinu predelave lesa in specializaciji v lesni industriji, kakor tudi o stanju naših gozdov, ki se je po temeljitih analizah izkazalo ugodnejše, kakor so kazale cenitve pred leti. Tako je popustila prejšnja bojazen glede bodočnosti naših gozdov. Pri volitvah je bil za predsednika društva vnovič izvoljen inž. Lojze Funkl. **S.**

Plenum GO ZB NOV Slovenije

Sekretariat Glavnega odbora ZB NOV Slovenije je za 12. t. m. sklical plenum, ki šteje 45 članov. Razen poročila o delu sekretariata Glavnega odbora bo plenum razpravljal tudi o sklicanju III. kongresa Zveze borcev NOV Slovenije ter določil kraj in datum kongresa. Plenum bo zasedal v Ljubljani, v Klubu poslancev, v torek dopoldne.

SEJA ZBORA ZA PROSVETO ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Sprejem študentov na fakultete

in drugi problemi, ki zadevajo prosveto

Na dvodnevnem zasedanju odbora za prosveto Zveznega izvršnega sveta so sprejeli predlog o vpisu študentov na fakultete. Učenci, ki so končali srednje šole za splošno izobrazbo, ki so maturirali, se lahko vpisujejo kakor doslej na vse fakultete v državi, učenci, ki so končali srednje strokovne šole, pa se lahko vpišejo na ustrezne fakultete, razen v izjemnih primerih, ki jih bodo določile same fakultete.

Na fakultetah, kjer bo sprejem študentov omejen, bodo nove študente sprejmali prek natečaja. O tem bodo sklepali republiški izvršni sveti na podlagi predlogov univerzitetnih svetov. Na fakultetah, kjer bodo sprejemali študente prek natečaja, se bodo lahko izven natečaja vpisali tisti učenci gimnazij in srednjih strokovnih šol, ki so maturirali z odličnim uspehom. Ostale kandidate bodo sprejemali glede na njihov splošni uspeh na zaključnem izpitu, kakor tudi glede na uspeh, ki so ga pokazali v zadnjih razredih v tistih predmetih, ki so posebnega pomena za študij na določeni fakulteti.

Na seji so posebej razpravljali o načinu vpisa učencev, ki so končali strokovne šole s praktičnim poukom, in učencev mojstrskih šol na ustrezne strokovne fakultete, pri čemer bodo morali opraviti kvalifikacijske izpite, in sicer začenši s šolskim letom 1958/59. Nadalje so razmotrivali osnutek uredbe o komisiji za kulturne stike s tujino, ki bo dala tej naši ustanovi večje upravne pravice v okviru federacije. Dosedanje sodelovanje naše dežele in naših ustanov s tujino bo tako bolj enotno in bolje povezano.

Ko so obravnavali republiške zakone o umetnostnih akademijah, so poudarili, naj bi te akademije upravljali sveti kot družbeni organi upravljanja, vse akademije pa naj bi imele skupni svet akademij umetnosti. Na seji so med drugim razpravljali še o dopolnilnih predpisih o filmu, ki bi se nanašali na snemanje tujih producentov pri nas, na koprodukcijo, snemanje amaterskih filmov, prikazovanje filmov in delo Jugoslovanske kinoteke.

Kulturne VESTI

SEJA KOMISIJE ZA REFORMO ŠOLSTVA

Na včerajšnji seji Zvezne komisije za reformo šolstva so sprejeli elaborate o reformi predšolskih vzgojnih ustanov in o šolanju predavateljev za srednje šole ter predavateljev za strokovne šole.

V razpravi o reformi ustanov predšolske vzgoje je bilo največ govora o mestu predšolskih ustanov v sistemu izobraževanja, o statusu teh ustanov in o njihovem materialnem položaju. Da bi se položaj teh ustanov izboljšal, so predlagali, naj bi dobile status šolskih ustanov in da bi jih okrajni ljudski odbori materialno in strokovno podprli. Na seji je bilo poudarjeno, da dosedanji pouk na filozofskih fakultetah ne ustreza stvarnim potrebam šolstva, zlasti pa ne intencijam razvoja reformirane srednje šole. Na večini fakultet dobe študenti temeljito znanje le iz enega predmeta. Razen tega predavateljem v srednjih šolah v veliki meri primanjkuje tudi pedagoško znanje.

V razpravi o šolanju predavateljev strokovnih šol je bilo poudarjeno, da je sestav predavateljskega kadra po šolski izobrazbi in po splošni kulturi heterogen in da bi bilo treba ustanoviti posebne institucije, v katerih bi se ti predavatelji šolali. Šolali pa bi se tako za teoretični kot za praktični pouk. Hkrati bi bila dva tipa šol: za pouk v industrijskih šolah in za pouk v gostinskih, trgovskih, gospodarskih, gospodinjskih in podobnih šolah.

PRIPRAVE ZA OTVORITEV GLEDALIŠČA NARODOV V PARIZU PRED ZAKLJUČKOM

Milan Bogdanović, upravnik Narodnega gledališča v Beogradu, ki je hkrati tudi predsednik izvršnega komiteja Mednarodnega inštituta za gledališče, je te dni predsedoval sestanku izvršnega komiteja, na katerem so razpravljali o dokončnih pripravah za otvoritev Gledališča narodov v Parizu. Otvoritev bo konec tega meseca. Gledališče narodov bo letos odprla beograjska Opera, ki bo nastopila, kot je bilo na tem sestanku dokončno sklenjeno, z opero »Don Kihot« in z baleti Baranovića ter Bele Bartoka. Na sestanku v Parizu so izvolili tudi Visoki komisariat Gledališča narodov, v katerem je razen predstavnikov Francije šest predstavnikov Mednarodnega inštituta za gledališče, med njimi tudi Milan Bogdanović.

SOFIJSKO GLEDALIŠČE V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji bo ta mesec gostovalo Narodno gledališče iz Sofije, najstarejše in najbolj znano gledališče Bolgarije. Bolgarski umetniki pridejo k nam 18. marca in s tem vračajo obisk Beograjskemu dramskemu gledališču, ki je lani gostovalo v Bolgariji. Znano je že, da bo sofijsko Narodno gledališče uprizorilo v Beogradu štiri predstave in gostovalo tudi v Sarajevu, Kreki in v Nišu. Za sedaj dela, s katerimi bodo nastopili, še niso znana, omenjajo pa Schillerjevo dramo »Don Carlos«, Johnsonovo satiro »Volpone«, eno sovjetsko dramo in nekaj bolgarskih dramskih del.

GALERIJA SODOBNE JUGOSLOVANSKE UMETNOSTI

Ideja o galeriji sodobne jugoslovanske umetnosti, ki naj bi bila v Beogradu, je stara, pred tremi leta pa jo je Ljudska skupščina Srbije legalizirala z odobritvijo proračunskih sredstev za nakup umetniških del. Odbor, ki pripravlja ustanovitev galerije, navaja, da ne bo niti modernistična in ne realistična, ampak da bo skušala biti reprezentančna galerija sodobne jugoslovanske umetnosti, ki bo predstavljala vse pomembne likovne struje in umetnike Jugoslavije. Galerija bo prikazovala tri obdobja jugoslovanske umetnosti: v prvem bodo dela do prve svetovne vojne, v drugem med obema vojnama, v tretjem pa likovna dela, nastala po osvoboditvi. Predvidevajo, da bodo zbrali dela okrog 140 jugoslovanskih slikarjev in 40 kiparjev.

SLOVENSKI DOKUMENTARNI FILMI V TUJINI

Združenje filmskih proizvajalcev Jugoslavije je pred kratkim poslalo v Belgijo servis kopije štirih slovenskih kratkih filmov, ki jih je izdelalo podjetje Triglav film v Ljubljani. Ti filmi so: Kratki kulturno-umetniški film »Ples čarovnic«, ki ga je posnel in režiral Milan Kumar, kulturni film Borisa Režka in Vikija Pogačarja »Pomlad v gorskem lovišču«, ter dva kratka filma Metoda in Milke Badjure: kulturni film o belokranjskih običajih »Pomlad v Beli krajini« in dokumentarni film »Naši lipicanci«.

Preizkušnja zrelosti

Po zapletenih, dramatičnih in v glavnem zakulisnih pogajanjih se je slednjič Ben Gurionova vlada pokorila kategoričnemu sklepu Generalne skupščine OZN in umaknila svoje čete iz Egipta. S tem je bila nedvomno odpravljena glavna ovira, da bi lahko začeli z več perspektive iskati trajnejšo rešitev za vprašanje, ki je odprto že skoraj vsa povojna leta in ki je bolj kot njega dni berlinska kriza, pa tudi korejska vojna, ogrozila mednarodni mir in varnost. Seveda ni pričakovati, da bi kaj kmalu razvozljali izredno zapleteni srednjevzhodni kloboč, ker arabske dežele nočejo ničesar slišati o sklenitvi mirovne pogodbe z Izraelom, medtem ko so v Tel Avivu gluhi za zahteve, da bi pravično poravnali škodo milijonu arabskih beguncev, ki so jih Izraelci pognali z njihovih domov. Prva naloga je torej zdaj utrditi mir na razmejitveni črti in ustvariti primerno ozračje, ko bi se bilo moč stvarno in ne, kot je bila doslej navada, propagandistično lotiti tudi omenjenih dveh, osrednjih vprašanj.

Umik s Sueza in mir na izraelsko-arabskih mejah je nedvomno najpomembnejši uspeh, ki ga je zabeležilo XI. redno zasedanje Generalne skupščine OZN. Potekalo je v zelo razburkanem ozračju zavoljo egiptovskih in madžarskih dogodkov, vendar je OZN izšla iz te hude preizkušnje kot zmagovalka. S tem ni le prepričljivo utemeljila življenjsko nujnost te najvišje mednarodne organizacije, marveč je še okrepila upanje, da se bo OZN slednjič le posrečilo najti primerna sredstva, ki bodo lahko uspešno zavarovala mir in mednarodno varnost.

Posebno veliko zaupajo tej organizaciji male in srednje države, ki jim enakopravno sodelovanje v raznih njenih organih omogoča, da ustvarjalno soodločajo o glavnih mednarodnih vprašanjih, predvsem seveda o tistih, ki so bistvenega pomena za ohranitev miru. Ob rojstvu leta 1945 je OZN štela 51 članic, medtem ko jih ima danes že 81. To ne pomeni le matematičnega povečanja, marveč je sprejem novih članov tudi temeljito spremenil notranje razmerje političnih sil, saj zahodne države nimajo več aprioristične dvotretjinske večine in torej ni bojazni, da bi se OZN spremenila v navaden glasovalni stroj, kar so ji pogostokrat očitali sovjetski, pa tudi drugi vzhodni predstavniki. Nove članice so v večin mlade azijske in afriške države, ki so si šele nedavno priborile neodvisnost (Maroko, Tunizija in predvčerajšnjim tudi nova afriška država Gana). Politika teh držav si predvsem (že zavoljo notranjega razvoja) prizadeva ohraniti mir in njihovi konstruktivni dejavnosti gre tudi v veliki meri zasluga, da se je OZN posrečilo pogasiti lokalna vojna žarišča najprej na Koreji in v Indokini, zdaj pa tudi na Bližnjem vzhodu.

Toda nedavno zasedanje Generalne skupščine ni imelo glede vseh vprašanj tako srečne roke kakor pri zaustavitvi napadalcev na Egipt. Žal so mnoga vprašanja, ki se vlečejo od zasedanja do zasedanja, še vedno odprta. Tako tudi letos niso mogli doseči pomembnejšega napredka na razorožitvenem področju, čeravno so se, formalno vzeto, stališča že tako zbližala, da se zdi stvarni napredek mogoč. Glede Cipra in Alžira sicer Generalna skupščina ni sprejela konkretnih sklepov, vendar pozitivna stališča, ki so prišla med razpravo nazorno do izraza, utegnejo olajševalno vplivati, da bi tudi ti dve vprašanji rešili v skladu s splošno veljavnimi mednarodnimi formami (vsebuje jih tudi ustanovna listina OZN), in sicer, da ima sleherni narod pravico do samoodločbe.

Na minulem zasedanju so tudi obširno razpravljali o madžarskem vprašanju, pri čemer velja zabeležiti pozitivno evolucijo v načinu razpravljanja. V prvem trenutku je prevladovalo blokovsko vrednotenje, ki je močno spominjalo na obrekovanje in propagandistično licitiranje ob najhujših zaostritvah hladne vojne, medtem ko je za drugi del razprave značilen treznejši in stvarnejši ton, ko se je večina držav sprijaznila z dejstvom, da nima smisla teh tragičnih dogodkov propagandistično napihovati, ker bi to samo poslabšalo že itak resni položaj.

Če bi poizkušali zaokrožiti to splošno sliko, se zdi na mestu ugotovitev, da je bilo XI. zasedanje na splošno pozitivno, da je neposredna nevarnost za mir odstranjena, čeravno Generalni skupščini ni uspelo resneje omejiti činiteljev, ki so povzročili nedavne pretrese. Ta ocena skoraj popolnoma velja tudi za splošni mednarodni položaj, ki se je sicer zboljšal, vendar bo nujno potrpežljivo, zavestno in vsakodnevno delo, da bi negativne činitelje čimbolj omejili in s tem omogočili razmah progresivnih teženj v mednarodni politiki, katerih dokončna zmaga bi lahko šele zagotovila, da ne bi več prišlo do repriz pretresov minulega leta. J.

BRITANSKI INTERESI

na razširitvi trgovinskih stikov s Kitajsko

London, 9. marca (Tanjug). — Predstavnik angleškega ministra za trgovino je danes v razgovoru z novinarji potrdil, da je odbor za trgovinske stike s Kitajsko poslal ministru za zunanjo trgovino siru Davidu Ecclesu pismo, v katerem zahteva, naj velike omejitve v trgovini s Kitajsko razveljavi, ali pa seznam izdelkov, ki pridejo v poštev za izvoz, vskladi s trgovino z ZSSR in deželami v Vzhodni Evropi. Odbor zastopa največje angleške trgovinske in industrijske organizacije, kakor so Zveza angleških industrijcev, Nacionalna zveza proizvajalcev, londonska Trgovinska zbornica in druge.

Odkar so v maju 1951 na podlagi resolucije Generalne skupščine OZN prepovedali izvoz strateško važnega blaga in izdelkov na Kitajsko, se je angleška trgovina s to deželo močno skrčila, istočasno pa je izvoz iz Zahodne Nemčije in Švice, zlasti pa iz Sovjetske zveze na Kitajsko znatno narasel. Zato je angleška vlada lani v juniju dovolila angleškim tvrdkam, da lahko v nekaterih primerih izvažajo na Kitajsko blago, katerega izvoz v Sovjetsko zvezo ni prepovedan.

Vprašanje trgovine s Kitajsko so že večkrat obravnavali v posvetovalni skupini, v kateri so zastopane dežele Atlantske zveze, pa niso sprejeli nobenega sklepa. Posamezne dežele so začele dovoljevati izvoz vsega tistega blaga na Kitajsko, kar ga izvažajo tudi v Sovjetsko zvezo. Angleška vlada je pod pritiskom gospodarskih krogov, zainteresiranih na čimvečjem izvozu iz Velike Britanije, sprožila to vprašanje v razgovorih, ki jih je imel Eden v Washingtonu v začetku lanskega leta in si prizadevala, da bi v sporazumu z vlado ZDA sestavili enoten seznam blaga, ki ga ne smejo izvažati na Kitajsko in v Sovjetsko zvezo. ZDA niso pokazale razumevanja za to angleško akcijo. Zahteva angleških industrijcev je posledica zaskrbljenosti gospodarskih krogov Velike Britanije spričo konkurence vodilnih evropskih industrijskih držav na kitajskem trgu.

Politični opazovalci pravijo, da je bilo pismo odbora za trgovino s Kitajsko poslano pred razgovori na Bermudih, ki se bodo začeli v drugi polovici marca, v upanju, da bo predsednik Macmillan na sestanku s predsednikom Eisenhowerjem znova sprožil vprašanje trgovine s Kitajsko. Predstavnik ministrstva za zunanjo trgovino je izjavil, da bo ministrstvo skrbno proučilo vprašanje trgovine s Kitajsko in pismo angleških industrijcev.

Naši parlamentarci danes v Coventryju

London, 9. marca (Tanjug). Jugoslovanska parlamentarna delegacija z Mošo Pijadom na čelu, ki se že štiri dni mudi na uradnem obisku v Veliki Britaniji kot gost obeh domov britanskega parlamenta, si je danes ogledala London. Nocoj so bili delegati v gledališču, kjer je bila uprizorjena Shakespearova drama »Antonij in Kleopatra«. Jutri bodo odpotovali v Coventry.

Naša parlamentarna delegacija je med svojim bivanjem v Londonu obiskala tudi County Hall. Na sliki Helen Bentwich v razgovoru z Anko Berus (levo) in Mošo Pijadom

Naserjeva izjava

o politiki egiptovske vlade in arabskih dežel

Kairo, 9. marca (Reuter). — Predsednik egiptovske republike Naser je izjavil, da je Egipt pripravljen dovoliti prehod britanskim in francoskim ladjam skozi Sueški prekop pod pogojem, da bosta ti dve deželi plačevali takse egiptovski upravi. Hkrati je izjavil, da egiptovska vlada še ni sprejela dokončne odločitve o tem, če bo izraelskim ladjam dovolila prehod skozi Suez. Vlada ponovno zatrjuje svojo pripravljenost spoštovati carigrajsko konvencijo iz leta 1888, ki jamči svobodo plovbe, in poudarja željo po sodelovanju z uporabniki prekopa v taki meri, ki ne bi kršila suverenosti dežele.

Na vprašanje, če so šefi štirih arabskih dežel na nedavni konferenci v Kairu sprejeli sklepe v zvezi z Eisenhowerjevim načrtom za Bližnji vzhod in s predlogi sovjetske vlade, je Naser odgovoril, da so razpravljali o obeh predlogih, da pa je bilo sklenjeno, da ne bodo sporočili nobene odločitve, ker bi to arabske dežele zapletlo v hladno vojno med vzhodom in zahodom, ki pa se ji žele izogniti. Ko je govoril o stališčih Sovjetske zveze in Amerike do Egipta, je Naser rekel, da se mu zdi, da sovjetska vlada bolje ocenjuje egiptovska gledišča kakor Amerika.

Govoreč o notranjem položaju, je Naser izjavil, da bodo takoj, ko se bodo razmere normalizirale, razpisane volitve in bo začela veljati ustava.

PODPREDSEDNIK VUKMANOVIĆ POVABLJEN V EGIPT

Beograd, 9. marca (Tanjug). Nocoj je bilo sporočeno, da bo na povabilo predsednika Naserja sredi tega meseca odpotoval v Egipt podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović. Spremljali ga bodo Hasan Brkić, Borivoje Jelić in ing. Alojz Dular. Podpredsednik Vukmanović bo ostal v Egiptu teden dni.

Na Madžarskem so 1. marca praznovali dan Sovjetske armade. Ljudem so delili golaž iz vojaških kotlov, mladino pa so vozili z oklepnimi vozili na sprehod po Budimpešti.

Naš novi veleposlanik v Džakarti

Džakarta, 9. marca (Tanjug). V Džakarto je sinoči prispel novi jugoslovanski veleposlanik v Indoneziji dr Stane Pavlič. Sprejeli so ga šef protokola indonezijskega zunanjega ministrstva dr. Kusumo Utojo in člani jugoslovanskega veleposlaništva.

Francija na razpotju

med vojno v Alžiru in gospodarsko katastrofo

Pariz, 9. marca (Tanjug). — Razcepljenost v gledališčih o bistvenih problemih dežele deli ministre v vladi francoskih socialistov na pragu velike osemdnevne debate v parlamentu, v kateri čaka po mnenju političnih krogov sedanjo in bodočo vladno notranjo in zunanjo politiko huda preizkušnja. Spričo težavnega stanja v državnih financah minister Ramadier odločno zahteva najstrožje ukrepe za varčevanje, predvsem znižanje vojaških kreditov za 300 milijard frankov.

V tej zvezi je minister zahteval, naj bi se vrnilo z alžirskih bojišč v domovino na svoja delovna mesta 50 do 100 tisoč vojakov. Minister za vojsko Bourges Manoury in guverner Alžira Lacoste pa sta se odločno uprla tej zahtevi. Minister Manoury je izjavil novinarjem, da bi pomenil umik tolikega števila vojakov iz Alžira polom »politike pomiritve«, Lacoste pa je pripomnil, da z gotovostjo računa na »vojaški zlom upornikov najkasneje v treh mesecih in pol«.

Iz uradnih virov prihajajo vesti, da zaradi teh razlik vlada na zadnji seji ni mogla sprejeti nobenega sklepa. Zato je ministrski predsednik Guy Mollet sklenil sklicati še dve seji ministrskega sveta, preden se bo v četrtek dopoldne začela velika debata. Molletu pripisujejo zdaj odločilno posredniško vlogo v iskanju kompromisa med posameznimi ministri.

V nasprotju z načrti ministrov za gospodarstvo in finance o strogem varčevanju pa so poslali te dni iz Francije v Alžir nova vojaška ojačenja. Ves sueški ekspedicijski zbor pa so že prepeljali s Cipra na alžirsko bojišče. Operacije v tej deželi stanejo zdaj vsak dan po dve milijardi frankov. Zato je francoski proračunski primanjkljaj narasel v zadnjih dveh mesecih na dobro četrtino vrednosti vsega letošnjega proračuna. Mnoge panoge industrije in rudarstva imajo veliko škodo tudi zaradi zastoja v proizvodnji, ker so jim odvzeli veliko število delavcev in jih poslali v Alžir.

Minister Ramadier je začel danes s svojo ekipo podsekretarjev in gospodarskih strokovnjakov znova proučevati svoj načrt, imenovan »rešitev državne blagajne pred katastrofo«.

Načrt o evropskem trgu

utegnejo še znatno spremeniti

Bruselj, 9. marca (Reuter — AFP). Predstavniki 6 zahodnoevropskih dežel so se sinoči sporazumeli o osnutkih pogodb o skupnem evropskem trgu in Evroatomu. Belgijski zunanji minister Spaak, ki je predsedoval sinočnjemu sestanku, je izjavil, da lahko zdaj vsaka članica izreče svoje pomisleke, dokler vlade in parlamenti osnutkov ne bodo sprejeli in ratificirali. Izrazil je upanje, da bodo obe pogodbi podpisale in ratificirale vse dežele. Na sinočnjem zadnjem sestanku so ustanovili začasni odbor, ki bo skrbel za ratifikacijo teh sporazumov. Za predsednika bo brzkone imenovan zahodnonemški veleposlanik v Bruslju Obhulus.

Rim, 9. marca (Tanjug). Kakor poudarjajo v palači Chigi, pomeni Spaakova zahteva, da je treba Belgijski Kongo izločiti iz skupnega evropskega trga, novo težavo na poti k ekonomski integraciji Evrope. Spaakova zahteva utegne napotiti tudi predstavnike drugih vlad, da pridejo na dan s svojimi pomisleki in zahtevajo revizijo besedila sporazuma v vprašanjih, o katerih so v Parizu nedavno dosegli kompromis.

Tako je italijanski delegat na snočnjem sestanku v Bruslju postavil vprašanje revizije carinskih taks, določenih za uvoz tujega blaga v francoske prekmorske posesti. Te carine Italiji ne ustrezajo, ker italijanska produkcija računa prav na to, da bo svoje proizvode prodajala v afriških deželah.

Madžarski veleposlanik Czebi pri Vidiću

Beograd, 9. marca (Tanjug). — Državni podsekretar za zunanje zadeve Dobrivoje Vidić je danes dopoldne sprejel novega madžarskega veleposlanika v Jugoslaviji Lajosa Czebija, ki mu je izročil prepise svojih pooblastilnih pisem.

Uveljavljanje Eisenhowerjeve doktrine

Washington, 9. marca (AP). — Predsednik Eisenhower je danes podpisal skupno resolucijo obeh domov Kongresa o novi ameriški politiki na Bližnjem vzhodu. Kakor je ob tej priložnosti izjavil, pomeni ta dogodek »važen korak v razvoju prijateljskih odnosov med ZDA in deželami na Bližnjem vzhodu«. V torek bo odpotoval na Bližnji vzhod posebni Eisenhowerjev odposlanec Richards, ki naj bi začel ondi uveljavljati Eisenhowerjevo doktrino.

Z VSEH STRANI SVETA

MADŽARSKA

POMOČ IZ SOSEDNJIH DEŽEL

Budimpešta, 9. marca. Tuje dežele so poslale Madžarski do 1. marca letos za 738 milijonov forintov pomoči. Največjo pomoč je dala SZ, nato Poljska, ki je dobavila Madžarski nad 65 vagonov živil in blaga.

PROTEST PROTI BRITANSKI PROPAGANDI

Budimpešta 9. marca. Zunanje ministrstvo je protestiralo pri britanskem poslaništvu v Budimpešti proti oddajam britanskih radijskih postaj v madžarščini, češ da brezobzirno žalijo madžarsko vlado. Takšna kampanja žalitev in hujskanja zastruplja odnose med državami in zaostruje mednarodno napetost. Madžarska vlada izraža upanje, da bo britanska vlada to onemogočila.

VZHODNA NEMČIJA

OBSODBA ZAROTNIKOV

Berlin, 9. marca. (AP). Vzhodnonemško vrhovno sodišče je danes obsodilo bivšega profesorja na berlinski univerzi in filozofa Wolfganga Harscha na 10 let prisilnega dela, ker je skušal s hujskanjem na vstaje v Vzhodni Nemčiji vreči sedanji režim. Hkrati z njim sta bila obsojena njegov univerzitetni asistent Bernhard Steinberger in bivši rektor univerze prof. Manfred Herdwig. Steinberger je bil obsojen na štiri leta, Herdwig pa na dve leti prisilnega dela.

ZAHODNA NEMČIJA

IZDATKI ZA OBOROŽITEV IN OPREMO VOJSKE

Bonn, 9. marca. (Reuter). Predstavnik obrambnega ministrstva je novinarjem izjavil, da je ministrstvo naročilo za 3,5 milijarde mark vojaške opreme in potrebščin, in sicer v Turčiji, Veliki Britaniji, Kanadi, Italiji, Belgiji, ZDA, Švici in Grčiji.

EGIPT

NACIONALIZACIJA DVEH BRITANSKIH PODJETIJ

Kairo, 9. marca. (Reuter). »Al Akbar« poroča, da bodo v Egiptu ustanovili novo egiptsko družbo za uvoz čaja in kave. Ta družba bo opravljala dosedanje trgovske posle družb »British Lipton« in »Brook-Baund Company«. Egiptska vlada bo za njeno ustanovo prispevala 25% kapitala.

ETIOPIJA

HAILE SELASIE POVABLJEN V KAIRO

Adis Abeba, 9. marca. (AFP). Egiptski državni podsekretar za zunanje zadeve Mustafa Jusif je danes prispel v Adis Abebo kot posebni odposlanec, ki ga je predsednik Naser poslal k etiopskemu cesarju Haile Selasiju. Razgovarjal se bo o uradnem obisku cesarja Selasija v Egiptu v letošnjem juniju.

INDONEZIJA

PREPOVED ZBOROVANJ V DŽAKARTI

Džakarta, 9. marca. (Reuter). Vojaški komandant Džakarte podpolkovnik Dačjar je prepovedal vsa javna zborovanja v mestu. Ta ukrep je bil v interesu reda in miru. Prvo javno zborovanje, ki ga bodo morali odpovedati spričo te prepovedi, je zborovanje, ki ga je sklicala za jutri Muslimanska stranka.

POPLAVE NA VZHODNI JAVI

Džakarta, 9. marca. (Reuter). Na vzhodni Javi v Indoneziji so nastale velike poplave, tako da je ostalo brez strehe okrog 7000 ljudi. Voda je zalila velike površine obdelane zemlje in uničila posevke. Samo v eni pokrajini je pod vodo 35 vasi.

PAKISTAN

TRGOVINSKI SPORAZUM Z ZAHODNO NEMČIJO

Karači, 9. marca. (Reuter) Tu je bil danes sklenjen trgovinski sporazum med Pakistanom in Zahodno Nemčijo, ki bo začel veljati junija ter bo veljal eno leto. Vsako leto ga bodo avtomatsko podaljšali, dokler ga ena izmed podpisnic ne bo odpovedala.

KITAJSKA

OBISK IZ ČSR

Peking, 9. marca. (Nova Kitajska). Sem je prispela češkoslovaška vladna delegacija s predsednikom vlade Širokim na čelu. Na letališču so delegacijo sprejeli predsednik kitajske vlade in zunanji minister Ču En Laj ter drugi politični funkcionarji.

Naši diplomatski stiki z DR Vietnamom

Beograd, 9. marca (Tanjug). V državnem sekretariatu za zunanje zadeve je bilo nocoj objavljeno, da so bili med našo državo in Demokratično republiko Vietnamom upostavljeni redni diplomatski stiki. O tem je bilo izdano naslednje poročilo:

»Vladi FLR Jugoslavije in DR Vietnama sta po pogajanjih, ki sta jih imeli v zadnjem času, sklenili upostaviti diplomatske odnose in izmenjati svoja predstavnika v rangu izrednih in opolnomočenih veleposlanikov. Obe strani izražata globoko prepričanje, da bo vzpostavitev diplomatskih odnosov pripomogla k razvoju prijateljstva in sodelovanja med obema deželama v korist krepitve miru.«

Pogajanja za avtonomijo Singapura

London, 9. marca (AP). Sem je danes prispel predstavnik singapurske vlade Lim Ju Hok, ki se bo pogajal o singapurski samoupravi. Spremljajo ga predstavniki štirih glavnih političnih strank te britanske kolonije. V Singapuru terjajo vse stranke popolno notranjo samoupravo. V ta namen so se združile v »Fronti enotnosti«.

Kongres saragatovcev

naj se izreče o združitvi z Nennijevimi socialisti in o nadaljnji usodi sedanje Segnijeve koalicijske vlade

Rim, 9. marca (Tanjug). Vodstvo italijanske Socialnodemokratske stranke je sinoči, ob koncu zasedanja, sklenilo, da ne privoli v odstop sekretarja stranke Matteottija, da bodo socialni demokrati ostali v Segnijevi vladi in da bo kongres stranke od 12. do 16. junija. Delegacija stranke bo opozorila Segnija na nezadovoljstvo socialnih demokratov z nekaterimi ukrepi vlade, kakor so imenovanje Tognija za ministra za državno sodelovanje v gospodarstvu in politiko vlade v vprašanju agrarnih pogodb. Vodstvo bo tudi zahtevalo, naj vlada okrepi svojo akcijo na socialnem torišču.

Matteotti je po tem sklepu vodstva umaknil svoj odstop, češ da se zadovoljuje s sklicanjem kongresa, ki naj odloči, ali lahko stranka še nadalje sodeluje v vladni koaliciji ali ne. Izrazil je tudi mnenje, da se bo moral kongres izreči o možnosti združitve s socialisti.

V političnih krogih so sprejeli odločitev vodstva Socialnodemokratske stranke kot možnost, da bi ostala Segnijeva vlada za zdaj še na krmilu vzlic trenjem in krizi med koalicijskimi strankami. Na to odločitev vodstva Socialnodemokratske stranke je najbrž vplivala potreba, da ne bi sprožili krize vlade tik pred uveljavljenjem važnih ukrepov na področju zahodnoevropske gospodarske povezave. Politični krogi menijo, da se bo vlada do kongresa Socialnodemokratske stranke omejila predvsem na sklenitev pogodbe o skupnem zahodnoevropskem trgu in Evroatomu in da se bo ognila vsem političnim ukrepom, ki bi utegnili povzročiti, da bi prišli navzkriž konservativno stališče liberalcev in reformatorsko gledišče socialnih demokratov.

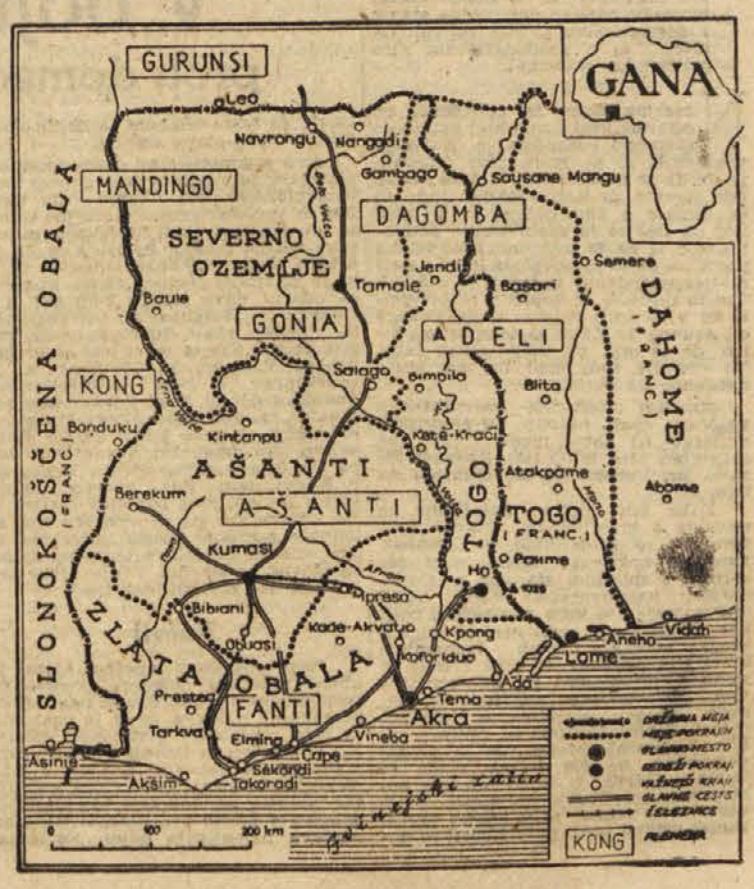

S POTI PO TUNIZIJI

Francoska dediščina in kazba

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Pot od Tunisa do Sfaksa, dolgo 267 km, je prevozil Tahr ben Slimani v dobrih treh urah. Vozili smo se mimo oljčnih gajev. Kamor si pogledal, same oljke. Tri ure se je sukala ravnina okrog nas, vsa pokrita s krivenčastimi drevesi v ravnih vrstah. Tu raste 12 milijonov oljk. In vsi ti gaji, mimo katerih smo se vozili 120 km na uro, so lastnina ene same francoske družbe, ki je zgradila tu ob cesti med Tunisom in El Džemo sredi oljčnih gajev celo mestece: bele vile okrog skladišč in pisarn, blizu njih pa iz ilovice zgrajene kmečke bajte, pomešane z beduinskimi šotori, okrog katerih so stali osli in velblodi. Evropski del in orientalska revščina.

Ko smo se bližali Triagi, cilju naše poti, smo dohitevali pestre skupine kmetov, peš, na oslih in sem pa tja tudi na kolesih po prašni cesti proti Sfaksu, vasi, kjer so leta 1953 ubili tuniškega narodnega junaka, člana politbiroja Neodestura Hadi Šakerja. Po njem bo dobila Triaga ime. Kakor me je v Tuniziji presenetila množica alžirskih zastav in slik Ben Bele, tako je napravila name globok vtis solidarnost tuniških kmetov, felahov in beduinov z njihovimi alžirskimi brati. Otroci, ženske, fantje in starci, vsi so mahali z rdečo tuniško in zeleno-belo zastavico Fronte narodne osvoboditve Alžira.

Tu, na cesti, je bilo vse videti nenavadno, novo, eksotično. Pestro oblečeni ljudje, kolone oslov, ki so jih jahali dolgokraki Berberi, da so se jim noge vlekle po prahu. Sem pa tja kak avtobus, ki se tod vanj natlači dvakrat več potnikov, kakor jih lahko sprejme. Vozovi z visokimi kolesi in vpreženimi velblodi, vmes kak beduin na konju s pozlačeno uzdo, za njim pa srditi pogledi. V Triagi pa je bilo konec eksotičnosti. Osupnil sem, ko sem stopil iz avtomobila: prizor je bil še predobro znan.

Na križpotju

Na križpotju, okrog katerega se razprostira naselje beduinov, so bile postrojene čete kmečke mladine v uniformah, kakor da vidim mladinske brigade na progi Samac—Sarajevo. Sivkastomodre obleke in šajkače, gesla, razpeta med dvema letvama, kmečka godba s trubači, odred kmečke konjenice z zastavami in množica ljudi, ki v pričakovanju dogodkov grizljajo kruh s sirom. Funkcionarji tekajo sem ter tja in kdo ve zakaj premeščajo godbo z ene strani na drugo. Njihovi obrazi so resni. Nad vsem pa triumfalna vrata, pokrita s preprogami, ki bi bile kaj lahko tudi pirotske. Nad prečno gredo prekrižane zastave, pod njimi pa Burgibina in Hadi Šakerjeva slika. Iz Sfaksa prihajajo kamioni, polni mladincev in mladink, ki seveda skandirajo. Kaj skandirajo, ne vem. Vsekakor pa gre za dvozložno besedo in čeprav vem, da ne vzklikajo »Tito«, je v tem, kar slišim, v prvem zlogu i, v drugem pa o. Zrak je poln vzklikov, soparice in prahu.

Med starim in novim

Tam daleč nekje je zatulila sirena. Množica je z zateglim beduinskim pozdravom, z nekakšnim podaljšanim iiiii kot jurišnim klicem navdušeno pozdravila prihod glavnega borca, predsednika Burgibe. Vse lepo postrojene čete so se hipoma pomešale v splošno gnečo. Okrog avtomobila so se zgrnili ljudje ko čreda ovac. Prerinil sem se iz gneče. Kraj mene je krepak fant s klobukom na glavi in v pestri halji držal z eno roko za uzdo teleta, z drugo pa oster nož, da bi s krvjo žrtve poškropil novo ime. Islam je uradna vera nove Tunizije. V Neodesturu vidijo ortodoksni muslimani v islamu steber neodvisnosti, Mahgreba in vezi, ki vežejo arabski svet, drugi pa so preveč praktični, zavedajo se, da je islam v deželi močan in da ga je treba prilagoditi gibanju, gibanje pa vskladiti z orjakom, proti kateremu se ni moč boriti.

Kateri težnji je naklonjen Burgiba? Slišal sem nasprotujoča si mnenja o njegovem stališču do vere. V želji, da bi bili na njegovi strani, on pa na njihovi, so eni trdili, da je vnet pristaš islama, drugi pa so iz enakih razlogov trdili nasprotno. Potem ko sem prebral njegova pisma, ki jih je pisal iz zapora in pregnanstva, ter njegove članke, zbrane v posebni knjigi, bi skoraj dejal, da se ta žilavi in inteligentni borec za preobrazbo Tunizije ne more podrediti fatalističnemu pojmovanju sveta, ki ga koran priporoča svojim vernikom.

Nič ni pomagalo prizadevanje policajev, ki so skušali utreti pot do Burgibe. Množica je bila čvrsta in neizprosna. Zadostovalo pa je zamahniti z roko, da je nastal širok prehod. Stoječ sredi črede, ki se je še zmeraj gnetla okrog njega, je pastir pokazal

Habib Burgiba

črte ravnanja ob cesti in že so se ljudje postavili v vrste. Funkcionarji v temnih uniformah so obkolili predsednika in odšli k žrtveniku. In čeprav sem vztrajno spremljal srepi pogled njegovih svetlomodrih oči, nisem videl, kdaj je vzdignil nož, prerezal žile in kdaj je kri brizgnila iz njih. Stisnjenih ustnic in s pogledom, uprtim naravnost v žrtvenik, je Burgiba dovolil tisto, česar ni mogel preprečiti. In ko je neka starka zgubanih lic pomočila roko v toplo kri žrtve in skušala z njo poškropiti novo ime, jo je Burgiba srepo pogledal, pa se je premagal in rekel malone proseče: »Ni treba, mamica.«

Vse to je trajalo komaj pet minut. Potem je predsednik sedel v svoj avto. Sirene so zatulile. Beduini pa vzkliknili. Njih odred z vihrajočimi zastavami in golimi sabljami je zdrvel v galopu po cesti, za njim pa so se dvigali oblaki prahu.

Branko Pešić

Sprememba v Tokiu

Vsi trije ministrski predsedniki, ki so se v zadnjih dveh mesecih in pol izmenjali na čelu japonske vlade, izvirajo iz iste vladajoče konservativne liberalno-demokratske stranke. Čeprav so videti spričo tega spremembe v Tokiu na prvi pogled nepomembne, so vendar zelo važne. Vsaka zase in vse tri skupaj namreč dokaj zgovorno kažejo, koliko se je Japonska že dvignila iz premagane dežele na stopnjo polnopravnega in enakopravnega člana svetovne skupnosti in na kakšne probleme še zadeva na poti k svojemu nadaljnjemu, mednarodnemu uveljavljanju.

Ta vprašanja so zelo tesno povezana z zgodovino zadnjih sprememb v vladah in to je povsem naravno. Notranje življenje malokatere druge dežele je tako zelo odvisno od njenega zunanjega položaja, kakor ju odvisno življenje Japonske. Japonski manjkajo mnoge surovine, kot dežela z razvito predelovalno industrijo se je razvila tako, da je aktivno nastopala na azijskem trgu. Kot prenaseljena država si mora zagotoviti obstoj svojega prebivalstva tako, da utrjuje in razširja svoje zunanjetrgovinske vezi in menjavo.

Prva sprememba, ki je nastala zadnje mesece na Japonskem, je bil umik starega in bolehnega predsednika vlade Hatojame lani v decembru. To je bil konec ene najplodnejših etap v povojnem zunanjepolitičnem razvoju Japonske. Med njegovim dveletnim vladanjem je Japonska zmanjšala svojo odvisnost od Amerike, ne da bi opustila svoje prijateljstvo z njo, dosegla konec vojnega stanja s Sovjetsko zvezo, uredila z njo diplomatske stike in sklenila trgovinsko pogodbo, kar je olajšalo njen sprejem v OZN. Nadalje je Japonska razširila svoje trgovinske stike s Kitajsko in zmanjšala svojo blokovsko usmeritev ter se formalno oprijela bandunških načel. Še bolj kakor prej je svojo politiko vskladila z novo azijsko stvarnostjo.

Novi ministrski predsednik Išibaši, ki je prevzel predsedniške posle od Hatojame, je hotel nadaljevati in poglobiti njegovo zunanjepolitično smer. Najprej je izjavil, da bo pospeševal trgovinsko menjavo blaga s Kitajsko in si prizadeval odstraniti ovire v obliki prepovedi izvoza mnogih izdelkov na Kitajsko. Razen tega je napovedal, da bo sprožil spremembo pogodbe o medsebojni varnosti z ZDA, po kateri ima ameriška vojska vojaška oporišča na Japonskem. Hkrati je namignil, da načrtom o pospešeni oborožitvi Japonske ni posebno naklonjen.

Išibašijeva vlada pa ni bila dolgo na krmilu. Vladala je samo dva meseca. Vzrok, da je Išibaši odstopil, pa ni samo v njegovem omajanem zdravju, marveč tudi v boju raznih teženj in struj znotraj vladajoče liberalno-demokratske stranke. Po splošnem prepričanju se tudi Išibašijev naslednik, sedanji predsednik japonske vlade Kiši, ne bo odrekel nadaljnji aktivizaciji japonske politike v Aziji, ne povečanju trgovine s Kitajsko, le da bo to politiko uveljavljal mnogo bolj zmerno. Čeprav imenujejo časniki na zahodu Kišija izmenoma »eden najbistrouumnejših predstavnikov japonske desnice« in »odločen nasprotnik komunistov ter odkritosrčen prijatelj Zahoda, zlasti ZDA«, njegovo stališče kaže, da Japonska ni navdušena za nagle spremembe.

Kiši je n. pr. razglasil potrebo po tesnih stikih z ZDA, poudaril pa je tudi, da bo njegova vlada utrjevala mir med vzhodnimi in zahodnimi državami. Rekel je, da še ni napočil čas za ureditev diplomatskih stikov s Kitajsko, da pa želi, da bi se razvila trgovina z njo. Na japonsko politiko v sedanjih razmerah očitno vplivajo nekateri trajni činitelji. Prvi in najvažnejši bi bil zainteresiranost Japonske na ohranitvi miru. Ker so se razmere v Aziji temeljito spremenile, nobena količkaj realnejša japonska politika ne more več računati s prejšnjo potjo zunanje ekspanzije. Samo ohranitev miru in odstranitev blokovskih pregraj lahko zagotovi Japonski nadaljnji narodni razvoj in tako zelo potrebno menjavo z vsem azijskim trgom. Razen tega so se spremenile tudi notranje razmere na Japonskem. Krepitev in strnitev Socialistične stranke Japonske kaže, da delujejo v njej močne sile v smeri napredne notranje ter miroljubne in neodvisne zunanje politike.

J. Almuli

Srečna dežela na arabskem Jugu

ko bi ne bilo letal in oklopnikov iz Adena

Na skrajnem jugozahodu Arabskega polotoka se razprostira ena najstarejših držav sveta Jemen. Iz stare zgodovine jo poznamo kot kraljestvo Sabe, čeprav niso nikoli našli nobenega zapiska ali spomenika, ki bi govoril o prijateljici Salamona kot vladarici tega velikega področja, na katero se kot na ustanovitelja dinastije sklicuje etiopski kraljevski dom. Dežela nikoli ni imela več kakor 3 do 4 milijone prebivalcev. Vladarske hiše Jemena so bile poganske, židovske ali krščanske. Od 7. stoletja dalje pa sta docela prevladala islam in izrazit arabski pečat v narodnosti in kulturi. Po prihodu Arabcev je dobil ta del sveta spričo ugodnega podnebja in naravnih pogojev ime »Arabia felix« — srečna Arabija.

Turški osvajalci so prišli na meje te dežele v 16. stoletju, nikoli pa je niso zavzeli, ker jo ščiti narava sama. Gore so dobra zaščita tega malega, hrabrega ljudstva. Vzlic prijateljstvu s Carigradom in nevmešavanju v arabske posle je ostal Jemen po prvi svetovni vojni neodvisna država. Njegovemu vladarju, verskemu in državnemu imamu Jehiju se ni zdelo potrebno, da bi posebej razglasil neodvisnost države, ker jo je imela že prej. Kakor nekoč Turkom, se tudi nobeni imperialni in kolonialni sili v začetku našega stoletja ni posrečilo, da bi vsilila Jemenu svojo oblast. Če bi hotela to storiti, bi se morala boriti proti žilavim, odpornim in hrabrim borcem. Vendar pa so prišle angleške čete na meje Jemena, se polastile pristanišča Hodeide in izročile arabskemu zavezniku v vojni proti Turčiji, asirskemu idrisu Sako Loheiu. Na to je imam odgovoril z vojno in prisilil Angleže k umiku. Nekaj let pozneje se je polastil teh pristanišč in obale Črnega morja. Tako je dobil kontrolo nad najvažnejšimi cestami in križišči, kar je pozneje škodovalo gospodarjem Adena, ki so računali s tem, da bodo iz te svoje kolonije neovirano vladali nad Arabijo ter imeli v rokah monopol nad stiki Jemena z ostalim svetom.

V teh dogodkih je treba iskati tudi začetek dolgoletnih sporov Jemena z Veliko Britanijo, izvirajočih še iz leta 1919. Lahko rečemo, da so bile te razprtije, spori in bitke z Veliko Britanijo tudi glavna gibalna sila poznejše jemenske usmeritve, ki je zmeraj iskala naslonitev na politične nasprotnike in tekmece Angležev v tem delu sveta. Tako je Jemen navezal tesnejše stike z italijanskimi kolonizatorji, ki so se vgnezdili v sosednji Eritreji.

Gospodarstvo Jemena je tesno povezano s podnebjem. Dežela zajema visoka planinska področja in dolino ob obali Rdečega morja. Bogata polja in pašniki so črpali svoje bogastvo iz izredno razvitega sistema umetnega namakanja. Prodori osvajalcev, pustošenje in požiganje pa so povzročili že pred 2500 leti prvo veliko propadanje cvetočega kmetijstva in živinoreje. To je bilo najtesneje povezano s propadom velikega jezu pri Maribu, s tem pa tudi vsega omrežja umetnega namakanja. To je bil vzrok, da je kakih 50.000 Židov zapustilo Jemen in se izselilo v Izrael.

Glavno izvozno blago Jemena je še zmeraj njegova sloveča kava »Moka«, ki je dobila ime po nekdanjem glavnem pristanišču, iz katerega so jo izvažali po svetu. Pridelujejo jo na planinskih področjih. Jemen je bil znan po svojih kovačih in njihovih slovečih mečih, s katerimi so se lahko merile samo damaščanke, delo spretnih rok njihovih tekmecev iz Damaska. Zdaj je ta panoga obrti povsem zamrla, doma pa izdelujejo Jemenci tekstilije in strojě kože. Nemci so pomagali Jemenu, da je dobil več radijskih postaj. Nemci so zgradili v tej deželi tudi prvo tovarno cementa in razvili rudnike soli. Jemen je še zmerom zelo zaostala dežela. Potopisci trdijo, da nobena dežela razen Tibeta do leta 1951 ni ostala tako osamljena in odmaknjena od zunanjega sveta kakor Jemen. Toda Jemen ima v svoji zemlji bogata ležišča črnega premoga, aluminija, petroleja in baje tudi urana. Zato ni čudno, da se svet čedalje bolj zanima za to deželo.

Hude notranje krize so dvakrat pretresle Jemen v njegovi novejši zgodovini. Stari imam, vladar Jehija, ki je kot absolutni vladar vladal deželi dobrih 50 let, je bil tem večji avtokrat, čim bolj se je staral. Proti takšni politiki je narašča odpor mlajših rodov. Leta 1948 je prišlo do državnega prevrata, v katerem so izgubili življenje tudi 80-letni vladar, njegova dva sinova, predsednik vlade in še nekaj najzvestejših imamovih sodelavcev. Oblast je prevzel Abdulah Ibn Ahmed el Vazir, ki se je takoj razglasil za vrhovnega verskega poglavarja in kralja. Kmalu pa je sin ubitega Jehije, 56-letni prestolonaslednik Emir Seif el Islam Ahmed, guverner Taiza, zbral okrog sebe zvesta plemena borcev, obkolil prestolnico Sano, zlomil odpor zarotnikov, jih dal javno na trgu obglaviti in se razglasil za imama. V vladarski hiši so po tem prevratu domnevali, da so ga navdihnili gospodarji Adena.

Komaj je minilo sedem let, je bil Jemen torišče novega državnega prevrata. Imama Ahmeda so nekega jutra obkolili uporniki na njegovem dvorcu v Taizu in njegov brat se je razglasil za kralja. Spet pa je prestolonaslednik, tokrat sloveči borec princ Badr, z zvestimi pristaši z gora rešil prestol in življenje kralja, in spet so upornike na trgu javno obglavili.

Jemen je zdaj član OZN in Arabske lige in zadnja leta ima čedalje važnejšo vlogo v okviru medarabskega sodelovanja. Temelj njegove politike je še zmeraj nezaupanje in strah

Imam Seif el Islam Ahmed

pred angleškimi sosedi iz Adena. Le-ti s svojimi letali in tanki čedalje pogosteje in vztrajneje odhajajo na kazenske ekspedicije proti jemenskim plemenom, ki menijo, da pašniki, pod katerimi so skriti vrelci nafte, že stoletja pripadajo njim, ne pa Adenski koloniji in protektoratu. Zdaj ima Jemen razvite politične in gospodarske stike z mnogimi državami sveta in je pripravljen navezati še nove, da bi razširil krog svojih prijateljev. Jemen zdaj razbija spone svoje stoletne osamljenosti, ki je bila glavni krivec njegove zaostalosti in pogostih notranjih kriz.

Zdravko Pečar

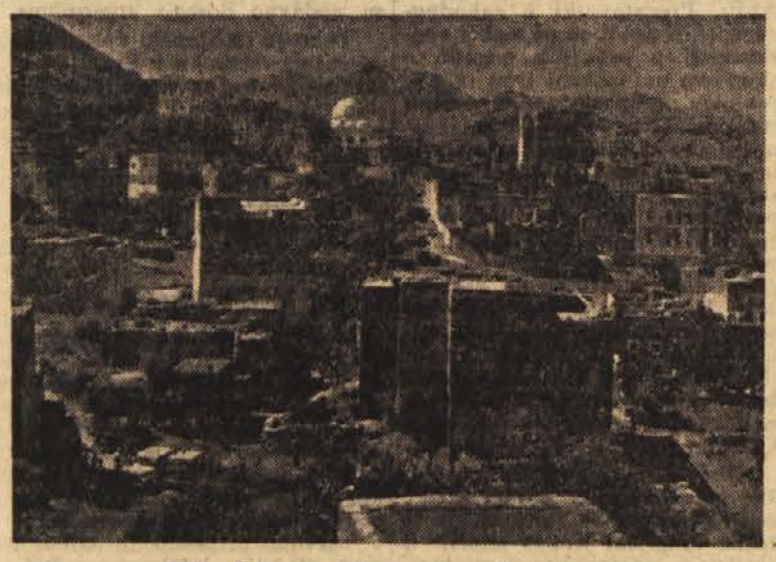

Taiz, južna rezidenca jemenskega imama

GOSPODARSKI POLOŽAJ DEŽELE OB NILU

V boju na dveh frontah:

proti domači zaostalosti in tujim interesom

Kadar razpravljamo o egiptskem gospodarstvu, je treba strogo ločiti obdobje razmeroma mirnega razvoja od gospodarsko nenormalnih pretresov, ki so sledili sueški krizi. Po njej so namreč na stanje v gospodarstvu močno vplivali činitelji, ki z gospodarstvom niso neposredno povezani.

Naserjev Egipt je podedoval od ostarele kraljevine njej primerno zastarelo gospodarstvo. Največje vprašanje, ki ga mora zdaj reševati, je to, da se prebivalstvo države vsako leto poveča za kakih 300.000 ljudi, ki se nimajo s čim nahraniti. V letih 1907 do 1956 se je prebivalstvo podvojilo (od 11 na 22 milijonov), obdelana površina pa se je povečala le od 6 na 7 milijonov fedanov (1 fedan = 0.42 ha). Vse to ljudstvo se kopiči v Nilovi delti ter v 500 milj dolgem pasu, ki sega od Asuana do Kaira in je mestoma širok do 10 milj na vsako stran reke. To ozemlje sodi med najbolj gosto naseljena na svetu.

Narodni dohodek povprečnega Egipčana znaša okroglo 100 ameriških dolarjev na leto, medtem ko ima državljan ZDA letno 1453, Britanec 733 in n. pr. Venezuelec 322 dolarjev na leto.

Kake štiri petine Egipčanov se ukvarja s kmetijstvom. Glavna kultura, ki jo pridelujejo, je bombaž, katerega hektarski donos je v nasprotju s splošnim stanjem v gospodarstvu nadpovprečno visok. Egipt ima namreč 2 % vseh bombažnih polj, kar jih premore svet, pridela pa 5 % vsega bombaža sploh. Pomembna kmetijska pridelka sta tudi čebula in sladkor. Kmetijstvo pa ne izkorišča vseh možnosti, ker mu tega ne dopušča njegov socialni in tehnični ustroj. Septembra 1952 so sprejeli zakon o agrarni reformi, ki je omejil veleposesti na 200 akrov. Vlada je imela v načrtu, da se bo reforma postopoma nadaljevala do konca letošnjega leta, vendar jo je lanski sueški spolet ustavil sredi poti. Načrti so določali, da bodo felahom razdelili okoli 700—800 tisoč akrov zemlje.

Med nekmetijskimi gospodarskimi panogami je v Egiptu prav gotovo najpomembnejše pridobivanje nafte. Leta 1908 so angleški geologi našli pri Gemsi ob zahodni obali Sueškega zaliva prva naftna ležišča. Polastila se jih je družba Anglo-Egyptian Oilfields Ltd., ki jo finansira skupina Shell. Pozneje so odkrili nova ležišča tudi pri Ras Gharibu in Hurghadi ob isti obali ter na sinajski obali Rdečega morja pri Ras Sudru. Tja se je vrinila ameriška Socony Vacuum Oil Company, ki je pravzaprav le veja Rockefellerjeve Standard Oil of New York, tesne sorodnice saudsko-ameriškega koncerna ARAMCO. Naftna polja dajejo kruh kakim 3000 delavcem, komaj kaj več pa jih dela v rafinerijah v Suezu in v Nilovi delti. Zdaj načrpajo letno kakih 17,5 milijona barrelov (barrel = 159 litrov), kar pa ne zadošča niti za domače potrebe. Ostala industrija je omejena na predelavo bombaža in na sladkorne rafinerije. V njej dela nekaj več kot pol milijona ljudi.

Načrti

Pred začetkom sueške krize je oblast razvijala nekatere pomembne gospodarske načrte. Šlo je namreč za namakanje puščave, ki se je pokazalo za zelo rentabilno investicijo. Izkušnje v provinci El Tahrir, kjer je vlada ustvarjala v nekdanji puščavi s tehnične in socialne plati vzorne kmetijske predele, so dokazale, da omogoči dobiček s 100.000 namakanih hektarov puščave namakanje novih 100.000 ha. Gre torej le za zadosti velik prvi investicijski obrok in za dobro organizacijo dela. V zvezi s tem si je država marsikaj obetala od asuanskega načrta. Jez v Asuanu bi namreč omogočil, da bi iztrgali puščavi okrog 20 milijonov hektarov, kar bi bil zadostni začetni impulz za nadaljnje širjenje v pesek. Razen tega so si obetali, da bi se letna proizvodnja energije zvišala s 578 milijonov kWh v letu 1952 na kakih 1500 milijonov. Sicer pa proračun za finančno leto 1955-56 najlepše kaže, kam so se usmerila gospodarska prizadevanja vlade. Proračunske izdatke 54,2 milijona egiptovskih funtov so razdelili takole (v milijonih funtov): namakanje puščave 18,2; poljedelstvo 2,7; sueške rafinerije nafte 4,9; ostalo kmetijstvo 2,6; prometne zveze 11,9; asuanski načrt 2,8; proizvodnja umetnih gnojil 2,0; državna kmetijska posestva 0,8; žitni silosi 0,5; industrijske novogradnje 1,2; »pokrajina svobode« El Tahrir 4,6; nadaljevanje agrarne reforme 1,2; gradnja naftnih tankerjev 0,7 in ostali načrti 0,7. Nekateri gospodarstveniki so kairski vladi očitali, da ni izdelala jasnega orientacijskega načrta za razvoj gospodarstva. Res je videti, da se oblast ni dovolj krepko poglobila v osnovne gospodarske probleme dežele, vendar je treba upoštevati, da sta jo ovirali dve dejstvi: prvo, da v Egiptu na vseh koncih in krajih primanjkuje kapitala za investicije, in drugo, da vlada zaradi splošne zaostalosti nima dovolj trdne opore v ljudstvu, da bi se lahko temeljiteje lotila globljih družbenih reform. V luči teh dejstev je »pomanjkanje orientacije« precej drugačno kot prej.

Po sueški krizi

Tudi obdobje od konca lanskega julija dalje je treba ločiti v dva dela: od umika anglo-ameriške ponudbe za Asuan do izbruha vojne in od vojne dalje. Prvemu obdobju sta vtisnila pečat dva težka udarca: odpoved asuanskih ponudb in blokiranje terjatev v funtih, dolarjih in frankih, ki je sledilo nacionalizaciji sueške družbe. Egiptska vlada si je nameravala s to nacionalizacijo zagotoviti sredstva za Asuan. Že zgolj o čisto gospodarski rentabilnosti tega ukrepa so strokovnjaki prelivali potoke črnila, pa pri tem niso upoštevali političnih posledic, ki jih je sprožil. Sueška družba je namreč nameravala začeti nujno potrebno poglabljanje in razširjanje prekopa, ki bi veljalo kakih 30 milijonov funtov. O investicijah za Asuan pa se je skušal Egipt pogajati tudi z ZSSR, ki je oktobra 1955 ponudila posojilo 300 milijonov dolarjev in doslej te ponudbe še ni umaknila. Pogajanja so se končala brez rezultata.

Bolj neposredno je delovala blokada terjatev v zahodnih valutah. Šlo je za znesek kakih 130 do 140 milijonov funtov, od tega 22,6 milijonov v ameriških dolarjih. Egipt je ublažil pritisk tako, da je usmeril svojo zunanjo trgovino na Vzhod še bolj kot prej, ko je iz političnih ozirov že začel preusmerjati z Zahoda. To konverzijo si je vredno malo natančneje ogledati.

Leta 1948 je Egipt sklenil z ZSSR sporazum o menjavi bombaža za pšenico in koruzo. V obdobju 1951—1953 se je ta pogodba razširila na več vzhodnoevropskih držav. Avgusta 1953 je prišlo do egiptsko-sovjetskega sporazuma o kliriškem obračunavanju terjatev, marca 1954 pa do trgovinske pogodbe. Deleža egiptske zunanje trgovine, ki sta ju imela Vzhod (ZSSR, Vzhodna Nemčija, Poljska, ČSR, Bolgarija, Romunija, Madžarska, Kitajska) in Zahod (ZDA, Velika Britanija, Zahodna Nemčija, Francija, Italija) sta se spreminjala takole:

Uvoz	1952	1953	1954	1955
Vzhod	7,3 %	7,7 %	5,0 %	6,9 %
Zahod	47,5 %	52,1 %	52,9 %	52,3 %

Izvoz	1952	1953	1954	1955
Vzhod	17,7 %	12,4 %	15,0 %	27,0 %
Zahod	47,8 %	42,4 %	42,2 %	32,0 %

K nesorazmerju med podatkoma za uvoz in izvoz na Vzhod za leto 1955 je treba pripomniti, da je bila Vzhodna Evropa v zaostanku z dobavami, na katere so jo vezale pogodbe z Egiptom. Več kot na mirnodobno trgovino pa odpade na dobave orožja iz Vzhodne Evrope, ki o njih ne objavljajo podatkov. V finančnem letu 1955/56 je proračun dodelil vojaškim potrebam Egipta 28 % skupnih izdatkov. Praktično pa prihaja vse orožje za egiptsko armado zdaj z Vzhoda. Ta preusmeritev na Vzhod je postala po sueški krizi še bolj očitna.

Kakšno škodo je vojna prizadejala egiptskemu gospodarstvu, je zdaj še težko ugotoviti. Nedvomno so že čisto fizične posledice napada kaj hude. Letalstvo napadalcev je čisto načrtno razbijalo industrijo, prometne vozle in ostale važnejše gospodarske objekte. Posledice, katerih težo pa nosi gospodarstvo šele posredno, so najbrž še hujše.

V Egiptu je pred kratkim začel veljati zakon, po katerem bodo vse francoske in angleške banke sčasoma prešle v egiptske roke. Zdaj je v Egiptu registriranih 23 bank, od teh 2 britanske in 2 francoski. Podobno se bo zgodilo z redkimi industrijskimi podjetji, ki so britanska ali francoska last. Ni dvoma, da se egiptska vlada pri tej postopni nacionalizaciji poslužuje prerogativov svoje suverenosti. Vendar nastajata pri takih ukrepih dve ne najmanj pomembni vprašanji: prvič, ali ima Egipt ljudi, ki bodo znali brez škode prevzeti te gospodarske organizacije (podobno vprašanje je nastopilo ob nacionalizaciji sueškega prekopa), in drugič, ali ne bo »arabizacija« tujih posesti zajela tudi ostalega neegiptskega življa? Treba je namreč upoštevati, da je v Egiptu mnogo Grkov, Turkov, Sirijcev, Židov in drugih narodnostnih skupin, ki sestavljajo gospodarsko najbolj aktivni del prebivalstva.

Korenita reforma, popoln prevzem tujih posesti namreč za sedaj ni mogoč. Gre za že zgoraj omenjeno vprašanje, s čim nadomestiti kvalificirane tujce, v marsikaterem primeru pa še ni jasno niti to, kdo je sploh Egipčan (egiptski državljan) in kdo ni. Tu bo morala egiptska vlada najbrž pokazati dobršno mero žmernosti in potrpežljivosti, če ne bo hotela škodovati lastnemu gospodarstvu.

*

Zunanjetrgovinski primanjkljaj, ki je doslej znašal povprečno po 30 milijonov funtov na leto, in notranja neurejenost kličeta po pomoči od zunaj. Tu postavljata precej vabljive, čeprav za sedaj manjše ponudbe Zahodna Nemčija in Japonska: ZDA so nastopile z Eisenhowerjevo doktrino. Značilno je, da Egipt te doktrine kljub grenkim izkušnjam z Zahodom uradno še ni zavrnil, le tisk jo ostro napada. Tudi nova tipalka ARAMCO: Egyptian-American Oil Company, pripravlja baje »velike načrte«, kjer bi imel svoj delež tudi Egipt. Tako se skuša egiptovsko gospodarstvo postaviti na noge ob ponudbah za »pomoč« z različnih strani, ki pa vsaka zasleduje svoj namen.

Egipt pa potrebuje kruha in ne »namenov«.

Dušan Dolinar

V ŠENTJURJU UTRIPA NOVO ŽIVLJENJE

Počasi se obrača na bolje

Razvlečeno naselje, ki ga človek zagleda na levi strani, ko se pelje z vlakom iz Celja proti Mariboru, bi po pravici lahko imenovali dolga vas. Del hiš je v dolini, del pa na položnem pobočju. To je trg Šentjur, središče šentjurske komune.

Zgodovinski viri poročajo, da je trg dobil zgodaj trške pravice; prvikrat ga omenjajo v zgodovini leta 1440. V svoji zgodovini je dvakrat pogorel in dvakrat so ga oplenili in oropali Turki. Leta 1845 je bila zgrajena Južna železnica, ki je pospešila razvoj trgovine v tem kraju, ki je ležal ob važni prometni cesti Ptuj—Laško—Ljubljana. Tako je ugodna zemljepisna lega ob železnici in važnih cestah vplivala, da so začeli Gornji trg zapostavljati, kajti vse važnejše kulturne in gospodarske ustanove so se pozneje preselile v Spodnji trg. Dobre prometne zveze so približale Šentjur Celju in Štoram, kjer je razvita dobra industrija; trg pa se je razvil v tržno in obrtno središče, katerega okolica pa je izrazito kmetijska.

Šentjur je znan po lepi okolici. Na vse strani peljejo ceste: proti Rogaški Slatini, Kozjanskemu, Celju, Dramljam, Vojniku in drugam. Izletniki imajo mnogo možnosti za lepe izlete in izprehode. Povzpnejo se lahko na mogočno Resevno, v okrilje njenih temnih gozdov, ki so bili marsikdaj varno zavetje naših partizanov. Tu je Planinsko društvo Šentjur zgradilo lep stolp, od koder je prostran razgled na trg Šentjur in njegovo okolico. Zavijejo lahko na starodavni Rifnik, kjer se že kažejo sledovi naše preteklosti: razvaline starega gradu pričajo o tlačanih, pa tudi o bogastvu, ki ga je tuja gospoda črpala v tem kraju. Izletniki bi se lahko razlili po šentjurski okolici: tja proti Dramljam z lepimi vinogradi, ali proti znanim partizanskim krajem Kozjanskega, ali proti Ponikvi in Šmarju. Povsod okoli Šentjurja je doma kmetijstvo, kjer so živinoreja, sadjarstvo in poljedelstvo glavni dohodek teh prebivalcev. Le-ti se trudijo na svojih kmetijah, ki jim še zdaj ne dajejo tistega, kar bi morale. Ljudje so pridni, vztrajni, po svojem srcu pošteni. Počasi se tod opuščajo stare navade in običaji.

Šentjur je po osvoboditvi napredoval, ljudje so pridno zavihali rokave in kot mravlje brisali skledove vojnih dni. Saj je tudi Šentjur veliko žrtvoval v NOB. Povsod občutimo, da je semkaj zavil duh novega časa. Šentjur je razen Tovarne poljedelskih strojev in Lesnoindustrijskega podjetja pridobil še nekatere ustanove, kakor lekarno, zobno ambulanto, nižjo gimnazijo in zadružni dom z lepo prosvetno dvorano in kino aparaturo. Otroci iz zaostalih partizanskih krajev stanujejo v lepo urejenem dijaškem internatu. To pa še ni vse. K napredku Šentjurja in njegove okolice moramo šteti še elektrifikacijo okoliških vasi, poživitev veterinarske službe, napredek v kmetijski proizvodnji, ki se kaže zlasti pri živinoreji ipd.

Šentjur se počasi razvija iz svoje zaostalosti. Povsod se čuti utrip novega življenja, ki kipi okrog političnega, gospodarskega, kulturnega in prometnega središča nove komune.

Šentjurska občina obsega nekdanje občine: Šentjur, Ponikva, Dramlje, Slivnica, Žusem in Prevorje. Meri 19.000 ha in ima 15.000 prebivalcev. Le-ti so večinoma poljedelci, le približno 1500 je delavcev in uslužbencev. Po socialnem sestavu je občina predvsem kmetijska, delno industrijska, po narodnem dohodku pa kmetijsko-industrijska. K večjim industrijskim obratom sodita le Tovarna poljedelskih strojev in Lesnoindustrijsko podjetje, razen tega pa je v občini še več manjših obrtnih obratov.

Šentjurska občina je izrazito kmetijska, zato je njen glavni dohodek iz kmetijske proizvodnje. Razen živinoreje, ki prevladuje, sta tudi sadjarstvo in poljedelstvo važni kmetijski panogi.

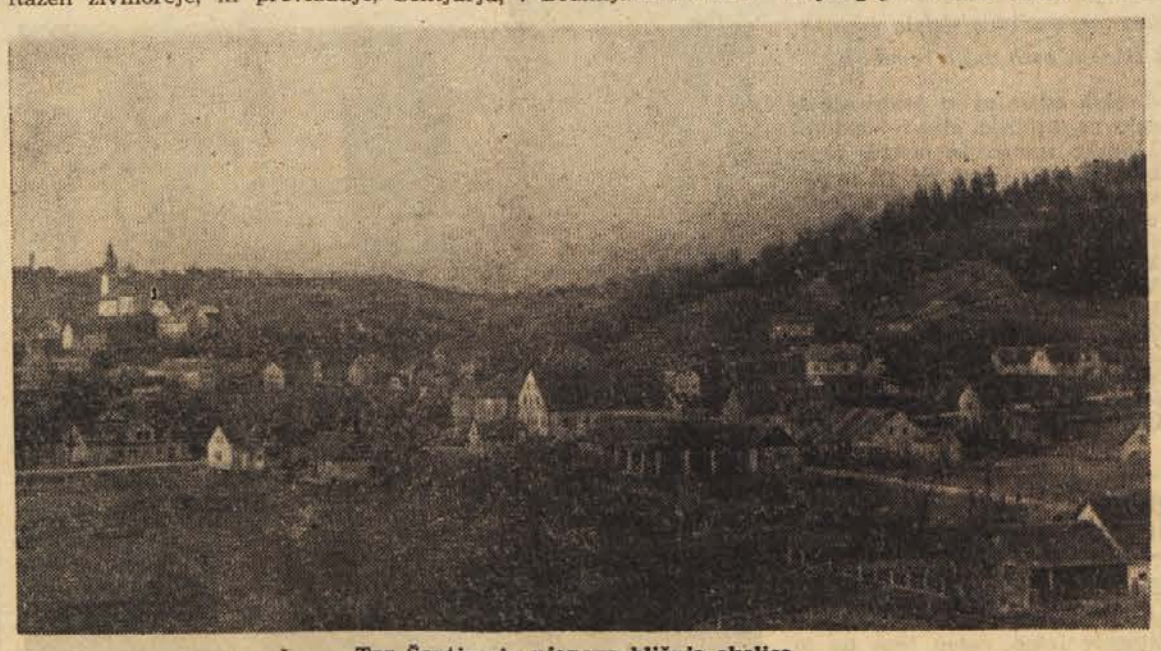

Trg Šentjur in njegova bližnja okolica

Živinoreja je bila v zadnjem desetletju tako pasemsko kot proizvodno na nizki stopnji. (V letu 1948 je bila povprečna molznost krav približno 800—900 l.) Z uvajanjem boljše in rentabilnejše sivorjave pasme, z boljšim gnojenjem krmnih rastlin in s povečanjem krmske baze pa se je povečala mlečnost rodovniških in kontroliranih krav povprečno na 2500 l. Ta uspeh ne dosega samo Kmetijska šola, ki je središče živinoreje v šentjurski občini, marveč tudi nekateri dobri živinorejci, ki jih ni malo.

Pri vsem tem je treba poudariti pomembnost umetnega osemenjevanja, ki uspešno preprečuje spolne in kužne bolezni ter jalovost. Nekateri živinorejci so do umetnega osemenjevanja še nezaupljivi in mu nasprotujejo. V šentjurski občini je umetno osemenjevanje razširjeno v Šentjurju, v Dramljah in na Ponikvi. V načrtu pa so še osemenjevalnice v Slivnici, v Blagovni in na Prevorju.

KAKO IZBOLJŠATI ŽIVINOREJO?

To si na občini zamišljajo tako, da bi osušili kisla in zamočvirjena zemljišča, da bi uporabili več umetnih in hlevskih gnojil. Razen tega pa naj bi prej kosili, krmo pravilno sušili in znižali jezove na Voglajni in drugih rekah. To zadnje pa je povezano s precejšnjimi finančnimi stroški.

Krmska baza ni na taki stopnji, kakor bi lahko bila. Kljub prizadevanju kmetijskih strokovnjakov nočejo nekateri kmetje negovati opustošenih travnikov, ki jih tudi slabo gnojijo, in posledica tega so nizki hektarski donosi. Kmetje bi morali bolje obdelovati svoje travnike — branati in čistiti — bolj bi morali skrbeti za krmsko osnovo, več pozornosti bi morali posvečati tudi tehniki krmljenja.

PLANTAŽNI NASADI SE UVELJAVLJAJO

V zadnjih desetih letih je sadjarstvo precej nazadovalo. Vzroke je iskati v raznih boleznih, v neurejenosti nasadov, v raztresenosti dreves in v tem, da so starejši nasadi že izčrpani. Marsikdaj pa je bil pridelek slab, ker sadjarji niso čistili in škropili sadnih dreves. V zadnjih letih pa se je kakovost in rodovitnost sadnih dreves povečala, ker so sadjarji spoznali, da je le treba sadno drevje negovati. Kmetijska šola v Šentjurju oskrbuje kmetovalce z dobrimi sadnimi drevesci, ki jih goji v veliki, dobro urejeni drevesnici. V zadnjih dveh letih so se v šentjurski občini precej uveljavili plantažni nasadi, predvsem tam, kjer ostale kulture niso bile donosne. Občina bo poskrbela, da bodo kmetovalci obnovili sadovnjake, da jih bodo redno škropili in gnojili, predvsem pa bo kmetovalce usmerjala k urejanju plantažnih nasadov.

MANJ VREDNE KULTURE JE NADOMESTIL ČRNI RIBEZELJ

S povečanjem krmnih rastlin na poljih se je tudi poljedelstvo v splošnem precej spremenilo. Pred leti je bilo v njem zapopadenih veliko vrst donosnih in nedonosnih kultur, zato se o kakšni smotrni obdelavi polj ni moglo govoriti. Zdaj se že kaže napredek, ne samo zaradi naprednejše obdelave njivskih površin, pač pa zaradi uvajanja večletnih plodoredov. Nekateri poljedelci pa so začeli gojiti rastline, za katere je več povpraševanja. Posamezne, manj vredne kulture izpodriva grmičevje: črni ribezelj in maline.

USPEHI PRI PRIDELOVANJU SEMEN

Ne samo Kmetijska šola, tudi nekateri kmetovalci dosegajo v pridelovanju semen visoke hektarske donose. Zlasti velike uspehe so imele pri tem področne kmetijske zadruge, ki so praktično pokazale pomen sejanja priznanih semen, hkrati pa so opozarjale na njihovo razkuževanje, česar v minulih letih ni bilo moč zaslediti.

Šentjurska občina misli pospešiti kmetijsko proizvodnjo z večjo uporabo mehanizacije, umetnih gnojil in sortnih reprodukcijskih sredstev, s pravilno nego posevkov in nasadov, z rednim kolobarjenjem in z večjo strokovno sposobnostjo kmetijskih proizvajalcev. Kmetijski proizvajalci naj bi gojili kulture, ki so donosne.

Spomenik padlim borcem NOV v Šentjurju.

Razgovor s predsednikom občine

Z RAZUMEVANJEM IN ZANIMANJEM

sodelujejo občani v družbenem upravljanju

Tov. Peter Hlastec, predsednik šentjurske občine, je na vprašanje, katere so letos poglavitne naloge občine, takole odgovoril: »Povsod in na vseh področjih bomo uveljavljali družbeno upravljanje, veliko pozornost bomo posvetili dvigu storilnosti dela in skrbeli, da se zvišajo hektarski donosi. Prav tako bomo rešili nekatera pereča komunalna in sanitarna vprašanja. To bomo dosegli le ob najširši podpori prebivalstva.«

Na vprašanje, kako si zamišlja izboljšanje življenjske ravni prebivalstva v šentjurski občini, je tov. predsednik poudaril, da vidi rešitev v glavnem v večji proizvodnji. Ker je šentjurska občina izrazito kmetijska, je najvažnejše, da se poveča kmetijska proizvodnja.

Zdravstvena služba dela — tako je rekel tov. Hlastec — občini velike težave. Šentjurski zdravstveni postaji manjka še stalni zdravnik, tudi prostori postaje so pretesni. Zato bo občina preuredila gornje prostore Zadružnega doma v zdravstveno postajo. Na novo bodo ustanovili materinske posvetovalnice na Prevorju, Žusmu in v Dramljah; Slivnica in Ponikva bosta pa dobili ambulanto.

V šentjurski občini je 9 osnovnih šol, nižja gimnazija in štiri kmetijsko-gospodarske šole, ki so zajele mladino celotne občine. Na osnovnih šolah je 2070, na gimnaziji pa 388 otrok. Občini manjka osem prosvetnih delavcev. Šolski odbori uspešno rešujejo materialno in vzgojno plat šol.

Na vprašanje: »Ali sodelujejo vaši ljudje s prizadevnostjo v organih družbenega upravljanja?« je tov. predsednik dejal: »Občinski ljudski odbor izvršuje vse naloge, ki mu jih stavi družba, uspešno, hitro in načrtno. Največji uspehi so bili doseženi z najširšim sodelovanjem delovnih ljudi v raznih organih družbenega upravljanja, ki se je pa močneje razmahnilo po ustanovitvi nove občine. Naši državljani z večjim čutom odgovornosti, z večjim zanimanjem in razumevanjem sodelujejo v teh organih: tako rešujejo potrebe in težnje vsakodnevnega življenja. V vseh organih družbenega upravljanja sodeluje 527, v organih občinskega ljudskega odbora pa 285 državljanov. To dokazuje množičnost družbenega upravljanja in s tem aktivno sodelovanje in soodločanje naših ljudi pri vseh važnejših vprašanjih.«

Tovariš predsednik je ob svojem zaključku dejal: »Komuna — nova občina — pomeni in bo vsak dan bolj pomenila utelešenje, nadaljnje razvijanje in poglabljanje najbolj demokratičnih tradicij iz NOB. Njen polni uspeh pa je odvisen v veliki meri od naše gospodarske krepitve in od aktivnosti državljanov.«

Proizvodnjo so preusmerili

To tovarno v naši državi najbolj poznajo kmetje, saj jih že vsa leta po osvoboditvi oskrbuje s kvalitetnimi poljedelskimi stroji, kakor so mlatilnice, slamoreznice, čistilniki, žitni in drugi mlini ipd. Razvila se je iz majhnih obratov privatnih lastnikov, se razširila z novimi prostori in se obogatila z nekaterimi novimi stroji; tako se je razvila v majhno tovarno poljedelskih strojev, ki šteje zdaj več ko sto delavcev.

Nova gospodarska politika je vplivala tudi na proizvodnjo tovarne, ki je morala — ker ni bilo več takega povpraševanja po kmetijskih strojih — proizvodnjo delno preusmeriti na izdelavo aluminijastih izdelkov. Razen kmetijskih strojev izdeluje tovarna še aluminijaste izdelke: stavbno in sobno pohištvo, razne galanterijske proizvode, med katere sodi tudi oprema za restavracije, hotele, bolnišnice, oprema za sejne dvorane in še nekatere druge proizvode. Aluminijaste izdelke prodaja tovarna v razne kraje naše države. Ker je za izdelke veliko povpraševanje, gredo le-ti hitro v prodajo. Zaradi preusmeritve tovarna nima še nekaterih potrebnih strojev, zato tudi nekaterim ponudnikom ne more takoj ustreči.

Kmetijske stroje prodaja tovarna raznim privatnikom in zadrugam v razne kraje Jugoslavije. Pogodbo je bila sklenila tudi z Etiopijo, česar pa zaradi sueške krize ni mogla izpolniti.

Kmetijski zavod

Kmetijska šola v Šentjurju, v kateri sta Splošna kmetijska in Kmetijsko-gospodinjska šola, je bila ustanovljena leta 1909 in je pred proslavo 50-letnice. Kapaciteta obeh šol je po 30 učencev, ki stanujejo v lepo urejenih internatih. 1956. leta je šola postala občinska ustanova in je spet dobila svoje posestvo, ki ji je glavno učilo. Gojenci so v glavnem štipendisti KZ iz mariborskega in domačega okraja.

Strokovni pouk sloni na treh panogah — na živinoreji, poljedelstvu in sadjarstvu. Razen posestva ima šola še moderen odprt hlev z električno molzno napravo, vinograd in nove plantažne nasade. Pri poljedelstvu ji manjka predvsem drobna mehanizacija (škropilnice, osipalniki idr.).

Izdelki tovarne poljedelskih strojev v Šentjurju

Ceste, kanalizacija, stanovanja...

Za vzdrževanje cest so lani porabili v šentjurski občini več ko tri milijone dinarjev. V ta znesek pa niso všteti prostovoljni prispevki in prostovoljna dela koristnikov. Tako bi se vsota povečala na več ko pet milijonov dinarjev. Toda vzlic temu so gozdne in občinske ceste še marsikje slabe in ponekod neuporabne za prevoz. Zato bo v bodoče občina prispevala več sredstev, seveda pa bodo morali tudi koristniki cest pomagati z delom in s prispevki, da bi popravili vse gozdne in občinske ceste. Nameravajo tudi preložiti okrajno cesto na Ponikvi od železniške postaje do naselja.

Vodovodno omrežje je napeljano samo v Šentjurju, na Ponikvi in delno tudi na Slivnici. Ker je le-to staro, imajo v načrtu postopno obnovitev starega omrežja, potrebna pa bo tudi razširitev na druge kraje, ki vodovoda še nimajo. Tudi kanalizacijo ima le trg, vendar le-ta ne zadošča čedalje večjim potrebam, zato jo bo nujno postopoma razširiti, zlasti še, ko se bo pričela obsežnejša gradbena dejavnost na predvidenih zazidalnih okoliših.

Upravičena je trditev, da so stanovanja razen cest eno najbolj perečih vprašanj šentjurske občine. Ne samo v Šentjurju, tudi drugod, kakor v Slivnici, v Dramljah in na Ponikvi, stanovanjsko vprašanje ni rožnato. Res je, da so sezidali nekaj stanovanjskih hiš — največ so jih postavili privatniki sami — toda to še daleč ne krije obstoječih potreb. Da bi omilili stanovanjsko stisko, ki je v Šentjurju največja — saj čaka na stanovanje več kot štirideset prosilcev — je začela občina graditi šeststanovanjski blok, prihodnje leto pa bo zgradila še enega v Šentjurju, na Ponikvi pa nekoliko manjšega.

Lani so elektrificirali nekatere vasi na Prevorju in na Blagovni, letos pa namerava ObLO elektrificirati nekatere kraje v Kalobju, Slivnici, v Loki pri Žusmu, v Dramljah in na Ponikvi. Priprave za elektrifikacijo teh vasi so že v teku.

NEKATERIH OBRTI PRIMANJKUJE

Medtem ko je zadružna obrt maloštevilna, so pa v šentjurski občini najštevilnejši privatni obrtniki. Struktura po strokah ni uravnovešena s potrebami tržišča; tako so v nekaterih strokah zmogljivosti proste, primanjkuje pa nekaterih obrtnikov: mehanikov, ključavničarjev in obrtnikov gradbene stroke (zidarjev in slikarjev). Med delavnicami družbenega sektorja prednjačijo Mlin Vrbno, Krojaštvo in Mizarstvo v Šentjurju.

Ena najvažnejših nalog v obrtniški dejavnosti bo postavitev nove moderne pekarne v Šentjurju. Le-ta naj bi imela tako zmogljivost, da bo krila potrebe trga in njegove okolice. V Šentjurju bo potrebna tudi nova klavnica z vsemi potrebnimi napravami.

Razen naštetih gradenj je v načrtu še gradnja nove osemletne šole v Gorici pri Slivnici in razširitev osnovne šole na Ponikvi z novimi prostori za osemletko.

● Vse organizacije ZB v šentjurski občini so imele že občne zbore. Le-ti so bili najbolje izvedeni v Šentjurju, v Loki in v Dramljah, medtem ko so bili občni zbori na Ponikvi, Prevorju in v Slivnici slabo obiskani. Zelo malo članov ima organizacija ZB na Ponikvi, kjer je v to organizacijo vključenih komaj 40 članov. Drameljska organizacija ZB bo postavila spomenik 32 padlim borcem.

MAVROVO pred glavno preizkušnjo

Prvi agregat velikega hidroenergetskega sistema bo začel v kratkem za poskušnjo obratovati

Začetek obratovanja novih elektrarn nikoli ni samo praznik graditeljev in prebivalcev bližnjih krajev. To je praznik nas vseh. Kakor smo n. pr. lani pozimi vsi sočustvovali v bolesti ob poročilih o mavrovski katastrofi, o snežnih plazovih, ki so terjali toliko žrtev, tako vsi sodelujemo tudi v radosti, ko začenja obratovati velika hidrocentrala v Mavrovu. Saj je prav na tem gradbišču neutrudljivo delalo malone 10 let na deset tisoče delovnih ljudi iz vseh naših republik.

PRVE LOPATE JE ZASADILA MLADINA

Zanimiva je tudi tehnična stran sistema mavrovskih hidrocentral, med katerimi je največja »Vrutok«, ki bo začela te dni obratovati. Spomladi 1947 je nekaj makedonskih inženirjev sprožilo misel, da bi zgradili to elektrarno. Prve lopate je zasadila v zemljo makedonska mladina skupaj z mnogimi mladinskimi delovnimi brigadami iz Hrvatske, Slovenije, Črne gore, Srbije ter Bosne in Hercegovine. Môči mladinskih mišic so se pridružile še delovne brigade članov ondotne Ljudske fronte. Iz drugih republik, zlasti iz Slovenije, pa so prispeli strokovnjaki, inženirji in tehniki. V nadmorski višini kakih 1400 m je nastalo umetno jezero. V jezero se je spremenilo bivše Mavrovsko polje, ko so zgradili 56 metrov visok jez, v katerem je 900.000 kubikov prsti, kamna in betona. Reke Radika, Mavrovska, Vrbenska ter Belićka in Jelovska reka se zdaj ne izlivajo več v Crni Drim, marveč napajajo turbine in se z Vardarom izlivajo v Črno morje.

NAD 30 KILOMETROV PREDOROV

Mnogo napornega dela je bilo treba opraviti, preden so žilave človeške roke ukrotile naravne sile. Vsi predori Mavrova so dolgi nad 30 kilometrov, daljši od običajnih železniških. Nova elektrarna in njene naprave so zgrajene na prostoru, ki obsega kakih 450 kvadratnih kilometrov. Da bi lahko tekla voda iz umetnega jezera na turbine, so morali zgraditi dolg odtočni predor pod planino Vlajnico. Predor je dolg 6,5 km in se v kotu 45 stopinj spušča 355 m globoko v sotesko pod koritom Dufske reke. Na drugi strani soteske, kjer se začenja Vrutočko brdo, pa se spet vzdigne na prvotno višino. Tu so zgradili glavno strojno dvorano, imenovano »Kaverna«. Od tod, iz višine kakih 600 m, teče voda po tlačni cevi neposredno na turbine. Dvorana je velika kot nogometno igrišče, obložena z bleščečimi modrikastimi marmornatimi ploščami. Človek kar strmi, ko stopi vanjo. Iz te dvorane bo človeška roka upravljala moč orjaške elektrarne, ki bo dajala 427 milijonov kilovatnih ur letno. Dvorana je zgrajena več sto metrov pod hribom, visoka približno tako kakor petnadstropna hiša z 80 udobnimi stanovanji.

Na dnu dvorane, kraj agregata, ki bo začel te dni obratovati, bodo montirali še dva enako močna agregata po 37,5 mgw ali 35.000 KS. Skupaj z ravensko in vrbensko hidrocentralo bo imel sistem mavrovskih hidroelektrarn kakih 300.000 KS. Na to silno energijo že komaj čakajo mnoge nove industrijske naprave in prve žarnice v makedonskih vaseh, ki še niso elektrificirane. *Ž. St.*

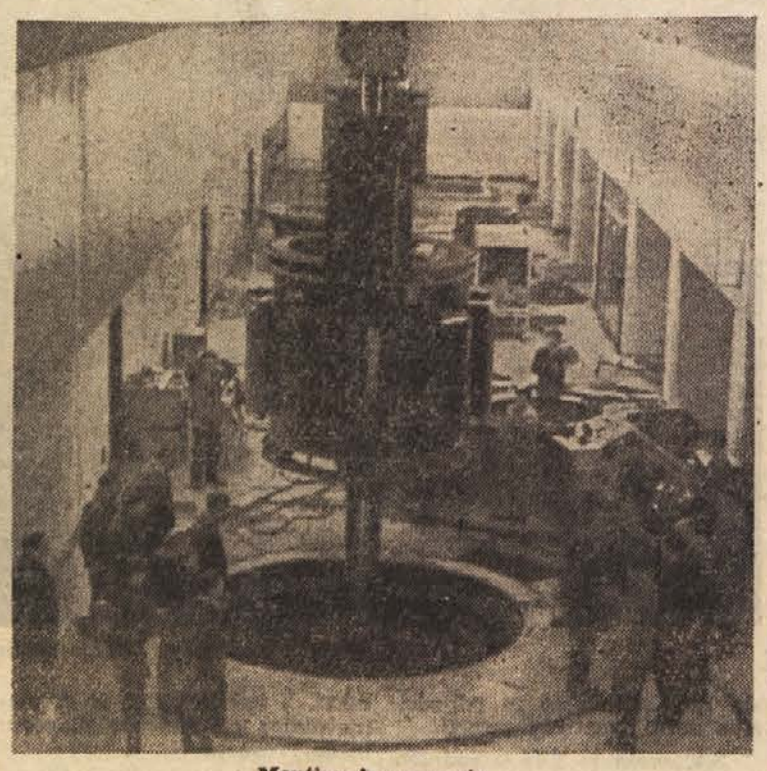

Montiranje agregata

GOSPODARSKE *vesti*

● **Plavžarji v Sisku so dosegli produktivnost jeseniških plavžarjev.** Po podatkih okrajnega sindikalnega sveta v Sisku je v nekaterih starih industrijskih podjetjih v okraju produktivnost zadnja leta precej narasla, tako n. pr. v tovarni »Segestica« v dveh letih za 70 %, podobno v tovarni »Gavrilović« v Petrinji. V železarni Sisak je bila do lanskega leta produktivnost nezadovoljiva. Po analizi Združenja jugoslovanskih železarn je v plavžarskem obratu v Sisku odpadlo na enega delavca mesečno 20,3 tone proizvedenega surovega železa nasproti 37,5 tone na Jesenicah, kjer je bila hkrati potrošnja koksa manjša. Ko pa so organi delavskega upravljanja v železarni Sisak ugotovili slabosti v organizaciji proizvodnje, se je v zadnjih šestih mesecih tudi v Sisku proizvodnja surovega železa na enega delavca dvignila na raven Jesenic.

● **Zakaj nazaduje avstrijska proizvodnja nafte.** V Avstriji zdaj mnogo razpravljajo o tem, zakaj je začela avstrijska proizvodnja nafte naglo nazadovati. Po odkritju nahajališča nafte v Zistersdorfu v Dolnji Avstriji tik pred vojno, se je proizvodnja nafte do leta 1955 povzpela na 3,7 milijona ton, lani pa se je zmanjšala na 3,4 milijona ton. Pri tem napovedujejo še nadaljnje nazadovanje, kar pa ni morda posledica izčrpanosti nahajališča, marveč predvsem posledica zaostajanja del pri vrtanju novih vrtin. Pogoji za pridobivanje nafte so nadalje zelo ugodni, saj je bilo v zadnjih šestih letih 89 % vseh vrtin pozitivnih. Povprečno daje vsaka vrtina 14,4 tone nafte dnevno nasproti 3,2 tone v svetovnem povprečju. Državnemu podjetju za pridobivanje nafte pa ne puste potrebnih sredstev za investicije, ker mora brez odškodnine odstopiti 29 % svoje proizvodnje za reparacije Sovjetski zvezi v vrednosti 350 milijonov šilingov letno, razen tega pa so podjetju naložili še poseben davek 300 milijonov šilingov letno v korist sklada za subvencioniranje nizke cene mleka v Avstriji.

● **Tudi Jugoslavija je sodelovala pri dviganju potopljenih ladij v Sueškem prekopu** — Dela za ponovno usposobitev Sueškega prekopa bodo v začetku prihodnjega meseca za sedaj zaključena in bo prekop sposoben za plovbo ladij do 10.000 ton nosilnosti. Po ustavitvi sovražnosti je bilo v prekopu in pred vhodom v prekop pri Port Saidu in Suezu potopljenih 24 ladij. Pri dviganju teh ladij je sodelovalo 31 dvigalnih in reševalnih ladij ter plovnih žerjavov; med njimi so tudi 3 jugoslovanske enote. Jugoslavija je sodelovala pri dviganju predvsem s svojim velikim plovnim žerjavom »Veli Jože«. Največ dvigalnih in reševalnih ladij ter plovnih žerjavov je bilo iz Nizozemske, namreč 12, nadalje je sodelovalo 6 italijanskih plovnih objektov, 4 nemški, 4 danski in po en švedski in en belgijski plovni objekt. Največ težav je povzročalo dviganje bivše izkrcevalne ladje »Akka«, ki je bila naložena s cementom. Dvigniti je bilo treba težo nad 3000 ton. V vsem obsegu bo prekop spet urejen sredi maja.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

NOVI SISTEM delitve dohodka

Novi sistem v delitvi dohodka pomeni doslej največji preiom v samostojnosti podjetij vseh tistih panog, kjer prehajamo na nov, za podjetja mnogo samostojnejši način delitve dohodka. To pa so v bistvu vsa področja gospodarstva, razen industrije. Tudi v industriji prehajamo sicer na nekatere korekture, ki naj pripomorejo do večje stimulacije. Gre v glavnem za to, da lahko podjetja z večjo prizadevnostjo pri večjem gospodarskem uspehu pridejo do večjih dohodkov za plačni sklad. To je za sedanje razmere sicer precejšen napredek, ne pomeni pa še v bistvu novega sistema, ker ostane vse ostalo več ali manj pri dosedanjem načinu. Zlasti nimajo podjetja v industriji enakopravnega položaja s trgovino kar tiče prilagajanja zahtevam trga in popolne komercializacije svojega poslovanja.

MANJŠE MOŽNOSTI ZA INDUSTRIJO

Če vzamemo iz tako imenovane druge skupine podjetij, kjer pomeni novi sistem dejansko spremembo, samo trgovino, kjer so te spremembe najbolj značilne, bomo ugotovili, da so možnosti industrije naravnost majhne v primerjavi s trgovino. Še več, trgovina lahko v bistvu svobodno razpolaga z dohodkom, potem ko je plačala družbene obveznosti in iz dohodka pokrila nekatere fonde, za kar je vezana po obstoječih predpisih. To ji daje možnost, da se bori za čim večjo razliko v cenah in da si neomejeno zvišuje svoje dohodke. Meja njenim dohodkom bosta predvsem trg in kupna moč prebivalstva.

NEENAKOPRAVNA PARTNERJA

Če trgovini te pravice ne damo, potem taka trgovina ni več trgovina, ampak je v največji meri le distributer blaga, ki ga stavi na razpolago industrija. Na tem principu pa mora sloneti tudi industrija in sploh vsak gospodarski činitelj. Mi pa industrije v tem pogledu nismo izravnali s trgovino. V industriji velja še vedno cela vrsta omejitev, več ali manj administrativni principi pri določanju elementov strukture cene njenim proizvodom, administrativni principi pri ugotavljanju in razdeljevanju ustvarjenega celotnega dohodka itd. Zlasti ne smeme pozabiti, da ima industrija veliko omejitev že v tem, da je cela vrsta cen osnovnim surovinam administrativno določenih. V takih pogojih pa se kaj lahko zgodi, in tudi dejansko je tako, da se bosta na trgu srečavala dva neenakopravna partnerja v borbi, ki ne upošteva različnih pogojev. Industrija na trgu se bo mogla svojega komercialnega poslovanja prilagajati potrebam z ustreznim efektom na notranje razdelitev dohodkov v podjetju. In lahko se bo dogajalo, da bo trgovina vlekla veliko večje dobičke, kot bi jih sicer mogla v normalnih pogojih in do katerih bi bila gospodarsko upravičena, prav na račun industrije. To bo dajalo trgovini tudi možnost, da bo dosegala večje plače na račun tistega, kar bi pravzaprav moralo pripasti industriji.

ODPRAVITI ANOMALIJO

Dva tako različna sistema v gospodarstvu, kot bosta sedaj pri nas v trgovini in industriji, predstavljata gospodarsko anomalijo. To anomalijo je treba odpraviti na ta način, da se obe panogi izravnata v načinu gospodarjenja. Seveda pa je popolnoma jasno, da more biti to izravnanje samo v smeri, da tudi industriji damo tisto svobodo v gospodarjenju, ki ji pripada glede na sam način proizvodnje in ki je na drugih področjih že v veliki meri izpeljana z novim sistemom. S tem se industriji daje možnost, da izkoristi vse svoje potencialne možnosti dobrega gospodarjenja, razen tega pa se je tudi izravna z njenimi partnerji na trgu. *Sk*

TEKSTILNA IN KONFEKCIJSKA INDUSTRIJA NOČETA ZAOSTAJATI

Podjetja se pripravljajo na II. sejem mode in usnjarstva

Konec tega meseca bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli prvo letošnjo prireditev — II. sejem mode in usnjarstva z mednarodno udeležbo. Po uspehu prve tekstilne razstave lani in usnjarske razstave v letu 1955 bosta letos obe razstavi združeni.

Podjetja, ki so se prijavila za udeležbo na sejmu — in teh ni malo — tekmujejo med seboj, katero bo s svojimi vzorci in modeli bolj ustreglo željam potrošnikov, ki bodo na razstavi imeli priložnost videti tudi vzorce inozemskih podjetij iz tekstilne stroke. Pri tem se naša podjetja tudi dobro zavedajo, da so potrošniki postali mnogo bolj izbirčni. Iz tega vidika bo prireditev na Gospodarskem razstavišču nedvomno pripomogla h kvalitetnemu dvigu naše domače proizvodnje in bo dala novo spodbudo tudi tistim podjetjem, ki še zaostajajo in kjer še niso spoznali, da so za nami časi, ko so lahko vse prodali.

DOBRA IN VENDAR POCENI KONFEKCIJA

V drugih gospodarsko razvitih državah so v zadnjih desetletjih prav s kvalitetnimi konfekcijskimi izdelki dosegli izreden napredek. Tudi pri nas bi lahko pridali mnogo več konfekcijskih oblačil, če bi naša industrija izkoristila izkušnje v tujini, kjer podjetja nudijo kvalitetno izdelana oblačila, izdelana tudi iz boljšega materiala, ki pa so navzlic temu bistveno cenejša v primerjavi z oblačili, izdelanimi po meri iz enakega materiala. Razvila se je tudi izdelava na pol izdelane konfekcije, ki jo je treba le dovršiti po meri kupca. Navzlic temu pa je tudi taka obleka precej cenejša.

V naši konfekcijski industriji čedalje bolj prodira spoznanje, da je treba kreniti po novi poti. Zdi se, da bodo na bližnjem sejmu prav ta prizadevanja prišla močneje do izraza. Na razstavi bodo dnevno dopoldne in popoldne prikazovali okrog 160 raznih modelov modne konfekcije — obleke, perila, obutve in usnjene galanterije, obiskovalci pa bodo imeli priložnost izreči svojo sodbo in kdor bo izpolnil anketni list, bo deležen tudi žrebanja za nagrade. Hkrati bodo podjetja v okviru Združenja tekstilne industrije priredila široko posvetovanje o tem, kako kvalitetno izboljšati konfekcijske izdelke, v dvorani kina Union pa bodo organizirali veliko elitno modno revijo. *S.*

DELAVSKO-DRUŽBENO UPRAVLJANJE

PRED KONGRESOM DELAVSKIH SVETOV

Kako izboljšati delavsko upravljanje V ELEKTROGOSPODARSTVU?

Predlogi in mnenja iz ankete Republiškega odbora sindikata kovinskih delavcev Slovenije

KAKO IZBOLJŠATI DELAVSKO UPRAVLJANJE

Delovni kolektivi Elektrogospodarske skupnosti Slovenije so že večkrat izrazili kritiko na račun pičlih možnosti za razpravljanje in odločanje o ekonomskem poslovanju. Ta ponikalnica glasov in mnenj je dobila sedaj svoj odsev v anketi Republiškega odbora sindikata kovinskih delavcev Slovenije.

Dejanske pomanjkljivosti v delavskem upravljanju, ki jih je ugotovila anketa, imajo svoj izvor v obdobju okrog ustanovitve elektroenergetskih skupnosti. Uredba o ustanavljanju teh skupnosti, objavljena v Uradnem listu FLRJ (4—54), je prenesla na skupnosti le odločanje o investicijah. Nadaljnja pooblastila naj bi skupnosti dobile s statuti. Tako so se pri ELES nakopičila mnoga važna pooblastila v njenem upravnem odboru. Ta centralizacija v upravljanju prav na vrhu Skupnosti je povzročila bistvene spremembe v delavskem upravljanju pa neposrednih proizvajalcih v proizvodnih in prenosnih podjetjih. Kako je bilo to sploh mogoče?

Statut je bil namreč prilagojen dosedanji uredbi o delitvi dohodka, ni bil pa izpopolnjen z instrumenti oziroma pravilniki, kakršne predvideva za statut že uredba o ustanavljanju. Ker je upravni odbor ELES dobil pravice, da razpolaga domala z vsemi finančnimi sredstvi, je organom delavskega upravljanja v podjetjih in obratih ostalo prav malo možnosti za odločanje o gospodarjenju s finančnimi sredstvi. Podjetja Skupnosti so se dejansko znašla v položaju obratov. To se je zgodilo med drugim zaradi tega, ker ni pravilnika o delitvi amortizacijskega sklada, ki naj podrobneje ureja prelivanje teh sredstev v okviru ELES. Izpopolnitve statuta z ustreznimi in predvidenimi pravilniki pa manjkajo še po dveh letih in pol — toliko je minilo od potrditve statuta — tudi za delitev dobička iz sklada za samostojno razpolaganje.

PREMIJE NE MOREJO SLUŽITI SPLOŠNEMU POVEČEVANJU ZASLUŽKA

Delitev premij za pogonsko pripravljenost ureja sedaj enotni pravilnik za ELES kot celoto. Pravico do premije na pogonsko pripravljenost imajo vsi člani kolektiva Skupnosti — tudi administrativni uslužbenci in drugi. Pravilnik ima razen tega še to pomanjkljivost, da ne upošteva možnosti za stimulacijo prihrankov pri lastni uporabi energije, surovin, maziv ter instalacijskega materiala ter ne računa s stimulacijo za kvaliteto del.

Anketa je pokazala, da si obrati in podjetja želé podrobnejše pravilnike, ki bi jasneje določali dodeljevanje ter premije v okviru njihovih pogojev obratovanja in poslovanja. Od obstoječe možnosti za povečanje zaslužka vsem zaposlenim, ki je prav gotovo preveč široka in pregledna, naj bi prešli k delitvi tega sklada le za neposredno zaposlene v proizvodnji. Pri delitvi tega sklada naj bi bilo udeleženo seveda še naprej tehnično osebje. Tako bi te premije neprimerno bolj služile svojemu namenu.

Pravilnik o teh premijah pozna tudi penale. Kolektiv posameznih podjetij in obratov dobi nižjo premijo, če je imel posameznik slab odnos do pogonske pripravljenosti. Toda za uslužbence uprave ELES ne velja penale. Iz odgovorov na anketo je razvidno, da nekateri sestavni deli skupnosti niti niso vedeli, da njena uprava redno dobiva premije za pogonsko pripravljenost.

Uprava ELES nedvomno lahko vpliva na pogonsko pripravljenost v sestavnih podjetjih in obratih. To nam pove naslednji primer. Lani je upravni odbor TE Velenje opozoril upravo, da so kotlovske cevi slabe. Opozorila so ostala brez učinka. Cevi niso zamenjali, dokler ni prišlo dejansko do eksplozije. Zato je bilo potrebno nujno, izredno naročilo v Švici. Bilo je nedvomno dražje, kakor bi bilo pravočasno popravilo. Ta dogodek pove, da bi moral penale veljati tudi za upravo ELES.

DECENTRALIZACIJA SREDSTEV — RAZŠIRITEV UPRAVLJANJA

O delitvi amortizacijskega sklada odločajo za sedaj pogodbe, ki jih sklepajo uslužbenci podjetij in uprave. Kakor je pokazala anketa, pa si podjetja in obrati želé, da bi trenutno odvečna sredstva iz amortizacije oddajali drugim sestavnim enotam ELES samo po predhodni privolitvi svojih organov delavskega upravljanja.

Za utrditev in izpopolnitev delavskega upravljanja pri ELES bo gotovo najbolj spodbudna večja ekonomska samostojnost posameznih podjetij in obratov in njihovih organov upravljanja. Prevelika koncentracija pooblastil v upravnem odboru ELES je namreč povzročila, da se je upravljanje na vrhu Skupnosti začelo krčiti na vodenje, kar se čedalje bolj škodljivo kaže tudi v organih upravljanja v podjetjih in obratih. Zato ni presenetljivo, da se predlogi in mnenja ankete z veliko večino — v kolikor gre za upravljanje sredstev in ekonomsko vodenje — zavzemajo za decentralizacijo teh sredstev.

Po podjetjih in obratih menijo, da bi bilo treba zavoljo strukture zaposlenih razširiti organ upravljanja pri upravi ELES vsaj za polovico. Od sedanjega upravnega odbora naj bi prešli k zboru proizvajalcev ELES. Ta zbor proizvajalcev naj bi imel svoje odbore, n. pr. za hidroelektrarne, termoelektrarne, prenosno mrežo in investicije. Zbor proizvajalcev naj bi imel razen tega še upravni odbor, ki bi opravljal v poslovniku določene naloge med zasedanji zbora proizvajalcev. V sedanjem upravnem odboru so podjetja in obrati zastopani s po enim članom. To je minimalno število, ki ga predvideva uredba o ustanovitvi skupnosti. Med 31 člani je le pet delavcev, vsi ostali so na vodilnih položajih. Predsednik upravnega odbora je hrati predsednik predsedstva upravnega odbora. Ta dvotirnost zmanjšuje objektivnost ter demokratičnost odločanja in razpravljanja pri vodilnih organih upravljanja v okviru ELES.

To je le nekaj problemov s področja upravljanja v našem elektrogospodarstvu. O njih teče zdaj razprava, ki bo nedvomno pripomogla k boljšim oblikam delavskega upravljanja. Že zdaj pa je jasno, da bo treba delavskemu upravljanju v elektrogospodarstvu spričo njegovih organizacijskih posebnosti in še neresenih problemov posvetiti na bližnjem kongresu delavskih svetov Jugoslavije posebno poročilo. J. K.

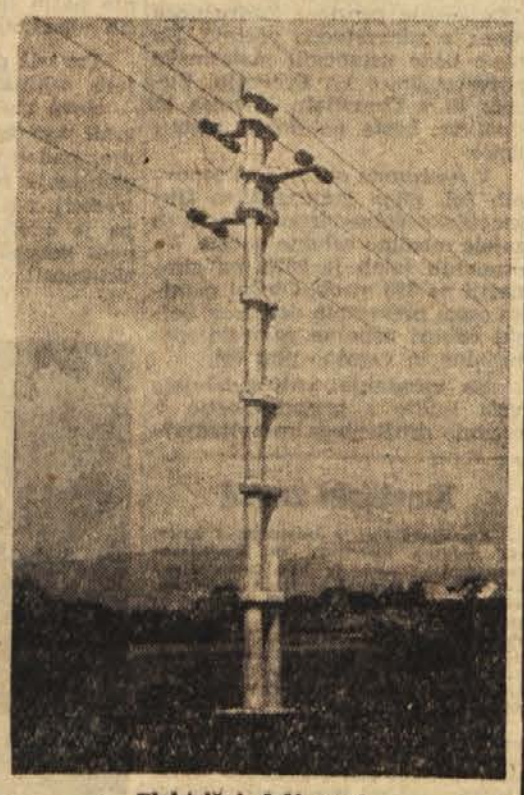

Električni daljnovod Maribor—Slovenska Bistrica

Zabeležen

Krvne skupine

Že več let je pri nas uspešno v teku velika akcija prostovoljnega krvodajalstva. Pri tem človekoljubnem in napornem delu pa smo zasledili pomanjkljivost, na katero krvodajalci pogosto opozarjajo, a bi jo bilo verjetno mogoče odpraviti.

Vsakega krvodajalca pred odvzemom krvi klinično in rentgenološko pregledajo. Vse te podatke sicer vpišejo v karton, ki ostane v Zavodu za transfuzijo krvi. Koristno bi bilo, da bi vse te podatke vpisali tudi v zdravstveno knjižico krvodajalca, saj gre tu za sistematični pregled in preiskave, ki jih ni moč opraviti v vsaki ambulanti in bi ti podatki zelo koristili zdravnikom po ambulantah. Vpis teh podatkov v zdravstveno knjižico ne bi vzel osebju Zavoda preveč časa.

Še važneje kot klinični izvid, pa je vpisovanje krvne skupine v zdravstveno knjižico, saj je za to v njej posebna rubrika. Točno določanje krvne skupine je dokaj zapleten postopek. Zavod za transfuzijo krvi pa je ustanova, ki ima za takšno delo strokovni kader, in če že določa krvno skupino, bi bilo zelo koristno, či bi jo vpisali v zdravstveno knjižico. Tega podatka takoj sicer ne bi bilo moč vpisati, ker je točen rezultat znan šele potem, ko krvodajalec zapusti zavod. To bi se dalo morda urediti z večjo povezavo s sektorskimi ambulantami. S tem bi ustregli krvodajalcem, še posebej pa zdravnikom, saj morajo določati krvne skupine pred transfuzijo po manj zanesljivi metodi na ploščicah. S tem bi prihranili na času, ki je dragocen in odloča včasih o življenju bolnika. Če pa bi imela vsaka oseba že v knjižici označeno krvno skupino, določeno od Zavoda za transfuzijo krvi, tak postopek ne bi bil potreben. B. S.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 8. marca 1957 zaključki po naslednjih tečajih:

US dolar 4.350, —, 4.350, 1.350; Lira —, 10.000, 10.083,33, 1.100,39; DM 191.520, —, 156.863,64, 2.096,09; Ffrs —, —, 1.211,38, 1.313,28; Šfrs 66.000, 67.000, 66.783,64, 873,15; Lit —, 750, 750, 1.462,50; Lit Gov. 512, —, 512, 966,66; Hfl —, —, 57.500, 60.303,88, 663,84; Šv. kr. —, —, 3.926,75, 891,52; o. dol. Avstr. 3.980, 4.010, 3.955, 785, 1.206,93; o. dol. Dan. —, —, 2.655, 436,40; o. dol. Norv. 1.610, 1.560, 1.609,22, o. dol. Izr. —, —, 1.615,50, 438,50; o. dol. Arg. 1.720, 1.550, 1.635, 445; o. dol. Paragv. —, —, 1.310, 336,66; o. dol. ZSSR 1.650, 1.620, 1.628,40, 442,80; o. dol. Vzh. Nemčija —, —, 1.560, 420.

Opombe: Številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. uradni tečaj FLRJ, 4. ažio v %.

NIKOLI NI »PREPOZNO«

Šolska vodstva prečesto streme le za tem, da težko vzgojljivega otroka odstranijo iz šole — je zapisano v poročilu Okrajnega odbora za varstvo družine

Isti dan, ko so imeli bralci priložnost v našem listu prebrati zgodbo, kako so iz sevniške gimnazije izključili Lojzeta, 15-letnega sina padlega partizana, je v Ljubljani zasedal Okrajni odbor za varstvo družine. Odbor je razpravljal o tem, kako pomagati moralno ogroženi in vzgojno zanemarjeni mladini. Ne bo odveč, če iz odborovega poročila iztrgamo naslednje vrstice:

»Vzgojitelji marsikdaj rešujejo zaplete pri učencih samo s stališča šole. Prečesto šolska vodstva strme le za tem, da težko vzgojljivega otroka odstranijo iz šole, premalo pa poizvedujejo iz kakšnega okolja tak otrok izhaja in kako mu pomagati.«

Tudi sodišča, zlasti v zadnjem času ugotavljajo isto. Šolska vodstva v okraju so do mladoletnikov, ki zaidejo na krivo pot, neizprosna. Čeprav v težjih primerih včasih celo sodišče samo po razpravi napoti starše in skrbstveni organ na šolo, da mladega »grešnika« sprejmejo nazaj, ravnateljstvo tega ne upošteva in ga izključi.

Kdor ima vsaj malo daru za sočloveka, ki se ga pravzaprav ni moč priučiti, je ob takem odnosu nekaterih šolskih pedagogov do mladih prestopnikov presenečen, ogorčen. Mar je nekaterim našim vzgojiteljem mentalna higiena prazna beseda, nekakšno eterično psihologiziranje? Mar naj bo učitelj res le otrokov učitelj in nič njegov prijatelj, nič tudi oblikovalec njegovega značaja?

»Kolikokrat sem že povabil starše na sestanek, pa nikakega odziva... Kaj naj človek tudi pričakuje od očeta pijanca in zanikrne matere!«, ugovarjajo mnogi vzgojitelji. Res, a najmanj kar bi učitelj lahko storil za mlado brst, ki ji življenje ne da ravno rasti, je to, da pravočasno obvesti socialno skrbstveni organ na otroka in da skuša z razumevanjem prebiti led zanemarjene in zapuščene otrokove duševnosti. Z osorno besedo pred celim razredom, ali celo z izključitvijo pa se često nadaljuje tam, kjer je nehal oče pijanec oziroma zanikrna mati.

C. J.

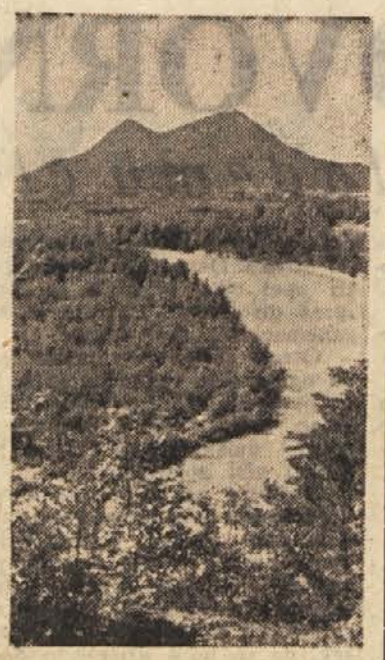

Šmarna gora — osamela vzpetina pred durmi meglenega mesta. Vsako količkaj prijazno nedeljo jo naskakujejo meščani z zavitki dobrot, ki jih razvežejo na vrhu, včasih pa še pred vrhom... Sonce pa vošči dober tek.

IZ SKICIRKE

Nisem mogel odgovoriti

Nekaj vam naj najprej povem: mlade ljudi je težko odtrgati od slepega tira in jih pripeljati na dobro in varno pot. Toda on ni takega kova. Čeprav še mlad — vojakov še ni odslužil — je v kazensko poboljševalnem zavodu začel drugače gledati na življenje kot je prej zaradi slabe vzgoje in se povrh še izučil za kvalificiranega rezkarja in postal dober delavec.

Tri mesece potem ko je prestal kazen mu je nekega dne, ko sva se srečala stisnil roko.

»Delam!« mi je ves razgret pripovedoval. »Kar dobro zaslužim. Po 60 din na uro. Kar zadovoljen sem s seboj in z ljudmi. Kako čisto drugačno je življenje na svobodi. Toda stanovanja nimam. Pri bratu je tesno... Saj veste, družina... Drugod pa še nisem našel. Potrkal sem tu, potrkal tam. Poslušali so me, obljubljali, vendar...

Zdaj delam v nočni izmeni. Saj ne rečem, hranim se, kakor se spodobi, spim pa skoraj nič. Kako preživim dan, vprašujete? I tako: po parkih, čakalnicah, v predsobah uradov in po gostilnah. Nikjer se ne utegnem spočiti in zasenčena pljuča imam. Pa ne grem na zdravniški pregled. Saj veste, zaradi službe. Sicer pa, kaj bi pravil! Če sem prestal december, bom tudi zdaj, ko mi gre zima na roko. Slabo pa je takrat, ko dežuje...

Veste, včasih bi kar rad prišel nazaj k vam v kazensko-poboljševalni dom, če bi me sprejeli. Zaradi strehe in zaradi dela. Ne kot obsojenec! To nikakor ne! Kaj takega se mi ne sme več zgoditi. Prej, kot bi storil spet kaznivo dejanje, prej bi šel v Ljubljanico. Kot človek brez strehe bi šel rad k vam nazaj...«

Vedel sem za kopico naslovov, kjer naj bi mu pomagali. Toda povsod je že bil.

Zdaj še vedno razmišljam, kaj naj mu svetujem...

R. W.

POMENKI

Tokrat o ECŽ

PISMO IZ ZALOGA:

»Na prošnjo delavcev in uslužbencev, ki delajo do 22. ure v podjetjih in tovarnah »Volnenka«, »Pletenina«, »Angora« in »Saturnus« je Električna cestna železnica uvedla posebno avtobusno vožnjo ob 22.15 iz Tavčarjeve ulice do Zaloga. Pred dobrim tednom pa je avtobus spremenil smer vožnje v Polju proti Zadvoru in se vrača po cesti skozi Štepanjo vas v Ljubljano. — Gospa P. iz Zadvora se je hvalila pred zaloškimi potniki, da ji je uspelo doseči, naj vozi avtobus namesto do Zaloga v Zadvor, ker ima pri ECŽ vplivnega prijatelja. Tako morajo delavci iz Zaloga hoditi 2,5 km peš domov (okrog 15 ljudi), da bi lahko gospa P. hodila ob večerih v gledališče in kino. Prosimo Vas...

PRVI ODGOVOR:

Zavrteli smo telefonsko številko ECŽ. Ob 10.40 nam je pomočnik direktorja takole odgovoril: »Smer avtobusne vožnje smo spremenili na prošnjo ljudi iz Zadvora, pa tudi zato, ker bi radi uvedli krožno vožnjo v tem koncu ljubljanskega predmestja. Pri odločitvi, v katere kraje naj vozi zadnji avtobus zvečer, bomo upoštevali tisto smer vožnje, kamor se vozi največ ljudi.« — NAŠE VPRAŠNJE: »Koliko ljudi se je vozilo do Zaloga pred spremembo smeri vožnje in koliko ljudi je potovalo takrat v Zalog? Ali je število potnikov v Zalog in v Zadvor v zadnjem tednu narastlo ali se je zmanjšalo? ODGOVOR: »Pokličite ob pol dveh, navedel vam bom natančne številke.«

ČAKATI VES MESEC?

Pogovor s tovarno »Pletenina«. V Zalog se vozi ob 22. uri okrog 15 naših ljudi. Danes se je skupina teh delavcev prišla pritožit in nas prosit, naj dosežemo pri ECŽ, da bi avtobus vozil kakor že prej do Zaloga in da jim ne bi bilo treba od vevškega mostu še pol ure daleč pešačiti domov. Na ECŽ so nam odgovorili, da bodo skušali ustreči naši želji, takoj ko se bodo prepričali, da se vozi zvečer več ljudi v Zalog, kakor v Podtabor. Toda smer vožnje menda ne bodo spremenili v tem mesecu.«

DRUGI ODGOVOR:

Pomočnik direktorja ECŽ ob 13.30 po telefonu. »Avtobusni sprevodnik nam je povedal, da se je število potnikov do Zaloga od prejšnjega povprečja 15 znižalo na 8, medtem ko je število potnikov v Zadvor v zadnjem tednu tudi manjše kot v februarju. To pove, da bomo morali poslej voziti po isti progi do Zaloga, kakor pred desetimi dnevi.«

NAŠE MNENJE:

ECŽ naj bi vsakikrat že pred spremembo voznega reda in pred odločitvijo, skozi katere kraje naj vozijo zadnji avtobusi, proučila vse možne posledice svojih odločitev. Tako bi se potem ne zgodilo več, da bi ugotovila neupravičenost voženj šele po desetdnevnih »štih probah« in potem, ko se je ljudem močno razgrela kri.

No, veseli pa nas, da so na naše posredovanje pri ECŽ pohiteli in ustregli številnim potnikom iz Zaloga.

ŠE ENO PISMO IZ LJUBLJANE:

»Zakaj ECŽ v Ljubljani ne izda voznega reda v posebni brošuri, ki naj bi bila Ljubljančanom in tudi turistom pri roki, ko potujejo po Ljubljani. Prav tako bi morala Uprava ECŽ obesiti na končnih postajah ECŽ v Ljubljani nočni vozni red za ljubljanske tramvaje in trolejbuse. Ljubljančani ne vemo...

POMOČNIK DIREKTORJA ECŽ nam je odgovoril po telefonu: Tramvaji in trolejbusi vozijo skozi mesto tako pogosto, da se nam je zdelo potrebno objaviti v dnevnem časopisu le časovne intervale tramvajskih in trolejbusnih voženj skozi Ljubljano. Vozni redi nočnega prometa Električne cestne železnice pa so obešeni na vseh tramvajih in trolejbusih.«

Se vam zdi, da je pojasnilo zadostno?

KOMU USTREČI - ČE...?

Kočevska žičnica je naprodaj. — Ali naj bi izbrali Šmarno goro ali Krvavec, če bi uspeli zbrati štirideset milijonov

Novica, da prodaja Kočevski okraj kompletno turistično žičnico za 40 milijonov, ker v Kočevju ne bi bila rentabilna, se je razširila po Ljubljani in razdelila prebivalce v dve skupini: šmarnogorski lagodneži so se vneto potegnili za svojo priljubljeno točko, bolj zahtevni planinci in turisti pa so vrgli pogled na Krvavec. Zagovorniki Velike planine in drugih izletniških točk so se umaknili ter prepustili žičnico Šmarni gori in Krvavcu.

Za kočevsko žičnico se že zanimajo kupci iz vseh naših republik. Priložnost je pač izredna in vsi se ogrevajo, da bi prvi zgradili turistično žičnico, namenjeno najširšim slojem prebivalstva.

Slovenija s svojimi lepimi sem in tja težko dostopnimi gorami, katere cenijo domači in tuji turisti, že dolgo potrebuje podobno napravo. Niso toliko važne variante Krvavec, Šmarna gora in kar jih je še. Potrebna je hitra odločitev da ostane žičnica v Sloveniji, ter da se izpolni vroča in dolgoletna želja vseh nas.

»GORA NI NORA — NOR JE TISTI, KI GRE GOR«?

Ljubljanska nedelja, lepo vreme in Šmarna gora imajo nekaj skupnega. Z žičnico bi odpadlo naporno »grizenje kolen« v zeleni breg simbolične gore Ljubljančanov. Udobno bi sedeli v pleksiglas kabinah in opazovali kako postaja Ljubljana vedno manjša in manjša.

Morda tem lagodnežem ne bi bilo napak povedati, da je eden izmed glavnih čarov izleta na to »noro goro« v tem, da se po dnevnem ždenju po pisarnih z družino temeljito razgiblješ grizoč otrdela kolena. Vendar — včasih bi bilo lepo skočiti z žičnico tja gor za eno samo uro. Na sonce. Nad megleno in zakajeno in prašno mesto.

KRVAVEC, TELEVIZIJA, ŽIČNICA!

Večno opevani Krvavec, smučarsko središče Slovenije, ljubke planine s tamarji, moderna televizijska postaja in bodoča žičnica — kaj še hočete!

Združitev narave s tehniko — prav to je tisto kar tako zelo pogreša naš turizem. Kočevski okraj nudi za razmeroma mal denar priložnost, da to združitev posrečeno izvedemo, zlasti ker ji kumuje televizijski sprejemnik na vrhu te gore. Žičnica, ki bi tekla od Cerkelj do male ravnice pod sedanjim domom bi omogočila dograditev hotela, raznih športnih objektov in kar še zraven sliši. Vsa našteta modernizacija bi spremenila Krvavec v Triglav Kamniških planin. Opustiti to lepo in redko priložnost, bi bil velik gospodarski greh.

KAKO SE ODLOČITI

Za kaj gre? V vsakem primeru se žičnica izplača. Šmarna gora z bližino Ljubljane in priljubljenostjo — Krvavec s turistično — gospodarskega stališča in možnostjo bodočega razvoja nam dajeta zagotovilo, da bi trud in sredstva obrestovala. Vendar Krvavec je bolj oddaljen in trikrat višji kot Šmarna gora, sredi bližnih Kamniških planin!

Sredstva bi morda dobili na ljubljanskem okraju, na pomoč pa bi nemara priskočil tudi zainteresirani Kranj.

Se to: dolžina žičnice na Krvavec znaša 2300 m z 800 m višinske razlike. Žico bo držalo 22 aluminijastih stolpov, pleksiglas kabine pa bodo prevažale tovore in ljudi v gorske višave. Zmogljivost žičnice bi bila 150 ljudi na uro in bi vozila poleti in pozimi.

Kaj torej? Šmarna gora ali Krvavec? Najlepša bi bila kajpak srednja rešitev: dve žičnici. Toda če bi bilo treba izbirati... kaj bi izbrali?

S. K.

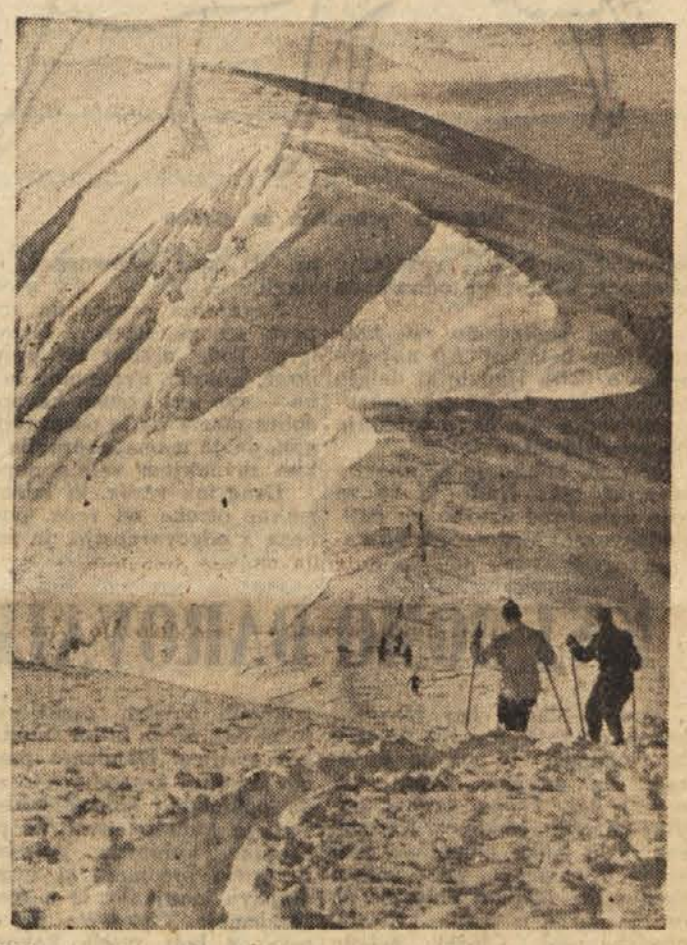

Žičnica nam bi približala pozimi zasneženi Krvavec z belimi smučišči, poleti odetega v pisano preprogo planinskega cvetja in modernega s hotelom in televizijo. Na sliki: pogled z Zvoha na Krvavec.

SOBOTNO MRAVLJIŠČE

Kadar se v sredo teden prevaga, potem je kar hitro sobota — in s soboto vožnja domov, izlet v gore, smuk po belih poljanah. Tisoč in tisoč obrazov je na železniških in avtobusnih postajah in vsak skriva v očeh svojo skrb, svojo ljubezen, svojo radost.

Gneča na kolodvoru še bolj vznemirja razburjena srca. Bo imel vlak zamudo, bo dovolj prostora v vlaku? Za vsak primer je res najbolje, če je v žepu nekaj čtiva in dovolj cigaret.

Na avtobusni postaji je gneča še gostejša, saj prek postaje hiti tudi večina tistih, ki morajo na vlak. Mamice, ki zapuščajo porodnišnico si zdaj v prvih sončnih dneh res najdejo prostorček na odprtem peronu avtobusne postaje. Huje pa je bilo pozimi, ko je bilo treba čakati na mrazu. Minute po polžje polzijo, čeprav so zvočniki z lahko glasbo precej glasni.

Naposled le napovejo po zvočnikih zaželjeni avtobus ali vlak. Množica ljudi se zgosti v nekakšno nedoločeno gmoto, ki se preriva, vzpenja, razburja in kriči, dokler se ji ne uspe preriti skozi vrata vagonov ali avtobusov. Potem pa si oddušajo: »To presneto čakanje in prerivanje!« »Vse bi še bilo ko pa...«

Vožnja pa jih nato navda z optimizmom. »Pravijo, da se bo sedaj premaknilo. Da bodo uredili kolodvor in avtobusno postajo. Tudi časniki tako pišejo. Da bi le bilo kmalu...«

drobiž od tu in tam

ZGLEDEN ŠOFER PODJETJA »TEKSTIL« V LJUBLJANI. Dne 5. t. m. so imeli pri »Tekstilu« v Ljubljani majhno slovesnost. Šoferju Alojzu Šraki so zastopniki podjetja, delavskega sveta in sindikalne podružnice za vestno delo izročili zlato zapestno uro. Tovariš Sraka je pri tem podjetju zaposlen že tri leta. S kamionom znamke TAM je v dveh letih brez večjega popravila in karambola prevozil že 90.000 km in tako presegel predvideno vzdržljivost kamiona. Tudi tovarna TAM je hotela šoferja nagraditi za vestno delo, toda tov. Sraka ni pustil odpreti stroja zaradi pregleda, dokler ne bi bilo to potrebno. —st—

ZADRUŽNIKI V PODPEČI SO ZADOVOLJNI S SVOJO ZADRUGO. Nedavno je upravni odbor kmetijske zadruge Podpeč—Jezero na Moroštu poročal zadružnikom o delu zadruge. Pred leti je bilo to še težavno, ker se zadružniki niso zanimali za delo zadruge, ker od nje pač niso imeli koristi. Danes pa se zavedajo, da zadruga deluje v njihovo korist in v njej tudi sami sodelujejo. Zato na občnem zboru ni manjkalo predlogov, pohval, pa tudi graje.

Najbolj delaven je poljedelski odsek. Izkušnje pri pridelovanju krompirja so pokazale, da se na Barju najbolj izplača saditi krompir »Merkurs, za katerega zadruga tudi nabavlja seme. Zadružnikom, ki so v denarni stiski, pa nudi kredit. Letos bodo posadili 8 vrst krompirja, maline, ribez in zdravilna zelišča. Če se bo to na barjanski zemlji obneslo, bo to nov vir zaslužka za zadružnike. Po nasvetih strokovnjakov uporabljajo sedaj fosforna umetna gnojila, ki so za kislo zemljo najboljša. — Zaradi močvirja pa je med živinorejo zelo razširjena metiljavost, zato živinorejski odsek sodeluje z veterinarsko službo. Uspehi v živinoreji pa bodo doseženi takrat, ko bodo Barje izsušili. — Kmetijskih pridelkov odkupi zadruga danes 4 do 5-krat več kot pa v času obvezne oddaje. Trgovina in lesni obrat dobro delata. Zgradili so zadružni dom z dvorano. To je primer vsestransko aktivne zadruge, kakršne so potrebne našemu podeželju. Z. B.

ŽENE V LITOSTROJU USTANOVILE SVOJ AKTIV. V petek popodne so članice delovnega kolektiva počastile praznik žena z obdarovanjem najpotrebnejših tovarišic. Sklenile so tudi ustanoviti aktiv žena v okviru sindikalne organizacije podjetja. To pobudo so številne udeleženke sprejele z odobravanjem in izvolile svoj odbor. Ustanovnega sestanka so se udeležili tudi zastopniki ZK, delavskega sveta, sindikalne in mladinske organizacije in zastopnica Republiškega sindikalnega sveta tovarišica Goršičeva.

POSNEMANJA VREDEN PRIMER. — Na »Dan žena« 8. marca so se žene v hiši v Eipprovi ulici 19 lepo izkazale. Obdarovale so najstarejšo stanovalko hiše tovarišico Heleno Jeramovo, ki bo letos avgusta dopolnila 90. leto. Čestitala sta ji tudi pionirja Maksi in Maruša in ji poklonila šopek rdečih nageljnov. Jeramova je od leta 1941 neprestano, čeprav je imela le skromno družinsko pokojnino, podpirala narodnoosvobodilno gibanje. Za njene zasluge med NOB jo je Zveza borcev terena Trnovo sprejela med svoje člane.

NESREČE. V Planici si je pri smučanju zlomil nogo študent Jurij Kunaver, star 24 let. — 4 leta staremu Branku Ivniku je vrstnik porinil drog v oko. Kakšne posledice bo imela poškodba še ne vedo. Kmet Franc Rotar, star 58 let, si je na Brezovici pri nalaganju telegrafskih drogov zlomil nogo in poškodoval hrbtenico. Na vlaku iz Maribora v Ljubljano je zadela delna kap starejšega moškega, ki doslej še ni mogel povedati svojega imena. Iz Iga so pripeljali v bolnišnico 38-letnega Mihaela Debevca, ki ga je pri nalaganju hlodovine pritisnilo bruno in je pri tem dobil težke notranje poškodbe.

Šahovsko prvenstvo Jugoslavije

V XIII. kolu je bilo do prekinitve končanih pet partij. Smailbegović je premagal Janoševića, Karaklajić in Rakić ter Rabar in Bradvarević so remizirali, Cuderman je izgubil z Djuraševičem, Puc pa z Bogdanovičem. Potem ko se je Kozomara v analizi prepričal, da je izgubljen, je partijo predal Gligoriču. Pirc je v dobljenem položaju v Vukovičem, Matulović in Udovčič imata izenačen položaj, prav tako pa tudi Marić in Milić. Nedeljković ima s Totom upanje na remi. Tudi igra med Trifunovičem in Vukčevičem se bo najbrž končala remi. Ivkov je prost.

Kam nocoj?

● Dolgočasiti se vam prav gotovo ne bo treba, saj je kot vedno tudi nocoj pred vami bogata izbira. Ljubljanska Opera vam je za nocojšnji večer pripravila presenečenje, v Verdijevi operi »Traviata« vas bo zopet razveselila sopranistka Ondina Otta, ki te dni gostuje v Ljubljani. Nedelje tudi redkokdaj minejo brez popoldanskih predstav v Dramu; mnogi se bodo nasmejali Moliérovima komedijama »Šola za možes in »Izsiljena ženitev«. Nocojšnja repriza komedije »Družina Blos« v Šentjakobskem gledališču bo gotovo tudi dobro obiskana.

● Če boste nocoj ostali doma, vas radijski program ne bo razočaral. Večer vam bo pra vprijeten, če boste ob 20. uri poslušali zabavno glasbeno oddajo, ob 21.15 pa lahko poslušate Blaža Arniča osmo simfonijo »Na domači grudi« v izvedbi orkestra Slovenske filharmonije z dirigentom Samom Hubadom.

● Filma »Kleopatra« in »Na razpotju« sta poleg stalnega kroga obiskovalcev kinopredstav pritegnila tudi mnogo drugih, saj le redkim filma nista všeč. Če ste se odločili, da si ogledate katerega teh filmov, naj vam gneča pred blagajno ne vzame poguma. Film »Kruh, ljubezen in fantazija« je pred nedavnim že igral v Ljubljani, za zamudnike pa je zopet na sporedu v »Sočiu«. D. P.

ČUT ODGOVORNOSTI

privzgojimo mlademu človeku

Na seji smo. Topli žarki pomladanskega sonca prebegavajo napete obraze navzočih. Pregledujejo delo posameznikov in nekdo glasno vzdihne: »Vse bi bilo, če bi le imeli nekateri malo več čuta odgovornosti.«

Obrazi so se zresnili in vsi so molče prikimali govorniku. Da, načeli so vprašanje, ki ga vsepovsod rešujejo — vprašanje človeka in njegovega odnosa do dela.

Ali naj naštevamo vse tiste namišljene bolnike? Ali naj govorimo o tistih ljudeh, ki delajo le tako dolgo, dokler jih opazuje delovodja ali pa pregleduje njihovo delo inšpektor?!

Ne vem, koliko je učinkovita kazen za take ljudi, ki se za svoje delo pred družbo ne čutijo odgovorne! Mogoče jih bo kazen trenutno nekoliko izmodrila — toda ali bo zanje kazen pomenila prelomnico v življenju? Dvomim!

Problem človekove odgovornosti za delo pred družbo je treba reševati že mnogo prej.

Že predšolska doba je tista, v kateri bomo otroka navajali, da se bo za vse, kar bo napravil, čutil odgovornega pred starši.

Navajanje otroka na red je prva naloga staršev. Otrok se igra. Toda nikdar ne pospravi igrač. Konjiči, avtomobili in kocke — vse leži križem kražem. Ti dobra mama pa le pospravi! Menim, da je mama napravila s takim ravnanjem veliko napako.

Drug tak vzrok, ki lahko odmakne otroka od reda, povezanega z odgovornostjo, je razsipnost, s katero mati kaže ljubezen do otroka. Danes eno igračo, jutri spet eno, in še in še. Več igrač otrok dobi, hitreje vsako zanemari ter tudi odvrže.

Otrok raste! Navajajmo ga, da nam bo za vsako dejanje, ki ga je opravil, tudi povedal. Tako bomo lahko stalno spremljali njegov umski razvoj in se bo hkrati učil govoriti.

Najhuje pa je, če otrokovo predšolsko dobo popolnoma zanemarimo. Sami veste, kako otrok sitnari, če hodi neprestano za vami. Dajte ga raje zaposliti! Igrače v roke, papir, da bo risal, sedaj, ko bo toplo, pa na pesek, da se bo v prijetnem delu notranje izživljal in se bo tako navadil delati.

Kajti delo je otroku igra in še kako koristna!

Prepričan sem, da je otrokov dobro izrabljen čas, prvi pogój, da bo otrok postal delaven.

Na neštetih primerih bi trditev lahko dokazal. Otroci, ki žive prepuščeni sami sebi, brez pametne usmeritve, niso nikoli pozneje dobri in vestni delavci.

To v predšolski dobi. Isti proces vzgoje za delo, kar je tako tesno povezano s čutom odgovornosti, se nadaljuje tudi v šoli.

Na tej stopnji se delo za otroka spremeni v resno delo. Igrače povečini zamenjajo knjige in zvezki. Starši pa so še bolj kot doslej dolžni, da usmerjajo otrokovo delo doma in ga vskladijo z delom v šoli.

Kaj bi še jačalo čut odgovornosti pri mladem človeku? Neki pedagog je na to večkrat opozarjal. Nič ne mislimo na to, kako koristno je, prepustiti že predšolskemu otroku in pozneje kako dnevno opravilo. Če bo otrokovo življenje prežeto z zdravim dnevnim redom, ki ne do dopuščal sanjave lenobnosti, potem bomo dosegli, da bo otrok, tudi, ko bo zapustil obvezno šolo, človek z visoko razvitim čutom za odgovornost.

Kako bodo veseli mojstri, če bodo dobili take vajence! Kako bodo veseli delovodje, ko bodo uvideli, če je njihov delavec pravi človek, ki se zaveda, kaj je dolžan kot delavec družbi. Kako veseli bi bili tudi profesorji, ker bi njihovi študentje veliko bolj resno študirali!

Čut odgovornosti mora biti povezan z zavestnim delom vsakega člana naše družbe. Zato ga moramo razvijati v vsakem človeku. Da, potem se ne bo dogajalo, da vajenec presliši mojstrovo naročilo. Ne bo se dogajalo, da bo delavec na nekem delovnem mestu zato, ker je zanj plačan. Odpadli bodo »plavi«, odpadli bodo namišljeni bolniki.

Čut odgovornosti je pomembna črta celotne vzgoje in dolžnost vse družbe: od otroškega vrtca, šole, doma, do delavnice in tovarn. Je problem, ki ga moramo reševati, saj je z njim tesno povezana storilnost dela.

Oblačila, primerna za službo

Tudi pri delu se razvedriva

Moj sinko je premajhen

»Tovariš doktor, moj sin se pritožuje, da je premajhen. Kdaj si loh lahko trdimo, da je otrok premajhen?«

»Težko je določiti matematični kriterij. V splošnem sodijo za premajhne tiste otroke, ki po višini nekako za dve leti zaostajajo za povprečjem.«

»Kakšno pa je to povprečje?«

»Oglejte si najnovejšo tabelo rasti, napravljeno po proučevanju šolske mladine:

9 let — 1,30 m	15 let — 1,58 m
10 let — 1,35 m	16 let — 1,61 m
11 let — 1,40 m	17 let — 1,66 m
12 let — 1,45 m	18 let — 1,69 m
13 let — 1,49 m	19 let — 1,70 m
14 let — 1,54 m	20 let — 1,72 m ali 1,73 m.«

»Ali mi lahko našteje činitelje, ki vplivajo na rast?«

»Najprej dednost: dedovanje majhne rasti ali dedovanje kasnega razvoja; najdemo jo pri več kot polovici vseh primerov.

Motnje v žlezah: slabo delovanje ščitne žleze (tiroide), hipofize in spolnih žlez zavira rast. V resnici te motnje niso pogoste, mnogo manj jih je, kot so mislili zadnja leta.

Med zunanjimi činitelji ima prehrana zelo važno vlogo: otroci in pubertetniki, katerih prehrana je revna na ‚gradbenih hranilih', so manjši od ostalih. Gradbena hranila so predvsem živalske beljakovine (proteini): meso, ribe (ki jih jemo s kostmi, n. pr. sardine), sir, mleko jajca itd. Med vojno je pomanjkanje mesa imelo hude posledice za rast. V ZDA živeči Japonci, ki uživajo ameriško mesnato hrano, rastejo hitreje kot njihovi rojaki, ki so ostali na Japonskem. Otroci gmotno dobro situiranih družin so v splošnem večji od otrok iz revnejših slojev. 12 let star otrok mora pojesti dnevno vsaj 180 gramov mesa in popiti četrt do pol litra mleka dnevno. Minerali (kalcij in fosfor) in vitamini so neobhodno potrebni za uspešno rast otroka.

Včasih pa rast ovirajo še motnje v dihalih in prebavilih; nekateri otroci se zelo nenadno razvijejo, če jim vzamejo bezgavke v grlu (mandeljne) ali pa slepič.

Pri tretjini primerov pa kljub vsemu ne znamo razložiti zakasnitve v rasti: niti z dednostjo niti z motnjami žlez ali tkiv.«

»Kako naj se prepričam, ali bo premajhen otrok še nadoknadil zamujeno?«

»Nobenega znaka ni, ki bi vam to povedal. Vemo samo, da spontana rast doseže povprečno velikost približno le v enem od treh primerov manjše rasti.«

»Vendar nekateri pravijo, da precej otrok zraste kar naenkrat?«

»Da, toda še več premajhnih otrok pri trinajstem in štirinajstem letu tudi kasneje ne zraste, če so prepuščeni sami sebi!«

»Pri kateri starosti pa je treba na rast posebej paziti?«

»Čimprej, najbolje je pred štirinajstim letom, zakaj čim starejši je otrok tem teže bo nadoknadil zamujeno; po drugi strani pa je vplivanje mnogo učinkovitejše pri otroku, ki ima rastni hrustanec še dovzeten. (Otrok raste na koncu dolgih kosti, kjer je hrustančni del. Tu se neprestano tvorijo novi sloji hrustanca, ki se spreminjajo v kostno tkivo; vendar pa dejavnost tega ‚mehanizma' pojema, ko otrok napreduje v starosti in kostno tkivo napade hrustančni teritorij; zakoščevalne točke se spoje med seboj; vsak poskus, da bi potem podaljšali kost se sprevrže v iluzijo.) Najboljša starost, pri kateri dobimo dobre rezultate, je med osmim in trinajstim letom, lahko pa začnemo že pri otroku štirih ali petih let in vse do sedemnajstega oziroma osemnajstega leta. Preprost rentgenski pregled kosti bo pokazal ali hrustanec še raste ali pa je rast že zaključena.«

»Kako torej vplivamo na rast?«

»Običajno uporabljamo male doze moških hormonov (androgenov), tako pri deklicah kot pri dečkih.«

»Ali pri tem ne tvegamo, da bi pospešili nastop pubertete?«

»Ne, minimalne doze, ki jih uporabljamo, nikakor ne vplivajo na spolno dozorevanje.«

»Ali so rezultati resnično prepričljivi?«

»Da, najnovejša uporaba moških hormonov je zelo uspešna. Pri dve sto poskusnih primerih so dobili prvo leto povprečno povečane višine za 8 cm (maksimum 12, minimum 5) in drugo leto povprečno povečanje tudi za 8 cm (maksimum 14, minimum 6).«

»Če slaba prehrana torej ovira rast, jo pa lahko obilna preveč pospeši?«

»Na proteinih bogata prehrana, ki je v pravih mejah, nepreutrudljivo življenje, dobri materialni pogoji pospešujejo rast, vendar pa ne zadoščajo, da bi vzpostavili normalo v primerih rastne zakasnitve.«

»In šport?«

»Plavanje je odlično, ker zahteva iztezalne gibe nog in rok; vpliva tudi na držo telesa. Sabljanje, ples za dekleta, odbojka in košarka so enako priporočljivi.

Skratka, vaši premajhni otroci (in ostali) naj kar največ žive na prostem in vdihavajo čist zrak, ki vsebuje mnogo kisika (kisik je dragoceno hranivo). Čimveč naj telovadijo na prostem. Vaje se v naravi spremene v igro: skakanje čez jarke, hoja z velikanskimi koraki, nabiranje cvetlic, stegovanje za zapeljivim sadjem in plezanje po drevju, vse to vsebuje naravne gibe.

Fizične vaje nudijo v prvi vrsti le pripomoček. Vaši otroci pa imajo srečo, ker žive že v letu 1957, zato jim nudite dragocene androgene.«

Kompleta za spomlad

Za naši šolarki

NEDELJSKO POPOLDNE

V nedeljo je bil lep sončen dan. Odločil sem se, da grem s svojo družino na krajši izlet na Šmarno goro.

Veselo razpoloženi smo se vzpenjali po priljubljenem prijaznem pobočju. Otroka sta veselo tekala sem in tja, hkrati pa nabirala prvo pomladansko cvetje. Izletnikov je bilo precej in z veseljem sem ugotovil, da je med njimi največ mladine. Nekje v sredini pobočja smo se ustavili. Otrokoma sem pokazal najbližjo ljubljansko okolico. V tem času nas je dohitela mlada mamica z otrokom, starim približno 11 let. Podzavestno sem prisluhnil pogovoru, pa sem slišal, kako ga mamica uči šteti po angleško. Otrok je za njo ponavljal. Po krajšem počitku smo nadaljevali svojo pot in malo pod vrhom srečali spet drugo mamico, ki je sedela na skali, otrok pa je stal poleg nje. Ponovno so mi udarile na uho angleške besede, mamica je učila sinka angleščine. Temu je že kar dobro šlo. Zamislil sem se, kaj je pravilneje, pustiti otroku prosto, brezskrbno nedeljsko popoldne na izletu ali ga voditi na izlet tako, da ga učiš tujih jezikov. Razmislil sem, pa sem prišel do zaključka, da je nedeljsko popoldne v naravi potrebno vsakomur za oddih, razvedrilo, ker bo otrok zamujeno vsekakor brez večjih naporov nadoknadil med tednom. Na izletu naj se otrok razvedri, naj poskoči, razgleda okolico in vzljubi lepote naše zemlje. Mislim, da otrokom s pravilno slovensko besedo in športnim ponašanjem kot zgledom mnogo koristiš ter da so otroci prepotrebni tudi te osnovne podzavestne vzgoje.

Nisem proti učenju tujih jezikov, katerih se uče naši otroci, vem pa, da nekaj uric tedensko lahko posvetimo ob razvedrilu ljubezni do rodne grude.

P. J.

Dva modela za letošnje pomladanske plašče

KAJ BOMO DAROVALI

Poročno darilo naj razveseli oba zakonca. S tem je dosežen glavni namen. To pa se še ne pravi, da moramo kupiti tak poročni dar, ki ga moreta porabiti samo oba zakonca. Narobe! Brez skrbi lahko ponudimo tudi dar, ki je namenjen samo enemu izmed njiju. Najbolj običajna so poročna darila iz stekla, kristala, porcelana itd. Človek nehote misli, da so te reči najbolj prikladne. A dandanes ne kaže, da bi se oklepali te navade. Majhna stanovanja nimajo zmeraj dovolj prostora za velike zbirke predmetov, kakršne po navadi vsi darujejo. Zelo priporočljivo je, da se prej sporazumemo z nevestino materjo ali nevesto samo; tako se ognemo dvojnih daril. Seznanimo se nekoliko z bodočim gospodinjstvom, pa bomo morda lahko poklonili povsem praktičen poročni dar, ne da bi bil zaradi tega kdo užaljen. Dandanes pomagamo izpolniti gospodinjstvo s tem, da poklonimo kakšne lahke zavese za kuhinjo, namizno perilo, brisalke, kuhinjske potrebščine. Praktični predmeti, ki v gospodinjstvu manjkajo, se z veseljem sprejemajo. Često sta jih obdarovanca bolj vesela kakor nastavka za sadje, ki se ne sklada s skromnim okvirom bodočega gospodinjstva. Pri nabavljanju poročnih daril se najprej ozrimo na domačo in umetno obrt. Tu najdemo neverjetno mnogostranska, nova in lična darilca. Pazimo na to, da ne bomo podarjali imitacij. Seveda morata imeti obdarovanca nekaj smisla za domačo, narodno umetnost. Darila morajo biti pristna v slogu in pristna v tvorivu. Darila, ki bi jim bilo že na oko poznati, da so kupljena brez razumevanja za poseben svet ljudi, ki naj jih prejmejo, je bolje opustiti. Nepremožnim poročencem lahko tudi po več sorodnikov in znancev skupno pokloni kako reč, ki bo storila novi dom prijetnejši in bogatejši.

M. L.

Črtasta obleka za spomlad

100 pletenih vzorcev

Pod tem naslovom je Centralni zavod za napredek gospodinjstva pravkar ponatisnil brošuro z enobarvnimi in večbarvnimi pletilnimi vzorci za razne kose obleke. Avtorica Markonova je prvotna splošna navodila obogatila z nasveti za pletenje gumbov, gumbnic, čopkov, res itd., dodala prvotnim vzorcem 31 novih in nekaj nadrobnih napotkov za pletenje otroških vrhnjih in spodnjih oblačil. Kakor v prvi izdaji, so tudi tokrat vsi vzorci in kroji ponazorjeni s slikami.

Nagradni natečaj — *15. prispevek*

JEDILNIK ZA TRI DNI

SOBOTA

Kosilo: Ječmenčkova juha, prekajeno svinjsko meso, zabeljen krompir, kisla repa.

Ječmenčkova juha: Zvečer namočimo četrt litra ječmenčka, ki ga drugi dan pustimo da zavre, potem pa takoj odcedimo. Nato ječmenček zalijemo z 2 litroma juhe, v kateri smo kuhali svinjsko meso (30 dkg). Ko je napol kuhan, dodamo 2 na koščke narezana krompirja, strok sesekljanega česna, malo popra in nasekljanega zelenega peteršilja. Juho osolimo in kuhamo do mehkega.

Kisle repe skuhamo tričetrt kg in olupimo, narežemo na koščke ter skuhamo 1 kg krompirja.

Večerja: Testenine in mrzla jabolčna čežana.

Testenine (pol kg) skuhamo v vreli, slani vodi, jih odcedimo, polijemo z mrzlo vodo in stresemo v kozico, v kateri smo na masti zarumenili drobtinice.

Jabolčna čežana: Zavremo približno pol litra vode, malo sladkorja in limonovo lupinico ter malo vina. V soku potem dušimo 4 debela olupljena in očiščena jabolka in ko so le-ta mehka, jih pretlačimo skozi sito. Čežano ohladimo in serviramo k testeninam.

Kosilo stane 220 din, večerja pa 90 din.

NEDELJA

Kosilo: Goveja juha s fritati, obložena goveja pečenka, zrezki iz ovsenih kosmičev, mrežasta torta.

Goveja juha skuhamo iz pol kg govejega mesa.

Fritate naredimo iz 1 jajca, malo moke in malo mleka.

Goveja pečenka: Pol kg govejega mesa od hrbta pretaknemo s slanino, jo nasolimo in pustimo stati. Medtem narežemo na drobne koščke čebulo, korenček, peteršilj, zeleno in denemo v kozico, na zelenjavo položimo meso in ga polijemo z vročo mastjo. Med počenjem pečenko polivamo z mastjo. Pečenko razrežemo na kose in jo oblažimo s kislimi gobicami in kumaricami. Zelenjavo zaprašimo z moko, prilijemo nekaj žlička juhe, pustimo zavreti in omako precedimo v skodelico za omako.

Zrezki iz ovsenih kosmičev: Olupimo 7 debelih surovih krompirjev, jih na strgalniku nastrgamo, ožmemo, posolimo. Dodamo 1 jajce ter toliko ovsenih kosmičev, da je zmes primerno gosta. Nato z moko oblikujemo majhne hlebčke in jih na masti rumeno zapečemo.

Mrežasta torta: Na desko presejemo 30 dkg bele moke, polovico zavitka pecilnega praška, dodamo 20 dkg sladkorja, 10 dkg surovega masla, 10 dkg zmletih orehov, 5 dkg čokolade, 6 žlic smetane, 2 jajci in malo cimeta. Naredimo testo in ga gnetemo četrt ure. Testo razvaljamo, s tortnim obodom izrežemo kolobar in ga položimo v dobro namazan tortni model. Iz ostankov naredimo mrežico, med njo pa položimo kupčke dobre marmelade. Torto pečemo v ne prevroči pečici približno tričetrt ure in pečeno posipamo s sladkorjem.

Večerja: Kuhana govedina v solati, mrežasta torta, čaj.

Kosilo in večerja staneta skupaj 660 din.

PONEDELJEK

Kosilo: Krompirjeva juha s korenjem, cmoki in kompot iz suhega sadja.

Juha: 6 debelih krompirjev olupimo, zrežemo na kocke in ga skuhamo v 2 litrih slane vode. Dodamo narezan korenček in nazadnje še svetlo prežganje. Juho izboljšamo z žlico smetane.

Cmoki: 10 krompirjev skuhamo in pretlačenim dodamo četrt kg moke, konico pecilnega praška, malo soli in 1 jajce. Naredimo testo, razvaljamo, razrežemo na krpice in na vsako položimo slivo, polovico marelice ali košček trde marmelade. Cmoke kuhamo približno 10 minut v nepokriti posodi. Kuhane polijemo z mrzlo vodo in denemo v kozico z na masti zarumenelimi drobtinicami. Preden cmoke serviramo, jih sladkamo.

Večerja: Štajerski žganci z mlekom.

Žganci: V poldrugi liter slane vode stresemo pol litra polentne ali zmesne moke. Ko voda že nekaj minut vre, vtaknemo v sredino moke kuhalnico. Tako naj vre še 10 do 15 minut. Nato odvišno vodo odlijemo in zmešamo žgance, vodo pa po potrebi še prilivamo. Žgance nadrobimo v skledo in jih zabelimo, po okusu tudi z ocvirki. Zraven serviramo vroče mleko.

Kosilo stane 220 din, večerja 90 din.

R. S.

Zbiramo za vas

ZBIRAJTE ZA NAS

Majhnih koščkov mesa, ki jih nameravate peči, nikar ne solite prehitro, ker se sicer preveč napijejo vode in se v tej vodi bolj kuhajo kot pečejo. Jetra je treba posoliti šele, ko so že pečena, sicer postanejo preveč trda.

•

Gumijastih čevljev ne smete mazati s kremo za čevlje, treba jih je le zbrisati z mrzlo vodo, jih drgniti do suhega in nato vdrgniti vanje kapljico olja.

•

Če postane kis moten, je treba vanj po kapljicah vliti malo mleka (na liter kisa približno dve žlici mleka) in pustiti steklenico kak dan stati. Tako se goščoba vsede na dno steklenice in kis je spet čist.

•

Testo za rezance boste lepše razvlekle, če boste beljak, ki ga zanj uporabljate, steple v sneg.

•

Zamašek ne obtiči v steklenici z lepilom, če ga namažemo z oljem.

•

Belo perilo kakšno uro pred likanjem navlažimo z vodo, v kateri smo raztopili nekaj žlička škroba, nato pa posamezne kose trdno zvijemo. Tako škrobljeno perilo z lahkoto likamo.

•

Majhne luknjice v pohištvu, ki jih pustijo žeblji ali vijaki, zakrijemo, če jih zamažemo z mešanico žagovine in lepila, ki ju zmešamo v gosto kašo. Premazane luknjice potem še premažemo s pohištveno polituro.

DRUGI DAN PLANIŠKIH POLETOV

Planica ima nov rekord 124 m

Včeraj ga je dosegel Recknagel (Vzhodna Nemčija)

Planica, 9. marca. V Planici je bil danes lep in velik dan. Devetnajstletni Nemec Helmuth Recknagel je na njeni veliki skakalnici poletel s smučmi 124 m in tako dosegel nov rekord. Prejšnjega — 120 m — je imel devet let Švicar Tschanen. To daljavo je Recknagel dosegel včeraj pri poskusnih poletih, danes pa je bil začetek dvodnevnega tekmovanja v poletih. Startalo je 32 tekmovalcev, izmed teh po štirje skakalci iz Vzhodne in Zahodne Nemčije, trije Finci, pet Avstrijcev, trije Poljaki, trije Čehi, en Francoz in devet Jugoslovanov, med njimi tudi Zidar. Na današnji tekmi je zmagal Recknagel, kot je bilo pričakovati, Jugoslovan Langus pa je dosegel šesto mesto. To je v konkurenci elitnih skakalcev zelo lep uspeh, ki pa bi bil lahko še večji, če ne bi bilo majhnega nesporazuma.

Langus je danes spet skočil prvi, čeprav je imel startno številko 26. Vsi so mislili, da je to otvoritveni skok, ki ga je opravil tudi včeraj. »Tudi jaz sem bil o tem prepričan,« je po tekmovanju v Domu Janeza Porente izjavil Langus, potem ko smo ga vprašali, zakaj je bil med tekmovanjem tako razburjen. »Tik pred tekmo so me poklicali, naj izvedem prvi skok. Ubogal sem, čeprav se mi ni zdelo prav, da me o tem niso obvestili prej. Hitel sem na vzletišče in se spustil. Tako sem skočil, ne da bi se naprezal, le 98 m. Ko je glede na startno številko prišla vrsta name, so me, ko sem se hotel spustiti, zadržali, češ da sem že skočil. To me je zelo prizadelo, ker bi prav gotovo skočil čez 100 m. Včeraj sem bil po dolžini skokov v prvi seriji na drugem, danes pa šele na 11. mestu. Res je, da je pet skokov precej, toda zakaj si potem niso izbrali za predskakalca koga drugega,« je ogrčeno pojasnil Langus.

Prvi, ki je danes skočil 100 m, je bil Avstrijec Müller, za njim Leodolter 102,5, Lesser 106,5, Glass 102,5, Egger 103,5, Finec Tirkonnen v zelo lepem slogu 100, Poljak Anderzej Gasienica je presenetil s 107.5 m, Finec Kirjonen je v najlepšem poletu dneva pristal na 109,5 m, Nemec Bleier je dal s 104,5 m dolgim skokom vedeti, da bo treba nanj resno računati. Dlje kot včeraj Langus v prvi seriji pa sta skočila tudi Avstrijca Steinegger in Habersatter, potem Poljak Tajner, ki pa je padel (101,5 m). Kot predzadnji je skočil Recknagel.

Odlično se je spustil po vzletišču. Platnenj zastori, ki ga varujejo pred soncem, zlasti pa pred vetrom, so mirno visel. Sonce je bilo za oblaki, kot večidel tekme. Recknagel se je pognal pod nebo z naprej iztegnjenimi rokami, smuči je imel nagnjene močno navzgor. Mislili smo, da bo pristal pri okrog 110 m, toda fenomenalni skakalec je roke še malo iztegnil, se močno sprožil naprej, kot da bi hotel zagrabiti nekaj težko dosegljivega — in tako je poletel še nekoliko dlje. Sedemtisočglava množica je kriknila kot iz enega grla. Ne zaman. Izmerili so 124 m — nov rekord skakalnice.

Skočil je še Zidar, ki zaradi poškodbe na prsih ves teden ni mogel skakati. Tudi danes ga je motila močno odrgnjena koža. Navzlic temu je z dokaj lepim 98 m dolgim skokom navdušil občinstvo.

Tik pred zaključkom redakcije smo prejeli iz Planice vest, da je sodniška komisija podaljšala dolžino skokov v drugi, tretji in četrti seriji za pol metra (ker je bila skrajšana miza), prav tako pa se tudi uradni rezultati razlikujejo od neuradnih. Vrstni red po prvem dnevu je torej takle: Recknagel 230 točk, Tirkkonen 223, Kirjonen 216,6, Bleier 209,2, Glass 209,1, Langus 205,1, Lesser 204,3, Teiner 198, Eger 197,9, Zidar in Steinegger 197 itd.

Prva serija skokov je bila končana. Sodnik in ostali funkcionarji so se posvetovali: po pravilih FIS na tej skakalnici glede na njeno kritično točko niso dovoljeni skoki čez 120 m. Napovedovalec je javil, da bodo skakali v naslednjih serijah z dva metra krajšim zaletom. V prvi seriji so startali z najnižjim zaletom. Potem so se odločili, da bodo raje skrajšali mizo za pol metra. Videli smo ing. Bloudka, hudo se je jezil. Toda Janez Polda, šef odskočišča, je že imel lopato v rokah in odmetaval z mize velike grude snega. Most je bil krajši in temu ustrezno tudi skoki.

Med skakalci verjetno ni bilo nobenega, ki bi se tega veselil. Po končani tekmi nam je na poti domov odlični vzhodnonemški skakalec Harry Glass dejal: »Močno sem želel skočiti 120 m. Iz drugega zaleta bi se meni in še marsikomu to posrečilo. Tako pa iz tega ne bo nič. Recknagel, ta skakalni fenomen, ki je 10 kg težji od mene (ima 70 kg), pa bi se z drugega zaleta pognal čez 130 m. Tekmovanje bi bilo še zanimivejše, če bi mi ostali skakalci skakali z drugega. Recknagel pa s prvega zaleta. Tako bi se število poletov okrog 120 m povečalo.«

Medtem ko je v prvi seriji skočilo 14 skakalcev čez 100 m, pa jih je v drugi le osem, v tretji šest, v četrti pa, ko so se skakalci že nekoliko privadili krajšega mostu, spet devet. Tudi nasploh so bili skoki v četrti seriji spet daljši kot v drugi in tretji seriji. Prav iz tega, da je Langus v teh serijah skočil dlje kot s prvotnega mostu v prvi seriji, je razvidno da so ga pri tem skoku oškodovali. Tudi Recknagel je bil v drugi in tretji seriji za devet metrov krajši, v četrti pa se je spet pognal čez 120 m, in sicer je to znamko prekoračil za 1.5 metra.

D. Kuret

Miro Oman hitro napreduje

REZULTATI PRVEGA DNE POLETOV

Recknagel (VN) 229,7 (skoka 124 in 121,5 m), Tirkkonen (F) 221,2 (113,5 in 118,5), Kirjonen (F) 213,6 (109,5 in 107), Bleier (ZN) 205,9 (107,5 in 106,5), Glass (VN) 204,4 (103 in 104), Langus (J) 203,3 (101,5 in 101,5), Lesser (VN) 202,0 (106,5 in 101,5), Steinegger (A) 197,3 (100 in 103), Habersatter (A) 196,6 (101,5 in 97), Egger (A) 196,3 (103,5 in 98), Tajner (P) 196,2 (101,5 in 101), A. Gasienica (P) 195,5 (107,5 in 102,5), Bolkart (ZN) 194,7 (102,5 in 97,5), Müller (A) 192,0 (100 in 100), Zidar (J) 191,6 (98 in 98) itd.

Najboljši skoki ostalih naših skakalcev: Oman 87,5 m, Franko 89, Korenčan 88,5, Rojina 89,5, Gorišek 89,5, Rogelj 86, Krznarič 86.

RAZVOJ REKORDA V PLANICI

92 m Ruud leta 1934
95 m Andersen leta 1935
101 m Bradl leta 1936
107 m Bradl leta 1938
118 m Göring leta 1941
120 m Tschanen leta 1948
120 m Recknagel leta 1957
124 m Recknagel leta 1957.

Naši portreti

JOŽETA ZIDAR *in* LANGUS

Čudno naključje je hotelo, da imata najboljša jugoslovanska skakalca, Zidar in Langus, zelo podobne življenjepisne podatke. Oba sta Jožeta, oba z Jesenic, oba strugarja, oba stara 30 let, oba poročena in oba odlična tekmovalca ter prijatelja.

Poiskali smo ju v Porentovem domu, kjer stanujeta oba v sobi 14. Trenutno boljši Langus ni bil razpoložen. Opehali so ga za skok v konkurenci, ker so mu šteli skok, ki ga je napravil kot predvozač. »Začel sem skakati 19 let star. Prej sem igral nogomet. Moj največji uspeh je drugo mesto v Garmisch - Partenkirchenu leta 1951. Najdlje sem skočil 113 m.« »Pa nam povej še kaj zanimivega iz svojega življenja.« »Kaj naj bi vam govoril. Jeseni sem se z avtomobilom in ženo zvrnil v graben.« »In jutri.« Zadovoljen bom, če se bom obdržal na današnjem šestem mestu.«

Tudi drugi Jože — Zidar — je imel svoje skrbi. Nedavno je bil poškodovan in je danes šele prvič skakal na veliki skakalnici. Pokazal nam je praske na prsih in na desni nogi. Noga je bila otekla.

»Ne morem se sprostiti. Kadar se stegnem, me zboli. Sicer pa ni nič nudega. Jutri hočem skočiti dlje.« »Kako si dosegel, da si dvakrat osvojil državno prvenstvo?« »Začel sem skakati že kot otrok. Med vojno sem bil v zmajni, potem pa sem se vrnil na skakalnico leta 1950. Tisto leto sem v Planici skočil 100 m. Svoj rekord sem izboljšal v Obersdorfu na 113 m. Dobro mi je šlo tudi na olimpiadi v Cortini, ne toliko zato, ker sem bil 22., ampak zato, ker nisem mnogo zaostal za prvim.«

- *Poslovili smo se od naših najboljših skakalcev in ju pustili, da se v miru pripravljata na finale poletov v Planici.*
- *Nič rekorderskega nismo odkrili. Presenetila sta nas s skromnostjo, prijaznostjo in prisrčnostjo. Zato smo jima še bolj od srca želeli, da bi dosegla čimboljši uspeh na letošnjem tekmovanju.*

Več stez kot klubov

Atleti čakajo na skupščino Atletske zveze Jugoslavije, ki bo 17. marca, z dvema pomembnima ugotovitvama. Atletika je izmed vseh naših športnih panog edina, ki ima več stez kot klubov, in edina, ki je v minulem letu z razliko od ostalih športnih panog precej napredovala. Skoraj vse ostale športne panoge so namreč lani več ali manj stagnirale.

Sedaj je pri nas v Jugoslaviji 115 atletskih stez in le 105 atletskih klubov, ki imajo okrog 6600 aktivnih članov. Prav zaradi tega bo v prihodnje glavna naloga atletskih organizacij, da pomnožijo svoje vrste in pomagajo pri ustanavljanju novih klubov. V tem pogledu bodo deležni največje pozornosti šole in društva »Partizan«. Lanske delavske in srednješolske igre ter nastopi društev »Partizan« so pokazali, da je za atletiko med našo mladino precej zanimanja. Podatki namreč govorijo, da se ukvarja z atletiko mimo registriranega članstva še okrog 200.000 mladincev in mladink.

Po statističnih podatkih je jugoslovanska atletika po tempu razvoja na drugem mestu v Evropi v letu 1956. Pred Jugoslavijo je na prvem mestu Vzhodna Nemčija. Ta ugotovitev pa še ne pomeni, da so naši vrhunski atleti že dosegli vrh evropske ravni in tisto mesto, ki si ga želimo. Napredek razvoja atletike pri nas mora biti še hitrejši, če hočemo stopiti v vrste vodečih sil starega kontinenta, ker je bil naš start precej slabši kot start ostalih. Prav zaradi tega bo na skupščini Atletske zveze Jugoslavije največ govora o nadaljnjem delu za napredek atletike pri nas.

-č.

PRVENSTVO MLADINCEV ALPSKIH DRŽAV NA JAHORINI

Številna presenečenja

Jahorina, 9. marca Danes se je na Jahorini začelo III. prvenstvo mladincev alpskih držav v smučanju. Sodelujejo mladi tekmovalci iz Francije, Italije, Avstrije, Zahodne Nemčije, Poljske, Romunije in Jugoslavije.

Danes so v zelo lepem vremenu in pri odličnih snežnih pogojih starejši mladinci (od 16 do 18 let) vozili smuk, mlajši (od 14 do 16 let) pa veleslalom. Proga za smuk je bila dolga 1800 m z višinsko razliko 450 m, za veleslalom pa 2100 m. višinska razlika 450 m in 54 vratic.

Presenečenje predstavljajo današnji zmagovalci, ker so vsi računali, da si bodo Avstrijci zanesljivo med seboj razdelili prva mesta. Avstrijci pa so tekmovali le v smuku in je nijhov najboljši predstavnik zasedel šele četrto mesto. V smuku je zmagal Francoz Georges Duvillard, brat znanega smučarja Duvillarda. Odlično so se uvrstili tudi italijanski mladinci, medtem ko sta jugoslovanska predstavnika zasedla šele 14. oziroma 18. mesto med 30 tekmovalci.

V veleslalomu sta prijetno presenetila mlada Romuna, ki sta osvojila prvi mesti, vendar se njun plasma ne bo računal za pokal, ker sta skupaj s poljskimi mladinci na prvenstvu le kot gosta.

Rezultati — smuk: Duvillard (F) 1:22,3, Ghedina (I) 2:22,9, Gartner (I) 1:23,6, Nennig (A) 1:25,0. Najboljši Poljak Piesch je bil 10., Romun Hanich 13., Jugoslovani pa: Lebe 14. (1:31,7), Gorjan 21., Ivartnik 22. in Modrič 23.

Veleslalom: Clincin (R) 2:23,7, Tarabas (R) 2:25,1, Senoner (I) 2:26,4, Bogner (Z.N.) 2:28,1. Jugoslovani Detiček, Lebe in Zajc so se uvrstili na deveto, deseto oziroma enajsto mesto. Startalo je skupaj 12 tekmovalcev.

Jutri zjutraj se bo tekmovanje nadaljevalo s slalomom.

Danes »Ljubljana« : Grafičar

Danes popoldne ob 15.30 uri bo na stadionu »Ljubljane« v Šiški prvenstvena nogometna tekma I. cone med zagrebškim Grafičarjem in »Ljubljano«. Predtekma ob 13.45: Rudar (Kočevje) : »Ljubljana« B.

V četrtek pa bo na stadionu »Ljubljane« prvenstvena tekma za pokal železničarjev med subotiškim Spartakom in »Ljubljano«.

Obakrat bo vozil od 14. ure dalje avtobus od Evrope do Stadiona.

SVETOVNO NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO V STOCKHOLMU

Z Madžari smo izgubili

Stockholm, 9. marca. (Od našega posebnega dopisnika.) Nad 4000 gledalcev je z velikim zanimanjem gledalo srečanje angleške in jugoslovanske reprezentance. Jugoslovanska reprezentanca, v kateri so grali Vogrinc, Harangozo in Dolinar, je včeraj dosegla eno svojih najlepših zmag. Angleži (Bergman, Leach, Kennedy) so morali kloniti z 2:5. Zmaga naših namiznoteniških igralcev ni bila tako rekoč niti za trenutek ogrožena.

V prvem srečanju je Vogrinc premagal bivšega svetovnega prvaka Bergmana z 2:1 (5:21, 20:19 in 11:6 na čas). V drugem srečanju je v najbolj razburljivi igri Vilim Harangozo premagal prav tako bivšega svetovnega prvaka Leacha z 2:1 (21:18, 16:21, 22:20). Kako ostra in zanimiva je bila borba, je moč videti tudi iz tega, da je Harangozo vodil v drugem nizu, ki ga je Leach dobil z 21:16, s 16:10. V zadnjem nizu pa je bil Leach stalno v vodstvu do 20:18. Tedaj je Harangozo z izredno obrambo in protinapadi najprej izenačil, nato pa še zmagal z 22:20.

Takoj nato so Angleži izenačili. Dolinar je izgubil s Kennedyjem v dveh nizih, nato pa Leach z izvrstno igro utrujenega Vogrinca prav tako z 2:0.

V peti igri se je Dolinar oddolžil za poraz in premagal Bergmana z 2:0. V zadnjih dveh srečanjih je Harangozo gladko premagal Kennedyja z 2:0, Dolinar pa Leacha prav tako z 2:0. Gledalci, ki so do zadnjega udarca ostali na svojih sedežih, so z navdušenim aplavzom pozdravili zmago jugoslovanske reprezentance. Le-to čaka še težko srečanje z Madžarsko. V kolikor bodo naši igralci zmagali tudi proti Madžarom, bodo kot zmagovalec četrte skupine prišli v finale. Trenutno v tej skupini vodi Madžarska s štirimi dobljenimi dvoboji pred Jugoslavijo z istim številom točk, vendar nekaj slabšo razliko v igrah. Madžari imajo še težka dvoboja, in sicer z nami ter z Angleži.

Madžarska — Jugoslavija 5:3 (Sido — Dolinar 2:0, Berczik — Vogrinc 2:0, Gyetvay — Harangozo 1:2, Berczik — Dolinar 2:0, Sido — Harangozo 0:2, Gyetvay — Vogrinc 0:2, Berczik — Harangozo 2:1 — 15:9, 10:14 na čas, 21:13, Gyetvay — Dolinar 2:0).

Večina švedskih jutranjikov v svojih poročilih s svetovnega prvenstva poudarja prepričljivo zmago Jugoslovanov nad Angleži. »Jugoslovani so bili pravi virtuozi za zeleno mizo,« piše »Stockholem Tidningen«. »Navdušili so s svojo borbenostjo in preciznostjo ter imajo po sinočnji zmagi lepe obete za finale.« Švedski časniki prav tako poudarjajo, da so bili vsi trije jugoslovanski reprezentanti junaki večera.

Naša moška reprezentanca igra danes popoldne z Madžarsko.

Jugoslavija: Harangozo, Dolinar, Vogrinc.

Madžarska: Berczik, Sido, Gyetvay.

Naša ženska reprezentanca je premagala Finsko s 3:0. S tem so se ji precej zvišali upi za vstop med 10 najboljših ženskih namiznoteniških reprezentanc na svetu.

B. Popović

Brzojavke

● CHAMONIX, 9. marca. (DPA) — Na mednarodnem smučarskem tekmovanju za Alberg-Kandahar pokal je prvo mesto v smuku osvojil Avstrijec Schranz, ki je 3250 metrov dolgo progo z višinsko razliko 900 metrov prevozil v času 2:36,2. Drugi je bil Francoz Bozon 2:37,8, tretji Avstrijec Leitner 2:38,0 itd. Proga je bila zelo težka. Startalo je 61 smučarjev, na cilj pa jih je privozilo le 48.

● KARTUM, 9. marca (AP. — V kvalifikacijski tekmi za svetovno nogometno prvenstvo je Sudan premagal Sirijo z 1:0 (0:0).

● KINGSTON, 9. marca (AP) V finalu teniškga prvenstva v Kingstonu je zmagal Avstrijev Mervyn Rose, ki je v finalu premagal Dona Candyja z 2:6, 9:7, 6:2.

● MELBOURNE, 9. marca. (DPA) — Mladi avstralski atlet Herb Elliot je pretekel v Melbournu eno miljo v času 4:00,4 minute. Za Elliota, ki ima le 19 let, sodijo strokovnjaki, da bo kmalu lahko pretekel miljo boljše kot njegov rojak Johny Landy, ki drži z rezultatom 3:58,0 minute svetovni rekord.

● SARAJEVO, 9. marca Tehrida Čerimagić je dosegla nov republiški in državni rekord v skoku s padalom na določen cilj iz višine 600 m. Čerimagićeva je uspela skočiti povprečno 4,16 m od določenega cilja.

ZAČETEK POMLADANSKEGA DELA I. CONE

»Ljubljana« doma, Odred v Karlovcu

Danes se bo nadaljevalo prvenstvo nogometnih enajstoric v I. conski ligi.

Odred in »Ljubljana« igrata v prvem kolu s Turbino, oziroma z Grafičarjem, ki sta jima v jesenskem delu tekmovanja odvzela skupaj 5 točk od 8 možnih. Ali se bosta Odred in »Ljubljana« oddolžila za izgubljene točke, bomo zvedeli že danes zvečer.

V zvezi s pripravami za start v pomladanskem delu prvenstva smo obiskali Odred in »Ljubljano« ter zastavili nekaj vprašanj pristojnim odbornikom, ki so odgovorili takole:

Prof. Kompare, tehnični vodja Odreda: »Zaradi ugodnega vremena smo šli iz dvorane na igrišče pravočasno. Presenetil nas je tudi predčasen začetek prvenstva, ki je bil prvotno določen za 17. marec. V teku priprav smo odigrali tudi nekaj prijateljskih tekem, ki pa so nas stale nekaj resnih poškodb igralcev, tako da nismo na nobeni tekmi nastopili v popolni postavi. Pri nekaterih igralcih je čutiti nezadostno kondicijo, ker so bili neresni na treningih. Zabeležili smo tudi nekaj primerov nediscipline med igralci. Edina novost, ki smo jo uvajali v igro naših igralcev, je večja ostrina in borbenost v teku tekme. Koliko pa smo v tem uspeli, bodo pokazale prve prvenstvene tekme. Upamo, da bomo imeli več uspeha kot v jesenskem delu.«

- Verjetno nezadovoljen s potekom priprav, ki se zaradi objektivnih in subjektivnih težav niso uresničevale po določenem načrtu, trener Brozović ni hotel dati nobene izjave.

Jakše, tehnični vodja »Ljubljane«: »Moštvo smo začeli pravočasno pripravljati. Vadbe so se stopnjevale po intenzivnosti. Odigrali smo skupaj osem lažjih in težjih prijateljskih tekem. V teku priprav so nekateri igralci pokazali precej neresnosti, imamo tudi precej poškodovanih igralcev, kar pa je prispevalo, da priprave niso potekale v redu. Zadnji tekmi (Železničar 0:5 in Zenica 1:5) ne moremo jemati kot merilo o pripravljenosti moštva glede na to, da smo ti tekmi igrali tik pred prvenstvom in z zelo ostrimi nasprotniki. Prva tekma bo pokazala, koliko so igralci pripravljeni, od njih pa je predvsem odvisno, s kakšno zagrizenostjo se bodo spustili v naporno borbo. Vodstvo kluba, prav tako tudi športna javnost, pričakuje od naših igralcev borbenost na tekmah in uspehi ne bodo izostali.«

Čebohin, trener »Ljubljane«: »Imamo malo enakovrednih igralcev, posamezni igralci nimajo dosti kondicije, zadnje prijateljske tekme pa so pokazale nekaj bistvenih pomanjkljivosti v moštvu kot celoti (premalo ostrine, premalo zagrizenosti), kar pa bomo skušali odpraviti na sestankih in preostalih treningih. Na zadnjih tekmah smo imeli dobro šolo, kako je treba pravilno igrati nogomet (dinamika, ostrina, preciznost v podajanju in streljanju, seveda vse brez nepotrebnega zadrževanja žoge in preigravanja). Nerad prognoziram, upam pa, da se bodo fantje »zbudili« in pokazali vsaj tisto, kar znajo in zmorejo, kar pa bo dovolj za večji uspeh v pomladanskem delu prvenstva.«

● PARIZ, 9. marca. (AFP) Nacionalni svet francoske nogometne zveze je na svojem sestanku odobril določene spremembe v splošnem pravilniku. Tako pravilnik predvideva, da nogometaš-amater ne sme stanovati dlje kot 100 m od igrišča svojega kluba. Francoski »Figaro« komentira ta sklep in tudi pove, da so nekateri delegati nacionalnega sveta prišli v Pariz — celo iz Severne Afrike.

»SATURNUS«
TOVARNA KOVINSKE EMBALAŽE
LJUBLJANA — Ob železnici 16
razpisuje naslednja delovna mesta za;

1. strojnega inženirja
za vodstvo konstrukcijskega oddelka in pripravo proizvodnje

2. dva strojna tehnika
ALI ELEKTROTEHNIKA — absolventa srednje tehnične šole ali z ustrezno podobno strokovno izobrazbo za delovni mesti normirca in zaščitnega tehnika

Reflektanti na gornja delovna mesta naj pošljejo pismene ponudbe z navedbo strokovne izobrazbe, dosedanje prakse in osebnih podatkov na upravo podjetja.

3. obratnega električarja
absolventa delovodske šole

4. izučenega avtoličarja
za vodstvo oddelka za brizgano barvanje

Reflektanti za delovni mesti pod 3. in 4. naj se osebno javijo na upravi podjetja.

Nastop za vsa navedena delovna mesta je možen takoj. Plača po tarifnem pravilniku.

679

Uprava podjetja »INDUPLATI« — JARŠE
p. DOMŽALE
razpisuje delovno mesto za

varnostnega tehnika

V poštev pridejo strojni ali tudi tekstilni tehniki, ki imajo veselje do varnostne službe.
Nastop službe takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku (do 20.000 din).
Ponudbe pošljite na upravo podjetja »INDUPLATI«, JARŠE, p. Domžale.

697

Odrežite in nam pošljite

Uprava

Znamka za 10 din

»LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana
Kopitarjeva ulica 2
Poštni predal 42

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
za nujne primere od 9. do 16. marca: nočna od 20—7, ob nedeljah in praznikih ves dan.

Zdravstveni dom Center: dr. Marjan Jerše, tel. 30-580, Trubarjeva 21, dr. Albert Trtnik, tel. 20-456, Cankarjeva 9-I.

Zdravstveni dom Bežigrad: dr. Miloš Šetina, tel. 31-286, ZD Bežigrad, Lavričeva 5, v odsotnosti zdravnika klicati telefon 30-800.

Zdravstveni dom Šiška: dr. Mihael Sajevic, tel. 21-131, Černetova 31.

Zdravstveni dom Vič: dr. Stane Grapar, tel. 23-372, Kogejeva 5, v odsotnosti zdravnika klicati tel. 20-294, 21-494, nedeljska dežurna od 8—14.

Zdravstveni dom Rudnik: dr. Miran Mal, tel. 22-684, Wolfova ul. 5, v odsotnosti zdravnika klicati tel. LM št. 20-500.

Zdravstveni dom Šentvid: tel. 731 in 741.

Zdravstveni dom Moste, dnevna: dr. Helena Trobec, Krekova ulica 5, telefon 31-359. Nočna: dr. Zlata Juvan, Krekova ul. 5, telefon 31-359. V odsotnosti zdravnika kličite tel. LM št. 30-300.

Pediatrična zdravniška dežurna služba za obisk otrok na domu: telefon št. 32-722, Ulica stare pravde 2.

TURISTIČNO DRUŠTVO LJUBLJANA
objavlja program ogledov kulturnozgodovinskih in drugih turističnih zanimivosti v letu 1957

I. popoldanski ogledi: 1. Ljubljana (dvakrat); 2. Polhov gradec (enkrat).

II. celodnevni ogledi: 3. Kranj—Radovljica—Kropa; 4. Gosteče—Škofja Loka—Crngrob; 5. Kamnik—Stranje—Kamniška Bistrica; 6. Moravška dolina; 7. Gornji grad—Solčava; 8. Št. Peter v Sav. dolini—Celje; 9 Dornava—Borl—Štatenberg; 10. Novo mesto—Otočec; 11 Nova Štifta—Ribnica—Kočevje; 12. Dolina Krke; 13. Slovenska obala (Socerb, Koper, Izola, Piran).

Začetek ogledov konec aprila, prekinitev od srede julija do konca avgusta, nadaljevanje do konca septembra. — Prijave sprejema pisarna Turističnega društva, Ljubljana, Cankarjeva cesta 1-II. vsak dan od 10—12. Udeleženci plačajo prevozne stroške sami.

Vpisovanje otrok v I. razred osnovne šole Sp. Šiška za šolsko leto 1957-58 bo v torek, sredo in četrtek, 12., 13. in 14. marca, vsak dan od 8—12 in od 15—17. Pri vpisu naj starši-skrbniki predlože otrokov rojstni list in vsa potrdila o cepljenju proti nalezljivim boleznim. Pogojno bomo vpisovali tudi otroke, rojene januarja, februarja in marca leta 1951. K vpisu pripeljite s seboj tudi otroke, ki jih nameravate vpisati.

Prof. dr. Jože Rant do 1. aprila ne ordinira.

Avto-moto Trnovo prireja šoferski tečaj za moške in ženske. Prijave se sprejemajo do 15. marca 1957 na Titovi cesti 3 (dvorišče), nasproti bifeja »Rio«. Telefon 22-111.

Društvo prevajalcev Slovenije obvešča svoje člane, da bo redni letni občni zbor v ponedeljek, 18. marca. Dnevni red: predavanje tov. Jožeta Prezlja: Prevajalec in lingvistika; poročilo upravnega odbora; volitve; razno. Občni zbor bo v Klubu kulturnih delavcev, Wolfova 1-III. Začetek ob 17. — Odbor.

Šminke »EVELINE« v 9 najmodernejših barvah — enakovredne najboljšim francoskim — so primerne za vsako priliko in obleko. Poskusite jih na vzorcih v drogerijah in Na-Ma v Ljubljani, Mariboru in Kranju.

Za čiščenje mastnih madežev dobiš v vseh trgovinah, kjer kupuješ milo, tudi preparat FLEX. Nobenemu gospodinjstvu ne sme manjkati FLEX.

Čudovito izgledaš. Tako mladosten in svež obraz imaš danes. Take opazke boš žela, če si boš napravila masko TEINT BELL.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi mojega sina in brata

ALBERTO ŽENKO

se vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, prav prisrčno zahvaljujemo, posebno tov. zdravnikom za njih trud, godbi LM, obema govornikoma, kakor tudi vsem darovalcem vencev. Vsem še enkrat najprisrčnejša zahvala.

Žalujoča mati, bratje in sestri in družina Miakar.

DNEVNE NOVICE

Čestitka

Za inženirja arhitekture je diplomirala Sonja Prijatelj iz Novega mesta. Čestitamo kolegi.

Inštitut za javno upravo sporoča, da se bo začel tečaj o glavnih vprašanjih splošnega upravnega postopka v ponedeljek, dne 11. marca ob 17. Trajal bo vključno do 15. marca dnevno od 17—19. Zaradi izredno velikega števila prijavljencev bodo predavanja namesto v zborični dvorani v fizikalni predavalnici (Univerza, visoko pritličje, vhod iz Gosposke ulice).

Zahvaljujem se ženama Meti Topolovčevi in Milici Ahčinovi iz Korytkove ulice v Ljubljani za postrežbo v moji težki bolezni. Marija Klinc, Korytkova 22.

RAZPIS

Uprava za ceste LRS, Ljubljana, razpisuje na podlagi člena 154. in 155. uredbe o izvrševanju proračunov in računovodstvenem poslovanju državnih organov in zavodov (Ur. list FLRJ št. 35-379-55) in člena 3. točka 18 uredbe o ureditvi javne cestne službe v LRS (Ur. list. LRS št. 41-133-53) javno prodajo gradbenega materiala opuščenega lesnega Kapucinskega mostu čez Savinjo v Celju (km 0,921 ceste II-330).

Izklicna cena znaša 4,136.200 din.

Naprodaj je kompletna mostna konstrukcija brez obalnih betonskih opornikov, kakor stoji in leži.

Javna prodajna obravnava bo v ponedeljek, dne 18. marca 1957 ob 10 dop. v pisarni Uprave za ceste LRS, Tehnična sekcija, Celje, Lava št. 42.

V primeru, da se prodajne obravnave ne bodo udeležili vsaj trije ponudniki ali pa z nepovoljnimi ponudbami, bo ponovna prodajna obravnava isti dan in v istih prostorih ob 11 ne glede na število ponudnikov.

Interesentom so pri Upravi za ceste LRS, Ljubljana, Beethovnova 10, pritličje, desno, na razpolago podrobni pogoji, gradbeno dovoljenje in ostali podatki.

Uprava za ceste LRS,
Ljubljana, Beethovnova 10.

KONCERTI

Jutri, 11. marca, izredni koncert Glasbene matice in Slovenske filharmonije. Pevski zbor Glasbene matice in orkester Slovenske filharmonije izvajata s sodelovanjem solistov Janeza Lipuščka, Gašperja Dermote, Zdravka Kovača, Danila Merlaka ter recitatorja Jožeta Tirana opero množic Matije Bravničarja »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Vstopnice pri blagajni Slovenske filharmonije.

Hilda Horak-Časova koncertira v torek, 12. marca, za beli abonma. Na sporedu sonate Haydna, Brahmsa, Škerjanca in Chopina. Vstopnice v Filharmoniji.

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki bo dne 12. marca ob 18 v dvorani SAZU, Novi trg 3-I. Predaval bo profesor dunajske univerze dr. Heinrich Felix Schmid. Tema: Nadaljevanje in obnova antičnih uredb v srednjeveških mestih.

Prirodoslovno društvo v Ljubljani vabi na poljudnoznanstveno predavanje prof. dr. ing. Dušana Lasiča: Kako izdelamo elektronko. Predavanje, ki bo spremljano s poskusi in diapozitivi, bo v torek, 12. marca ob 20 v prirodoslovni predavalnici na univerzi, vhod iz Gosposke ulice.

Društvo visokošolskih profesorjev in znanstvenih delavcev v Ljubljani vabi svoje člane na predavanje, ki ga bo imel v ponedeljek, dne 11. marca ob 20 v prostorih Kluba kulturnih delavcev v Wolfovi ulici 1-III. profesor agronomske fakultete ing. Rainer Franjo o temi: »Prostorna projekcija kot moderno učilo« z demonstracijami tridimenzionalne projekcije v barvah.

Geografsko društvo Slovenije vabi na predavanje univ. prof. dr. S. Ilešiča o poti po Belgiji, ki bo v sredo, dne 13. marca ob 20 v balkonski dvorani ljubljanske univerze.

GOSPODINJE! Ljudska univerza v Ljubljani in Zavod za napredek gospodinjstva prirejata ciklus predavanj »Dom in gospodinjstvo«. V četrtek, 14. marca 1957 bo predavala tovarišica Grum Andreja: »Nekatere izboljšave pri gospodinjskem delu« (s skioptičnimi slikami). Predavanje bo ob 20. uri v dvorani Prirodoslovno-matematične fakultete, vhod iz Gosposke ulice.

Z BLEDA

Ameriški barvni film: »Ona je vedela, kaj hoče«. Predstave ob 14, 16, 18 in 20. V glavni vlogi Dick Powel in Debbie Reynolds ter Ann Francis.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 10. marca ob 15: Molière: »Šola za može«, »Izsiljena ženitev«. Izven in za podeželje;
ob 20: Brecht: »Kavkaški krog s kredo«. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 11. marca: Zaprto.

OPERA

Nedelja, 10. marca ob 19.30: Verdi: »Traviata«. Gostuje sopranistka Ondina Otta. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 11. marca: Zaprto.

Obveščamo ljubljanske obiskovalce opernih in dramskih predstav, da je z današnjim dnem ukinjeno rezerviranje vstopnic. Podeželski obiskovalci pa bodo za predstave »izven in za podeželje« še nadalje imeli možnost vnaprejšnje zagotovitve vstopnic, in to na pismeno naročilo sindikalnih podružnic, organizacij in društev za skupine najmanj 10 oseb.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Nedelja, 10. marca ob 15: Cankar-Smerdu: »Martin Kačur«. Izven. — Popoldanska predstava;
ob 20: Sidney Howard: »Pokojni Christopher Bean«. Izven. (Davenport — Arčon).
Torek, 12. marca ob 15.30: A. France: »Crainquebille«. Abonma Torek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom

Nedelja, 10. marca ob 16: Ogrinc: »Kje je meja«, veseloigra. — A. T. Linhart: »Županova Micka«, komedija. Popoldanska predstava. Red Nedelja popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji;
ob 20: L. Bobič: »Družina Blo«, komedija. Večerna predstava. Izven.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon št. 32-860.

Abonente naprošamo, da poravnajo vse zapadle obroke.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE
Ljubljana

Nedelja, 10. marca ob 16: Golia: »Sneguljčica«;
ob 20: Patric: »Vroča kri«.
Predprodaja vstopnic 2 uri pred začetkom predstave in v nedeljo od 10. do 12. ure. Rezerviranje na tel. 23-633.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
Marionete

Levstikov (Šentjakobski) trg 2
Nedelja, 10. marca ob 11: F. Bevk: »Lenuh Poležuh«;
ob 15: Taufer-Novy: »Mojca in živali«.

Ročne lutke
Resljeva cesta 28

Nedelja, 10. marca ob 17: Simončič-Pengov: »Medveda lovimo«.

Prodaja vstopnic za vse predstave od srede dalje (razen nedelje) od 10—12 v upravi, Resljeva cesta 28, tel. 32-020, in pol ure pred vsako predstavo (tudi ob nedeljah) pri gledališki blagajni.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Nedelja, 10. marca ob 16: Armand Salacrou: »Noči jeze«. Izven in za podeželje
Torek, 12. marca ob 16: A. Remec: »Magda«. Zaključena predstava za sindikat tovarne »Iskra«;
ob 20: A. Remec: »Magda«. Red A in izven.
Sreda, 13. marca ob 16: A. Salacrou: »Noči jeze«. Red D in izven.
Petek, 15. marca ob 17: A. Salacrou: »Noči jeze«. Zaključena predstava za gimnazijo Kranj.
Nedelja, 17. marca ob 16: A. Remec: »Magda«. Izven in za podeželje;
ob 20: A. Remec: »Magda«. Za abonma in izven.
Gostovanje v Škofji Loki.

KINO

»STORŽIČ«: Ameriški barvni film: »Sin Ali Babe«. Predstave ob 14, 16, 18 in 20. Danes zadnjikrat.

NAKLO: Ameriški film: »Marty«. Predstavi ob 16 in 19.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo ima na Jesenicah dr. Stanko Rosenstein, Javorniška pot.

Brivsko dežurno službo ima v nedeljo, 10. marca: Anka Urbar, brivski salon, Prešernova cesta.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Nedelja, 10. marca ob 15: Andre Roussin: »Otroci prihajajo«. Gostovanje v Novi Gorici.

KINO

»RADIO«: Francoski film: »Otroci ljubezni«. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matineja francoskega barvnega filma: »Ali Baba in 40 razbojnikov«.

»PLAVŽ«: Ameriški barvni film: »Trobente opoldne«. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10.30 matineja francoskega barvnega filma: »Ali Baba in 40 razbojnikov«.

ŽIROVNICA«: Ameriški film: »Klic divjine«. Predstavi ob 16 in 19.30. — V glavni vlogi Clark Gable in Loretta Young. Danes zadnjikrat.

DOVJE-MOJSTRANA, angl. barv. film: »Svengali«. Predstava ob 19. — V glavni vlogi Donald Wolfitt, Hildegarde Neff in Terence Morgan. Ob 17 francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA

Nedelja, dne 10. marca: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.
Ponedeljek, dne 11. marca: lekarna »Studenci«, Gorkega ulica 18.

KINO

PARTIZAN: Ameriški film: »Jajce in jaz«.
UDARNIK: Ameriški barvni film: »Broadwayska uspavanka«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Nedelja, 10. marca ob 15: Patrick: »Vroča kri«. Znižane cene. Izven;
ob 19: Zaključena predstava za JLA.
Ponedeljek, 11. marca: Zaprto.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE

Nedelja, 10. marca ob 20: F. Roger: »Trije fantje in eno dekle«. Red premierski in izven.
Torek, 12. marca ob 16: F. Roger: »Trije fantje in eno dekle«. Red LMS I.;
ob 20: F. Roger: »Trije fantje in eno dekle«. Red A in izven.
Četrtek, 14. marca ob 16: F. Roger: »Trije fantje in eno dekle«. Red LMS II.;
ob 20: F. Roger: »Trije fantje in eno dekle«. Red B in izven.

KINO

»MESTNI KINO«: Ameriški barvni film: »Velika noč Casanove«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Bob Hope in Joan Fontaine.

IZ MURSKE SOBOTE

»PARK«: Ameriški barvni film: »Črni labod«. Predstave ob 10, 15, 17.30 in 20. V glavni vlogi Tyrone Power in Maureen O'Hara.

VESTI IZ TRBOVELJ

»DELAVSKI DOM«: Ameriški film: »Kapetan Carey«. V glavni vlogi Alan Ladd.

»SVOBODA« — Trbovlje II.: Ruski barvni film: »Prvak sveta«.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 10. marca ob 16: Jerzi Lutowski: Dežurna služba. — Gostovanje v Trbovljah.

IZ ŽALCA

Ital. film: »Atila«. V glavni vlogi Anthony Quinn, Henri Vidal in Sophia Loren.

IZ ROGAŠKE SLATINE

Ameriški barvni film: »Do zadnjega«. V glavni vlogi Richard Widmark. Predstavi ob 16 in 19.

PERSONALNA KOMISIJA
OLO KOČEVJE

razpisuje delovno mesto za

UPRAVNIKA VODNEGA SKLADA

Pogoji: Kmetijski inženir z 2-letno prakso v kmetijstvu ali kmetijski tehnik s 4-letno prakso v kmetijstvu.

Plača in dopolnilna plača po uredbi.

Ponudbe pošljite na Okrajni ljudski odbor Kočevje najkasneje do 20. marca 1957.

680

Pohitite z vpisom v članstvo

Prešernove družbe

Male oglase, osmrtnice in zahvale

za »LJUDSKO PRAVICO« sprejemajo vse pošte v Sloveniji • Poslužujte se PTT uslug!

RADIO LJUBLJANA

Spored za nedeljo, 10. marca

6.00—7.00 Domače pesmi in napevi za prijetno nedeljsko jutro — vmes ob 7.15 Reklame — 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.35 Zabavne melodije — 8.30 Otroška predstava: Harriet Beecher-Stowe: Stric Tom — 9.15 Za ljubitelje slovenskih narodnih pesmi — 9.45 Še pomnite, tovariši . . . Slava Cvetek: Skleda žgancev — 10.15 Prenos reportaže s smuških poletov z velike, 125-metrske skakalnice v Planici — 12.00 Pogovor s poslušalci — 12.10 Opoldanski glasbeni spored — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Za našo vas — 14.00—16.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 16.00 Osvoboditev žene (reportaža) — 16.30 Glasbeni mozaik — 17.30 Radijska igra: Camus: Obsedno stanje (ponovitev) — 18.30 Z lokom po strunah — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Malo od tu in malo od tam — 21.00 Kulturni razgledi — 21.15 Blaž Arnič: Osma simfonija: »Na domači grudi« — 22.15 Novosti iz našega arhiva zabavne glasbe — 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 237,1 m (prenos iz Zagreba).

II. program
za nedeljo, 10. marca 1957

13.10 Promenadni koncert — 14.00 Ljubljanska kronika in obvestila — 14.15 Od melodije do melodije — 15.00 do 15.15 Napoved časa, poročila, vremenska napoved — 15.15—16.00 Pester spored opernih arij — 22.15—23.00 Jazz-cocktail.

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOČEVJE SPOROČA,
DA JE NENADOMA PREMINIL NAŠ DELOVNI TOVARIŠ

Leopold Merčun

NAČELNIK TAJNIŠTVA ZA ŠOLSTVO,
PROSVETO IN KULTURO

OD DRAGEGA POKOJNIKA SE BOMO POSLOVILI V PONEDELJEK, 11. MARCA 1957 OB 9. URI PRED STAVBO OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA V KOČEVJU

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOČEVJE

SPOROČAMO, DA JE UMRL DRAGI TOVARIŠ

Leopold Merčun

UČITELJ IN NAČELNIK TAJNIŠTVA ZA ŠOLSTVO, PROSVETO IN KULTURO — ODLIKOVAN Z MEDALJO ZA HRABROST IN Z REDOM ZASLUGE ZA NAROD

TELO POKOJNIKA LEŽI V SEJNI DVORANI OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA KOČEVJE

SVET ZA ŠOLSTVO
SVET ZA KULTURO IN PROSVETO
SVET ZA TELESNO VZGOJO

UMRL JE DOLGOLETNI PROSVETNI DELAVEC

Leopold Merčun

BIVŠI PREDSEDNIK OKRAJNEGA ODBORA LJUDSKE PROSVETE IN TAJNIK SVETA »SVOBOD« IN PROSVETNIH DRUŠTEV OKRAJA KOČEVJE TER PREDSEDNIK ZVEZE PRIJATELJEV MLADINE OKRAJA KOČEVJE

DRAGEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V BLAGEM SPOMINU

SVET »SVOBOD« IN PROSVETNIH DRUŠTEV OKRAJA KOČEVJE
ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE OKRAJA KOČEVJE

Ob smrti našega dragega, nepozabnega sina in brata

ŠIMETA

izrekamo zahvalo vsem prijateljem in znancem, njegovim šolskim kolegom in mladinski organizaciji TSŠ, ki so mu poklonili toliko cvetja in ga spremili do preranega groba.

ŽALUJOČA DRUŽINA
ING. ARH. GLANZ

Odrežite in nam pošljite

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

_____
Podpis

UPRAVA
SPLOŠNE BOLNIŠNICE
TRBOVLJE

sprejme

kurjača

Pogoj: Izučen ene izmed kovinarskih strok. — Plača po uredbi — dopolnilni dodatek po pravilniku. Nastop službe takoj.

T-39

»KREMENICA«
SEVNICA

sprejme

računovodjo

Pogoj: Srednja strokovna izobrazba in najmanj petletna praksa.

676

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Italijanski barvni film

Giuseppe Verdi

Tednik: »Po vsem svetu«. Predstave ob 16, 18.30 in 21. — Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Pierre Cressoy in Anna Maria Ferrero. Pojo Tito Gobbi, Mario del Monaco in Irene Genne. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

»Na razpotju«

Tednik: Filmske novosti št. 10. Predstave ob 16, 18.30 in 21. — V glavni vlogi Bette Davis in Paul Henreid. Ob 10 matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9—11 in od 14 dalje.

KINO »SLOGA«: Amer. barvni film: »Človek s puško«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Ob 10 matineja amer. barvnega filma: »Kleopatra«. Danes zadnjikrat.

KINO »VIČ«: Amer. barvni film: »Kleopatra«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »SOČA«: Ital. film: »Kruh, ljubezen in fantazija«. Predstave ob 16, 18 in 20.

Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9—11 in od 14 dalje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja jugosl. film: »Čeveljčki na asfaltu«. Predstave danes ob 15, 17 in 19.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Upor na ladji Bounti«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Clark Gable, Charles Laughton in Franchot Tone. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. — Danes zadnjikrat.

KINO »TRIGLAV

Ameriški barvni film

»ŠKANDAL V SCURIJU«

Tednik. V glavni vlogi Greer Garson in Walter Pidgeon. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10—11 in od 15 dalje. Danes zadnjikrat. — Ob 10 otroška predstava: »Sestavljen program IV.«

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški barvni film

»Ukročena trmoglavka«

V glavni vlogi Kathryn Grayson in Howard Keel. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat.

NA RAZPOLAGO JE

lokal v strogem centru Zagreba

7 m širine in globine 13 m, primeren za uveljavljenje vsake tovarne izdelkov za široko potrošnjo ali za stalno industrijsko razstavo. Pismene ponudbe pošljite na OZEHA, ZAGREB, TRG REPUBLIKE 5, pod št. 13126

236

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V KOPRU

razpisuje mesto

računovodje

Prednost imajo kandidati s fakultetno ali popolno srednješolsko izobrazbo. Stanovanje na razpolago.

Plača po uredbi z dopolnilno plačo in položajnim dodatkom.

Ponudbe je treba poslati na upravo zavoda do 20. marca 1957.

UPRAVA

678

POZOR!

Injekcijska brizgalka 6 cilindrov

znamke BOSCH

(ali kakršnekoli druge izdelave)

z naslednjimi tehničnimi podatki tvrdke »Bosch«:

»Bosch« — Germany import — D'Allemagne, št. ser. RVV. 175/375 ZV 687 — nosi elemente 12 mm. leve

Ta brizgalka mora ustrezati motorju znamke »Škoda« s šestimi cilindri, premer cilindra 160 mm s 750 obrati v minuti.

Interesenti naj se s ponudbami javijo Industriji precizne mehanike Beograd — Bulevar revolucije 312 ali na telefon 42-090.

824

DROBNI OGLASI

ZAPOSLITEV

GOSPODINJSKO POMOČNICO, srednjih let, popolnoma zanesljivo, išče mlad zdravniški par z enim otrokom. Naslov v upravi LP. 702 z

KLEPARSKEGA VAJENCA sprejmemo. Interesent mora stanovati v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku LP. 2511 z

NATAKAR, starejši, zanesljiv in spreten, išče zaposlitev v svoji stroki v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Natakar«. 2512 z

ADMINISTRATORKA, z večletno prakso, vešča vseh administracijskih del in stojepisja, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek LP pod geslom »Samostojna«. 2513 z

KNJIGOVODJO-inventarista iščemo. Služba je v Slovenskem Primorju. Interesenti z dovršeno ekonomsko srednjo šolo naj pošljejo pismene ponudbe na oglasni oddelek LP pod geslom »Knjigovodje - V«. 2514 z

MIZARSKEGA DELOVODJO iščemo. Interesenti, ki so mizarski mojstri, naj pošljejo ponudbe na ogl. odd. LP pod »Mizarski del. S«. 2515 z

SKLADIŠČNIKA iščemo. Interesenti naj pošljejo ponudbe na ogl. odd. LP pod »Skladiščnik - S«. 2519 z

TEHNIČNEGA VODJO iščemo. V poštev pridejo tehniki lesne stroke ali mizarski mojstri z delovodsko šolo in prakso na vodilnem mestu. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Teh. vodja - S«. 2522 z

ZDRAVNIKA, sekundarija, iščemo. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek LP pod »Zdrav. Sek. - T«. 2526 z

FAKTURISTINJO, tudi začetnico — sprejme v službo Trg. podjetje »Kmetijski magazin«, Ljubljana, Parmova 33. Prošnje vložite na navedeni naslov do 20. marca 1957. 695 z

RAZPIS. Personalna komisija Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana razpisuje mesto hišnika v zgradbi »Magistrat«, Mestni trg 1. Zaposlitev je s polnim delovnim časom. Stanovanje v hiši. Kolkovane prošnje z življenjepisom vložite do 20. marca 1957 v Uradu tajnika, Mačkova ulica 1, soba št. 13-I. 693 z

ČUVAJ, pošten in vesten, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek LP pod geslom »Čuvaj«. 2510 z

RAČUNOVODJO PODJETJA iščemo. Interesenti z daljšo prakso v samostojnem knjigovodstvu v lesni stroki naj pošljejo ponudbe na oglasni oddelek Ljudske pravice pod geslom »Računovodja - S«. 2525 z

SOBOSLIKARSKEGA vajenca sprejmemo. Interesent mora imeti stanovanje v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. LP. 2527 z

MIZARJA iščemo. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek Ljudske pravice pod geslom »Mizar - S«. 2528 z

RAZPIS. Kmetijska delovna zadruga Zepovci, p. Apače, razpisuje mesto samostojnega knjigovodje. Zaželena nekajletna praksa kmetijskega knjigovodstva. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na naš naslov. 649 z

STAREJŠO ŽENSKO sprejmem k dveletnemu otroku v dopoldanskih urah. Prednost imajo upokojenke. Zglasiti se: Na jami št. 8 (Šiška), stanovanje 7. 698 z

FRIZERSKO POMOČNICO in brivskega pomočnika sprejme brivsko-frizerski salon Sežana. 689 z

VEČ POHIŠTVENIH MIZARJEV, kvalificiranih, sprejme Splošno mizarstvo Zoran Dobrave, državni obrtni mojster, Ljubljana, Ulica Vide Pregarčeve 8 a (ob zadnji tramvajski postaji v Mostah). 687 z

RAZPIS Zdravstveni dom Litija razpisuje mesto stomatologa oziroma dentista z nastopom službe 1. junija 1957. Pravilno kolkovane prošnje naslovite na upravni odbor Zdravstvenega doma, Litija 686 z

RAZPIS. Uprava za ceste LRS Ljubljana, Beethovnova ulica 10, razpisuje mesto perfektne daktilografinje, po možnosti z znanjem stenografije, na sedežu uprave v Ljubljani. Pismene ponudbe dostavite Upravi za ceste LRS, Ljubljana, Beethovnova ulica 10. Ponudbi priložite kratek opis dosedanjega dela. 685 z

SPREJMEMO perfektno strojepisko in mladega, zdravega, inteligentnega fanta za pomoč v ekspeditu. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Naslov v upravi LP. 711 z

SLUŽBO SKLADIŠČNIKA ali nabavnega išče trg. naobražen. Ponudbe v upravo LP pod »Agilen«. 840

MIZARSKEGA VAJENCA iščemo. V poštev pridejo interesenti, ki stanujejo v Ljubljani. Naslov v oglas. oddelku LP. 2523 z

MESARJA-PREKAJEVALCA in dobrega sekača sprejme takoj podjetje »Rog«, Trbovlje. T 38

STROJEPISKO sprejme Muzej narodne osvoboditve. — Zaželeno znanje nemškega in italijanskega jezika.

PRODAM

ADLER JUNIOR, cabriolet, v brezhibnem stanju, z rezervnim blokom, menjalnikom itd., ugodno naprodaj Dr. Matko Št. Vid nad Ljubljano št. 89 688

OTROŠKI VOZIČEK, kombiniran, črne barve, dobro ohranjen poceni prodam. Naslov v upravi LP 889

ENOSTANOVANJSKO HIŠO z lepim vrtom, takoj vseljivo, prodam Maribor. Sokolska 107 Cena 800.000 din

OTROŠKI VOZIČEK, globok, modre barve, lep, prodam po zelo ugodni ceni. Hvastja-Dovič, Mala vas 38, Ježica, poleg Ruskega carja.

KOMBINIRAN globok in športni otroški voziček, poceni prodam Ogled popoldne od 18—20 Mlakar, Šiška, Novi bloki XII-I. 699 p

SPALNICO IN JEDILNICO poceni prodam. Ogled od ponedeljka dalje od 15—17. — Župančičeva 11-III, levo. 700 p

POSESTVO S HIŠO in gospodarskim poslopjem, naprodaj v Storjah pri Sežani. Pojasnila: Viktor Volk, Sežana 55. 701 p

ŠIVALNI STROJ, v dobrem stanju, ugodno prodam. Naslov v podružnici LP Jesenice. J 38 p

NOV STROJČEK za pobiranje zank, novejšega tipa »Virtus« prodam. — Naslov v upravi LP C 81 p

ZARADI BOLEZNI ugodno prodam enodružinsko podkleteno hišo z vrtom in njivo v Radečah. Naslov v podružnici LP v Hrastniku. H 7 p

KUPIM

DVOSOBNO STANOVANJE v Ljubljani kupim. Ponudbe z navedbo cene in podatki pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Kupim«. 484 k

ANGLEŠKO VADNICO, drugi del, kupim. Ponudnik naj pošlje svoj naslov na ogl. odd. LP pod geslom »Dobro ohranjena«. 483 k

KORENINE KRIZANTEM, velikih in vseh barv, kupim. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek LP pod geslom »Krizanteme«. 485 k

VODOVODNE CEVI in drug inštalacijski material, rabljen, kupim. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Hišni vodovod«. 486 k

BOROVE DESKE, povsem suhe, sušene vsaj tri leta, za izdelavo oken, kupim. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Suhe deske«. 488 k

SEJANČEK, kranjski (rdeč), kupim. Ponudbe z navedbo cene pošljite na oglasni oddelek LP pod geslom »Sejanček«. 489 k

RAZNO

MANJŠO HIŠO v bližnji ljubljanski okolici vzamem v najem. Za protiuslugo bi obdeloval vrt. Ponudbe pošljite na oglasni oddelek LP pod geslom »Hiša«. 870 r

LOČENKA, stara 35 let, materialno preskrbljena, z lastnim lepo opremljenim stanovanjem, zdrava in simpatična, išče poznanstva z značajnim in svobodnim moškim. Slika zaželena. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Diskrecija«. 871 r

STANOVANJE v ljubljanski okolici, sestoječe iz sobe in kuhinje, ter lepe, velike sobe v I. nadstropju vile v središču Ljubljane, zamenjam za dvosobno stanovanje v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Zamenjava«. 872 r

VDOVEC, star 50 let, z dobrimi dohodki, išče poznanstva s solidno žensko, primerne zunanjosti, staro do 40 let. Ponudbe z opisom in osebnimi podatki pošljite na ogl. oddelek Ljudske pravice pod geslom »Zrelost in značaj«. 873 r

DEKLE, vedrega značaja, svetlolasa, stara 26 let, išče sebi primernega moškega. Prednost imajo inteligenti. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Pomladna harmonija«. 874 r

KLAVIR vzamem v najem. Dnevno bo v rabi do 2 uri. Ponudba z navedbo višine odškodnine pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Klavir«. 875 r

DRŽAVNA USLUŽBENKA, prijetne zunanjosti, z lastnim domom v prijaznem mestecu, želi poznanstva z dobrosrčnim državnim uslužbencem med 35 do 40 let starosti. Naslov v podružnici LP v Celju pod »Iskrenost«. C 80 r

RAZPIS

Upravni odbor podjetja za snemanje filmov »TRIGLAV-FILM« v Ljubljani, Zrinjskega 9, razpisuje 2 delovni mesti vodilnih uslužbencev podjetja, in sicer mesto za

glavnega računovodjo

Pogoji: Višja strokovna izobrazba in najmanj tri leta prakse v računovodstvu ali srednja strokovna izobrazba in najmanj pet let prakse v računovodstvu, lahko tudi diplomirani ekonomist z nekaj prakse

in mesto za

proizvodnega direktorja

Pogoji: Višja strokovna izobrazba in najmanj pet let prakse na vodilnih položajih v gospodarstvu ali srednja strokovna izobrazba in deset let prakse na vodilnih položajih v gospodarstvu, lahko tudi diplomirani ekonomist z nekaj prakse

Obširne pismene ponudbe pošljite na Generalno direkcijo podjetja do 20. marca 1957. Nastop takoj ali po dogovoru. Plača po tarifnem pravilniku.

690

UVOZNO IN TRGOVSKO PODJETJE »SLOVENIJA AVTO«, LJUBLJANA

PREŠERNOVA CESTA ŠT. 40

nudi

kompletne avtomobilske motorje znamke »FAMOS« (FAP)

z ali brez menjalnika, in to

6 cyl, 130 KS, maksimalno število obratov 2000 o/min.

4 cyl, 90 KS, maksimalno število obratov 2200 o/min.

PO LICENCI SAURER

PO ŽELJI LAHKO DOBAVIMO KOMPLETNE MOTORJE Z MENJALNIKOM ZA AVTOBUSE

Priporočamo vgradnjo teh motorjev tudi v druga podobna vozila

ZAHTEVAJTE PONUDBE PISMENO ALI NA TELEFON 31-239

681

EKSPORT »VOĆAR« IMPORT

BEOGRAD — BIRČANINOVA 37

obvešča vse svoje poslovne prijatelje, da sta dosedanji telefonski številki 33-405 in 33-419 zamenjani z novima

26-664 in 26-271

847

GEOLOŠKI ZAVOD, LJUBLJANA, razpisuje v smislu čl. 143—155 uredbe o izvrševanju proračunov in o računovodstvenem poslovanju državnih organov in zavodov (Uradni list FLRJ 35-55)

javno licitacijo

za prodajo teh-le rabljenih osnovnih sredstev:

DIESEL MOTOR izvedbe MOLOTOV, znamke A-22, z žarečo glavo, učinka 22 PS, 4-taktni, 500 o/min

BENCINSKI MOTOR znamke HERCULES, Ser. I XB/5, učinka 22 PS, štiricilindrski, 4-taktni, 1500 o/min

ELEKTROMOTOR izvedbe SIEMENS-SCHUCKERT, tipa Mot N trikot, 120 V, učinka 2,6 kW, 1400 o/min, tov. št. 99936, trifazni, 4-polni, 50 Hz

ČRPALKA izvedbe TRAUTZL, dvobatna, stoječa, učinka 160 l/m, pmax. 25 atm

Nadalje motorje in stroje v nerabnem stanju:

2 Diesel-motorja Jenbach, 1 Diesel-motor Deutz Otto, 3 Diesel-motorje Deutz Mah, 2 Diesel-motorja Uniporn, 1 Diesel-motor Vorm Benz, 2 bencinska motorja Hercules, 2 bencinska motorja Mineapolis-Moline, 1 črpalko (novo) z bencinskim motorjem, vrtalni stroj Rapid I.

Licitacija bo v skladišču Geološkega zavoda v Ljubljani, Dalmatinova ulica 4, dne 15. marca 1957 ob 9. uri dopoldne. Prednost ima družbeni sektor, zatem pa pridejo v poštev tudi privatni kupci.

677

»Zdravstveni dom« Trbovlje

razpisuje naslednja delovna mesta za:

pomočnika upravnika

Pogoj: pravna ali ekonomska izobrazba

zdravnika splošne prakse

starejšo bolničarko

šoferja za rešilni avtomobil

Plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku o plačah Zdravstvenega doma, Trbovlje.

Ponudbe pošljite upravi Zdravstvenega doma, Trbovlje.

T-36

LESNO NDUSTRIJSKO PODJETJE – BELIŠČE

razpisuje natečaj za sprejem v službo, in sicer:

1. strojnega inženirja

za delovno mesto glavnega inženirja

2. tri strojne tehnike

za delo v tovarni strojev

3. tri tehnike-kemike

za delo v kemičnih tovarnah kombinata

POGOJI:

Pod 1: fakultetna izobrazba, 10- do 15-letna praksa. Plača in nastop službe po dogovoru, komfortno stanovanje zagotovljeno.

Pod 2. in 3.: srednja strokovna izobrazba z daljšo prakso. Nastop po dogovoru, plača po tarifnem pravilniku.

Pismene ponudbe sprejemamo do 31. marca 1957.

761

List izdaje in tiska Časopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica« Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 39-181 — Notranjepolitična gospodarska rubrika Tomšičeva 5/III, telefon 20-507 — Kulturna rubrika Nazorjeva ulica 10/II, telefon 21-887 — Uprava Kopitarjeva ulica 2, telefon 39-181 — Telefon za naročnino 31-030 in oglase 31-358 — Telefon poslovalnice na Titovi cesti 22-322 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 60-KB-6-Z-1393 — Poštni predal 42 — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo

Telefoni po svetu

Po najnovejših statističnih podatkih, ki jih je objavila »Ameriška telefonska in telegrafska družba«, je po vsem svetu nekaj nad 101 milijon telefonov. Samo lani se je število telefonskih aparatov zvišalo za 6,5 milijona. V to pa niso všteti priključki in telefonski aparati v majhnih telefonskih centralah ustanov in podjetij.

»Če ste trudni in bi se radi sprehajali sedé ali pa želite dati svojim otrokom primerno darilce, pišite naši upravi,« je londonski živalski vrt delal reklamo za svoje ponije, ki jih ima preveč. Takoj se je javilo nekaj kupcev. Naš posnetek pa kaže novega »konjskega posestnika« z materjo.

ZEMLJEVIDI SKOZI STOLETJA

Vzhod na severu • Pošasti in zmaji na robu štirikotnega sveta

Potovanja, vojne, znanstvene in pustolovske odprave so se in se še vedno začenjajo s pregledom zemljevidov. Za sanjača je zemljevid tista čarobna skrinjica, ki ga v trenutku prenese v domišljiji na najbolj odročni konec sveta. Zdaj lahko dobite zemljevid v trgovini ali hkrati z voznim listkom celo zastonj na železniški postaji, na ladji ali v letalu, nekoč pa so zemljevide skrbno varovali, saj so tatove kaznovali s smrtjo.

Bi kdo dejal, da so prvi izdelovali zemljevide Grki, vendar to ne drži, saj so Babilonci že mnogo stoletij pred njimi zaznamovali polkrožno podobo sveta. Čeprav se je njihovo zvezdoslovje povzpelo že na stopnjo eksaktne vede, so bile njihove risbe sveta, sredi katerega so živeli, neverjetno naivne. Grški matematik in zvezdoslovec Ptolomej je »razširil zemljo« tja do Danske, na jugu je začrtal dele Severne Afrike, na vzhodu pa velike površine neraziskane zemlje, ki jo je imenoval Indija. Ko so kasneje prihajale od vzhoda in z južnih strani karavane, ki so prinašale svilo in druge dragocene predmete, so Grki začeli verjeti v obstoj neznanih dežel in celin, ki so jih nekako dodajali k svojim zemljepisnim predstavam sredozemske kotline.

V srednjem veku so utrpeli zemljevidi vrsto škodljivih sprememb. Fratri, ki so za samostanskimi zidovi nadaljevali to delo, so risali podobe krščanskega sveta po svojem pobožnem prepričanju. Tako so ponavadi zaznamovali Jeruzalem kot središče sveta; zgoraj je bil namesto sedaj običajnega severa vzhod kot naravni položaj nebeškega raja. Ker je biblija omenjala »štiri strani sveta«, je marsikateri prizadevni kartograf obdal svojo predstavo sveta s štirimi črtami, na rob pa je narisal pošasti, ki naj bi po njegovem mnenju živele onstran teh meja. Pustolovci in trgovci, križarji, potniki in pomorščaki, ki so iskali nove poti in seveda tudi zlato, so znatno prispevali k razširitvi dotlej neznanega sveta.

Prvi zemljevid »Zahodne Indije« — tako so takrat imenovali Ameriko — je nastal okoli leta 1500. Narisal ga je na pergament častnik Kolumbovega ladjevja. Prvi in edini zemljevid Novega sveta iz leta 1506 hrani britanski muzej, ki ima sploh najbogatejšo tovrstno zbirko. Zemljevidi, ki sta jih uporabljala Kolumb in Magellan na svojih znamenitih potovanjih, so izginili, čeprav so jih skrbno čuvali v seviljskem arhivu.

V 17. stoletju je sredozemska družba za Vzhodno Indijo tiskala 180 izvodov »tajnega zemljevida« z oznakami plovnih smeri v Indijo ter mimo Sumatre dalje na Kitajsko in Japonsko. Med tiskanjem ni smel nihče v tiskarno. Sploh so takrat Nizozemci izdelovali najlepše zemljevide, saj so nekateri njihovi izdelki prave umetnine. Zraven kita na modrem oceanu so narisali strašno morsko kačo, nad gozdnatimi otoki s palmami in pisanim tropskim cvetjem pa jate pravljičnih ptic.

Zdaj izdelujejo zemljevide v mednarodnem sodelovanju in z znamenji, ki so skupna vsem narodom sveta. Leta 1891 so se sporazumeli o izdelavi velikega globusa s premerom 11 m: vsaka država naj bi prispevala svoj del. Ta načrt še vedno ni uresničen, čeprav imajo že malone vse dežele politične, fizikalne, šolske, pomorske, letalske, arheološke, raziskovalne in druge zemljevide.

2500 let stara rokavica

V nekem močvirju na jugu Norveške so našli rokavico, ki je po mnenju strokovnjakov stara okoli 2500 let. Rokavica je pletena iz čiste ovčje volne, izdelana pa je kakor današnje otroške rokavice brez prstov. Z mikroskopskim proučevanjem so ugotovili, da so tedanji ljudje pomešali med ovčjo volno tudi zajčjo dlako, da so bile rokavice toplejše. Ker je rokavica ležala v vodi in ni prišla v stik z zrakom, se je dobro ohranila, čeprav je bila spletena že pred poltretjim tisočletjem.

Z nafto še ni konec

Atomi se bodo razvili v mogočen energetski vir še preden bodo usahnili naftni vrelci

V enem samem tednu potrošijo zdaj po svetu toliko nafte, kot so je v začetku tega stoletja v letu dni. Za letos napovedujejo v svetovnem merilu proizvodnjo 800 milijonov ton.

Če upoštevamo, da znašajo zaloge nafte na doslej znanih ležiščih 23 milijard ton, pridemo na prvi pogled do ugotovitve, da bo vsa nafta porabljena najkasneje v treh desetletjih, zaradi naglo naraščajoče potrošnje pa bi se to obdobje še skrajšalo za tretjino. Ali bo torej že v bližnji bodočnosti zmanjkalo nafte? Ali bo človeštvo izčrpalo vse zaloge zemeljskega olja že v dobri četrtini stoletja?

Preden bi poskusili odgovoriti na to vprašanje, naj postrežemo z nekaj podatki iz preteklosti. Leta 1905, torej tako rekoč v začetku širše uporabe nafte kot motornega pogonskega sredstva, so cenili naftna ležišča v svetovnem merilu na milijardo ton, polagoma pa so številke naraščale in so lani dosegle 23 milijard ton. Ali z drugimi besedami: bolj ko trošimo nafto, večja so njena ležišča.

Naftne zaloge je treba razdeliti na več kategorij, in sicer na zanesljive, dokazane in morebitne rezerve. Kot je znano, načrpajo na določenem naftnem polju večinoma le tretjino in v najboljšem primeru samo polovico količin, ki se na tistem mestu skrivajo pod zemeljsko površino. Preostale nafte se ob dosedanjih tehničnih sredstvih še ne izplača izkoriščati, razen tega pa ni mogoče natanko v številkah naznačiti količin nafte, ker imajo strokovnjaki pri ocenjevanju različna merila — nekateri upoštevajo možnost izkoriščanja pri sedanjih tehničnih sredstvih, drugi se že naslanjajo na pripomočke, ki jih bo dala bližnja bodočnost, nekateri posredujejo absolutne številke ne glede na možnost izkoriščanja itd. — navsezadnje pa tudi zato ne, ker poročajo petrolejske družbe iz dneva v dan o odkritjih novih ležišč.

Tistih 23 milijard ton nafte pomeni, da je mogoče načrpati tolikšne količine že z današnjimi tehničnimi sredstvi na ležiščih, katerih bogastvo je dokaj natančno raziskano. Strokovnjaki napovedujejo tudi verjetna ležišča, ki jih cenijo na 70 milijard ton, vendar vse kaže, da niti ta številka še ne zajema vseh zalog nafte na svetu, ker bodo ljudje v bodočnosti prodirali čedalje globlje v zemeljsko notranjost in bodo torej med drugim našli tudi več nafte kot doslej.

Na našem planetu je še precej neraziskanih ali le delno proučenih področij. Tako so na primer našli nedavno v Kanadi in v sovjetski Sibiriji precejšnja ležišča nafte, pa tudi Sahara, Argentina, Indija in Kitajska še mnogo obetajo. Če po domnevah in grobih podatkih sestavimo nekakšno bilanco približno ugotovljenih naftnih ležišč, dobimo presenetljivo številko: v zemeljski skorji je še okoli 300 milijard ton nafte, kar bi celo ob nekoliko povečani proizvodnji zadoščalo skoraj za 300 let.

Čeprav bi se potrošnja nafte po svetu podvojila, bi je bilo po približnih ocenah dovolj za dobrih sto let, najkasneje v desetih letih pa bo uporaba atomske energije kot pogonskega sredstva že tako napredovala da bo ta novi energetski vir na mnogih področjih uspešno nadomestil nafto. V nekaterih deželah že obratujejo atomske električne centrale, ki bodo v bližnji bodočnosti ponekod, na primer na Švedskem, ogrevale tudi stanovanja v večjih mestih. Dotlej pa bo človeštvo izčrpalo tudi ob naraščajoči potrošnji komaj dobre tri odstotke zanesljivo znanih naftnih ležišč.

Drobne ZANIMIVOSTI

NAJSTAREJŠE MESTO

Vse do nedavnega je veljala vas Jarmo v severnem delu Iraka za najstarejšo stalno naselbino. Pravijo, da je nastala okoli leta 4700 pred našim štetjem. Po nedavnih izkopaninah v mestu Jeriho blizu izliva Jordana v Mrtvo morje pa sklepajo, da je to mesto še starejša stalna naselbina človeškega rodu. Zogleneli predmeti, ki so jih našli skoraj 200 m globoko, kažejo, da so Jeriho začeli graditi že leta 7000 pred našim štetjem.

SRCE NA DESNI STRANI

Neki francoski vojak, ki je bil ranjen v spopadu z alžirskimi borci za svobodo, je v veliko presenečenje zdravnikov ostal živ, čeprav mu je drobec granate hudo ranil levo stran prsnega koša in so zdravniki menili, da bo vsak čas umrl. Ker je vojak živel, so ga dali na rentgenski pregled in ugotovili, da ima srce na desni strani.

AVTO ZA 99 CENTOV

Na rojstni dan nekdanjega ameriškega predsednika Washingtona prodajajo vsako leto v mestu njegovega imena na dražbi enkaj takega, česar nihče ne mara. Letos so prodajali avtomobile znamke Ford po 25 dolarjev, znamke Buick po 40, navsezadnje pa so prodali avto znamke Chevrolet iz leta 1946 za 99 centov. Razen tega je bil na dražbi tudi pisalni stroj, ki je dosegel ceno 98 centov.

SUŠMAR V NOVI NEMŠKI VOJSKI

V Bonnu so aretirali vojaškega zdravnika dr. Johanna Schneiderja, ki je bil član sanitetnega štaba nove zahodnonemške armade. Schneider naj bi izbiral kandidate za vojaške zdravnike in psihološko pregledal 500 novih oficirjev. Pa je prišlo na dan, da Schneider sploh ni zdravnik, da nima niti srednje šole in da je bil kot avstrijski državljan že prej večkrat zaprt zaradi sleparij.

NOVI REŠEVALNI ČOLNI

Neka tovarna v nemškem Wiesbadenu je izdelala reševalni čoln za letalske potnike, ki se jim pripeti nesreča nad morjem. Čoln je za enega samega človeka: dolg je 1,5 širok pa 1 m. Na njem je naprava, ki ga napolni z zrakom v nekaj sekundah. Skupno s to napravo tehta čoln 3 kg, nositi pa ga je mogoče v škatli, ki je komaj za spoznanje večja od one za čevlje.

JUŽNI TEČAJ ZNANSTVENO ZAVZET?

Američani so zaključili priprave na Mednarodno geofizikalno leto. Njihove vojaške enote so zgradile na Antarktiki šest znanstvenih opazovalnih postaj in letalsko oporišče. Ena teh postaj je menda prav na tečaju, gradile pa jo je štiri mesece 3500 vojakov, ki jih je pripeljalo 12 ladij in 40 letal.

»LE BREZ SKRBI, MADAME!«

Francoska vlada je začela načrtno obnavljati pariške kulturne spomenike. Kiparju Augustu Sérieysu je zaupala obnovo spomenikov na mostu Aleksandra III., ki se boči čez Seino pri Domu invalidov. Kipar je prevzel naročilo, ob pogledu na gornji posnetek, pa bi človek menil, da je umetnik takole potolažil nekam zaskrbljeno lepotico: »Kar brez skrbi, madame! Lepši in mlajši boste kot kdajkoli doslej!«

Za dobro voljo

MARK TWAIN IN KLAVIR

»Očeta sem spremljal na klavirju,« je pripovedoval pisatelj Mark Twain v neki družbi nepozabni dogodek iz mladih let.

»Dajte, povejte nam, kako je bilo,« so ga prosili zbrani gostje.

»Veste, živeli smo na obali reke Mississippi. Naša hiša je bila komaj nekaj metrov od brega. Spomladi je voda tako močno narasla, da smo morali splezati na streho, sicer bi utonili. Oče se je napotil po pomoč: sedel je na posteljo in se odrinil po reki, jaz kot dober sin pa sem ga spremljal na starem klavirju, ki sem ga našel na podstrešju.«

»Tale pa je mislil, da sem že izstrelil zadnjo kroglo.«

»Oh, Joe, ko bi me mogel zasuti z diamanti!« — »Prav gotovo se dobi kaj cenejšega.«

NEUKROČENO MESTO

RADO KRAGELJ
MILAN MAVER

337

Strojnica je ropotala v kratkih presledkih in kmalu utihnila. »Je to veljalo nama?« je vprašal Janez. Črt je namrščil obrvi: »Najbrž ne. Vidiš tisto vas pred nama? Na vzhodni strani vasi imajo bunker. Od tam so streljali. Izognila se jih bova.« Počakala sta kakšne pol ure in Črt je vmes pokadil cigareto. Potem sta se dvignila in se po ozarah med visoko koruznico v velikem loku ognila vasi.

338

Kmalu sta prišla do prvih, z gostim lesovjem poraščenih obronkov, potem pa v gozd, zaraščen z visokimi, vitkimi smrekami. »Tri leta nisem videl pravega gozda,« je tiho rekel Janez. Črt je molče prikimal. Proti večeru, ko je sonce zahajalo, sta se ustavila na obronku nad vasico, ki je štela vsega pet hiš. »Poglej,« je šepnil Črt, »Belogardisti! Rekvirirajo! O, če bi naši to vedeli, ali bi zaplesali!«

339

Belogardisti so naložili polne vozove vreč in sodov ter zgnali vso živino iz vasi na kup. »To je naša vas, partizanska. Zažgali jo bodo, hudiči!« je siknil Črt. Res: iz velikega skednja se je dvignil dim in kmalu je gorela vsa vas. Belogardisti so v skupini odgnali ljudi, vozove in živino. Ampak še niso vsi do zadnjega zapustili vasi, ko je iz gozda zaropotalo po njih, kot da se podira nebo.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. okamenela praživalca, 9. zelenica v puščavi, 10. prebivalec Nove Zelandije, 11. poslanci, 13. barvilo za lase, 14. tebe, 15. mestece v Severni Italiji, 17. vas pri Ljubljani, 18. izločki, 21. spletene šibe, 23. števnik, 25. mletev, 26. okrajšava za neznano osebo, 27. ljubljanska tovarna zdravil, 29. števnik, 30. velika nerodna ženska, 32. naravnost, 33. spletkar.

Navpično: 1. domačini, 2. oren, 3. skandinavska božanstva, 4. veznik, 5. električna mera za upor, 6. loščilo, 7. električno nabiti delci snovi, 8. pretresljivost, 12. presek, 15. prvina, 16. vrsta otoka, 19. isti črki, 20. skrajšano »ibidem«, 22. moško ime, 24. svetilni plin, 28. žival, ki živi pod zemljo, 29. oblika pomožnega glagola, 31. površinska mera, 32. začetnici nordijskega skladatelja (»Peer Gynt«).

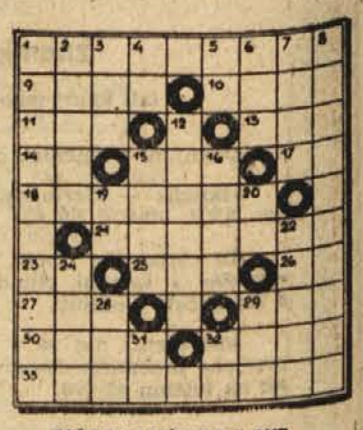

REŠITEV KRIŽANKE Z DNE 24. FEBRUARJA

Vodoravno: 1. piedestal, 9. Amon, 10. sodo, 11. Ren, p, 13. Pau, 14. at, 15. Aro, 12. mi, 18. divjina, s, i, 21. odrezav, 23. 22, 25. AOK, 26. ri, 27. Niš, d, 29. ril, 30. itak, 32. Kiel, 33. koloniale.